

POLITICA URBANĂ A ROMÂNIEI 2035

Cuprins

I.	Introducere	2
II.	Viziunea	8
III.	Contextul actual - Priorități, politici și cadrul legal	10
	Provocări legate de cadrul strategic general	11
	Provocări privind cadrul legislativ	11
	Documentele strategice privind dezvoltarea urbană și spațială la nivel local.....	14
IV.	Definirea problemelor.....	17
	Prezentare pe scurt a principalelor probleme cu care se confruntă orașele din România	17
V.	Obiectivele prioritare și specifice, măsuri pentru dezvoltarea urbană durabilă și integrată	22
VI.	Rezultatele așteptate și indicatori	31
VII.	Sursele de finanțare	32
VIII.	Cadrul de monitorizare și evaluare	41
IX.	PLAN DE ACȚIUNE	45

I. Introducere

Descrierea necesității elaborării Politicii Urbane a României 2035

Orașele sunt centre esențiale atât pentru implementarea agendelor urbane globale, cât și pentru implicarea cetățenilor în deciziile de politică publică. Angajându-se să ofere o viață bună cetățenilor lor, orașele pot promova schimbări comportamentale și instituționale care vor aduce beneficii tuturor, asumându-și un rol activ în guvernanta globală. Mai multe orașe europene se află în fruntea unor demersuri ce susțin guvernanta și implicarea cetățenilor, acțiuni inteligente din punct de vedere climatic, inovația și creativitatea. Lupta pentru sustenabilitate, susținută de Pactul Ecologic al UE, va fi puternic influențată de ceea ce se întâmplă în orașe.

O politică urbană națională este un cadru politic esențial în vederea stabilirii legăturii dintre dinamica urbanizării, schimbările demografice și procesul general de dezvoltare națională. Aceasta este menită să alinieze politicile sectoriale care afectează zonele urbane și să creeze un mediu instituțional favorabil. Politica urbană națională a fost recunoscută de comunitatea internațională ca un instrument de politică esențial și deopotrivă ca un proces și un rezultat care valorifică dinamismul orașelor și urbanizarea. Ea poate consolida alinierea politicilor naționale și locale care afectează dezvoltarea urbană; împuternicește autoritățile și comunitățile locale, organizațiile locale, liderii sociali și tradiționali, mișcările femeilor și societatea civilă în general; promovează dividendele urbane comune pe întreg teritoriul și printre toți actorii implicați și crește investițiile în zonele urbane prin îmbunătățirea mediului de afaceri și încurajează cooperarea și colaborarea între jurisdicții, de exemplu prin depășirea fragmentării metropolitane. Ca obiectiv final, o politică urbană națională poate îmbunătăți bunăstarea și calitatea vieții urbane.

O politică urbană națională nu înlocuiește politicile sau strategiile urbane locale, ci le completează pentru a crea condițiile de coordonare necesare dezvoltării urbane durabile. Politica urbană națională poate conecta toate nivelurile de guvernare și alte părți interesate prin furnizarea unui cadru strategic comun, care le permite să se deplaseze în mod unitar spre aceleași obiective. Deoarece fiecare oraș are un set unic de provocări, politica urbană națională poate conferi orașelor puterea de a determina schimbarea de care este nevoie și de a lua deciziile care se potrivesc cel mai bine situațiilor lor. În loc să prevadă un set de soluții, aceste politici ar trebui să ofere orașelor capacitatea și resursele necesare pentru a atinge obiectivele de dezvoltare economică, de mediu și socială ale țării, în conformitate cu acordurile globale și supranaționale.

România este una dintre puținele țări din Uniunea Europeană fără o politică dedicată de dezvoltare urbană și fără un program bugetar de stat dedicat exclusiv zonelor urbane/metropolitane. Fără un cadru de planificare urbană coerent, stabilit și sprijinit la nivel național, susținut de bune practici, cum ar fi planificarea integrată a dezvoltării, bugetarea multianuală și o planificare a investițiilor de capital fundamentată teritorial, municipiile și orașele au o capacitate limitată de a răspunde provocărilor aferente creșterii sau declinului. Fără o viziune națională clară pentru orașe, care să fundamenteze prioritățile de cheltuieli și să abordeze cele mai presante provocări sociale, orașele care ar putea fi motoare semnificative ale creșterii economice naționale au fost lăsate în mare măsură pe cont propriu în privința planificării și stimulării creșterii. În plus față de investițiile din zonele urbane, există o nevoie stringentă pentru dezvoltarea unei infrastructuri cheie de conectare, care ar putea fi prioritizată printr-o înțelegere clară a rolului și importanței anumitor orașe de a contribui la o agendă națională de creștere.

România are o relație istorică complicată cu mediul urban și orașele, inclusiv trauma urbanizării forțate sub comunism. De-a lungul mai multor decenii, deplasarea oamenilor către orașe nu a fost ca răspuns la dinamica pieței, ci prin decret guvernamental, anii '50 și '60 fiind dominați de o presiune pentru industrializarea unor orașe considerate centre regionale cheie. În anii '70, continuarea presiunii pentru industrializare s-a concentrat asupra orașelor mijlocii și a fost cuplată cu o extindere a construcției de locuințe pentru a facilita migrația rural-urbană. Până la mijlocul anilor '70, accentul s-a îndreptat și spre „urbanizarea orașelor mici și a zonelor rurale”, cu un plan de transformare a așezărilor rurale în orașe cu aproximativ 25.000 de locuitori, care ar fi fost răspândite uniform în toată țara, cu limită de populație stabilită pentru orașele de peste 100.000 de locuitori.¹ Dezindustrializarea, schimbările demografice și urbanizarea necontrolată de după 1989 au dus la ceea ce se vede și astăzi în țesutul urban - expansiune difuză și necoordonată, fără suficientă atenție acordată infrastructurii publice critice și dotărilor urbane.

Transformarea României în ultimii 25 de ani a fost „o poveste a două Români” - una dinamică și integrată cu UE; cealaltă săracă și izolată.² Reformele impuse de aderarea la UE au stimulat productivitatea și au integrat România în spațiul economic al UE. PIB-ul pe cap de locuitor a crescut de la 30% din media UE în 1995 la 66% în 2018. Cu toate că Bucureștiul a depășit venitul mediu pe cap de locuitor al UE, iar o bună parte din orașele secundare devin centre de prosperitate și inovare, România rămâne una dintre cele mai puțin urbanizate țări din UE.

Orașele sunt motoare ale economiei și, în contextul politicii de coeziune a Comisiei Europene, fără zone urbane puternice, nu putem avea regiuni puternice. Cele mai dinamice regiuni din UE cuprind una sau mai multe zone metropolitane sau aglomerări urbane.³ Investițiile în orașe, în special în orașele secundare, ca surse de productivitate și creștere, acumulare de capital uman și, în cele din urmă, ca nuclee de oportunitate, sunt esențiale pentru atingerea potențialului regiunilor rămase în urmă. Zonele urbane funcționale (ZUF) ale celor 40 de reședințe de județ și a Bucureștiului generează 90% din veniturile firmelor la nivel național.

Deși s-au înregistrat progrese economice, România se confruntă cu o criză demografică, deoarece natalitatea a scăzut și migrația s-a intensificat, ducând la scăderea populației urbane. În anii 2000, România a cunoscut unul dintre cele mai mari exoduri de creiere la nivel global⁴, cu între 3 și 5 milioane de români care trăiesc și lucrează în prezent în străinătate, mai ales în state OCDE și în țările europene. În ceea ce privește demografia, cu excepția câtorva orașe mai mari, declinul este răspândit⁵, cu jumătate din orașele românești pierzând până la o cincime din populația lor față de anul 1989.

Chiar dacă populația urbană a scăzut în ultimii 25 de ani, intravilanul s-a extins, iar amprenta urbană a orașelor și a localităților înconjurătoare a crescut continuu⁶, adesea fără o planificare coerentă. Acest lucru a dus la dificultăți majore în gestionarea infrastructurii și a serviciilor publice dincolo de

---

¹ Constantinescu, I (ed.). 2019. *Shrinking Cities in Romania / Orașe românești în declin Vol. 1: Research and Analysis / O cercetare critică*. DOM publishers & Editura MNAC.

² Banca Mondială (2018), *From Uneven Growth to Inclusive Development [De la o creștere neuniformă la o dezvoltare incluzivă]*, Raport, Washington, DC: Banca Mondială, 4 iunie 2018.

³ Farole, Thomas, Soraya Goga, și Marcel Ionescu-Heroiu, (2018). *Rethinking Lagging Regions: Using Cohesion Policy to Deliver on the Potential of Europe's Regions [Regândirea regiunilor rămase în urmă: Utilizarea politicii de coeziune pentru a atinge potențialul regiunilor europene]*. Banca Mondială, 2018.

⁴ Banca Mondială (2018), *From Uneven Growth to Inclusive Development [De la o creștere neuniformă la o dezvoltare incluzivă]*, Raport, Washington, DC: Banca Mondială, 4 iunie 2018.

⁵ Constantinescu, I (ed.). 2019. *Shrinking Cities in Romania / Orașe românești în declin Vol. 1: Research and Analysis / O cercetare critică*. DOM publishers & Editura MNAC.

⁶ Banca Mondială. 2017. *Orașe din Europa și Asia Centrală - Instantaneu asupra României*

limitele administrative, inclusiv a transportului public, întreținerii și modernizării drumurilor și a altor servicii de bază.

Modul în care s-au dezvoltat orașele din România în ultimii ani este nesustenabil și creează provocări semnificative pentru viitor. Aceasta include procesul continuu de suburbanizare, extinderea slab gestionată a zonelor metropolitane în creștere (și impactul rezultat al congestiei și poluării), creșterea costurilor locuințelor și oportunitatea ratată de investiții de capital critice pentru furnizarea de servicii și calitatea vieții. Un mediu de reglementare complex (și, discutabil, nu întotdeauna încurajator), descentralizarea limitată către autoritățile locale cu provocări persistente privind capacitatea locală a complicat și mai mult peisajul urban. Discrepanța din ce în ce mai mare între un grup mic de orașe în creștere puternică și orașele mai mici în declin necesită un răspuns inovator și proactiv la nivel național în contextul deciziilor importante de programare ale UE pentru 2021-2027.

Abordările globale, cum ar fi Noua Agendă Urbană, Obiectivele de Dezvoltare Durabilă sau recentul Pact Ecologic European al Comisiei Europene, trebuie transpuse în mod eficient în sfera urbană. În acest scop, Noua Cartă de la Leipzig propune un cadru de politici care oferă instrumentele care pot ajuta orașele să răspundă acestor provocări globale oferind soluții destinate asigurării unui mediu de viață de calitate și urmării binelui comun. Acest lucru se realizează prin aplicarea celor mai adecvate instrumente digitale în cele trei dimensiuni interconectate: aspectele de mediu, sociale și economice ale dezvoltării durabile. Aceasta înseamnă că pentru o mai bună funcționare că scopurile orașelor care funcționează bine sunt acelea de a dezvolta orașul productiv, verde și echitabil. Totdată, cadrul operațional de dezvoltare urbană dezvoltat prin Agenda Urbană pentru UE reprezintă o sursă de măsuri inovative pentru îmbunătățirea cadrului de reglementare, de finanțare și de cunoștințe de la nivel național.

Municipiile și orașele românești nu au fost scutite de efectele devastatoare ale pandemiei COVID-19. De la serviciile de sănătate, finanțele municipale și presiunea asupra personalului administrativ care s-a aflat în prima linie de furnizare a serviciilor, până la schimbări ale mediului de operare – furnizarea de servicii menținând în același timp distanțarea fizică. Pandemia necesită noi abordări în gestionarea spațiului urban, oferind o oportunitate de resetare în care orașele pot modela o realitate urbană substanțial diferită, promovând un angajament de a sprijini persoanele vulnerabile, de a proteja sistemele naturale, de a construi o economie durabilă și de a aborda împreună amenințările viitoare.

Elaborarea Politicii urbane a României – modul de lucru și părțile implicate

Politica urbană a României include:

- **O viziune de dezvoltare urbană durabilă, incluzivă și rezilientă** a României pentru perioada 2021-2035.
- **Un instrument concret de transpunere** la nivel național a obiectivelor și principiilor documentelor cadru la nivel european și la nivel național;
- **Un cadru unic de planificare** care să fundamenteze programele de finanțare cu fonduri europene și naționale. Un document care să cuprindă un set de principii directoare de planificare, dezvoltare, management și susținerea zonelor urbane de toate dimensiunile, rezultat dintr-un proces colaborativ și de stabilirea responsabilităților între toate nivelurile de guvernare, bazat pe implicarea tuturor actorilor urbani relevanți, inclusiv societatea civilă și sectorul privat.
- **Un cadru de fundamentare a politicilor urbane și a strategiilor locale,** cu respectarea principiului autonomiei locale și a subsidiarității.

- O **agendă comună** a autorităților publice de la nivel central și local pentru îmbunătățirea cadrului de dezvoltare urbană, prin furnizarea unui set de măsuri coerente și prin coordonarea și corelarea domeniilor sectoriale și a diferiților actori.
- **Un proces participativ, colaborativ** deschis tuturor actorilor implicați în procesul de dezvoltare urbană și teritorială care să schimbe mentalități în ceea ce privește dezvoltarea prezentă și viitoare a orașelor României și a zonelor sale funcționale/zonelor metropolitane

România a integrat Politica Urbană printre documentele strategice și prioritățile Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR), reiterând astfel atât importanța procesului de elaborare a primei politici urbane naționale a României, cât și locul important ocupat de sustenabilitatea și redresarea economică a zonelor urbane în demersurile naționale de redresare post-COVID-19.

Politica Urbană a României a fost elaborată în cadrul proiectului *Elaborarea politicii urbane ca instrument de consolidare a capacității administrative și de planificare strategică a zonelor urbane din România* (SIPOCA 711), derulat de către MDLPA și Banca Mondială în cadrul unui parteneriat de asistență tehnică și cofinanțat din Fondul Social European (FSE), prin Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA) 2014 –2020. Perioada de implementare a fost de 24 luni (2019-2021).

Livrabilele rezultate din activitățile proiectului:

- Analiza documentelor cadru de la nivel mondial și european cu incidență asupra dezvoltării urbane;
- Analiza documentelor strategice, legislative și de planificare pentru domeniile sectoriale cu incidență asupra dezvoltării urbane;
- Analiza documentelor strategice privind dezvoltarea urbană și teritorială la nivel local
- Bază de date în vederea fundamentării diagnosticului Politicii Urbane 2021-2035
- Politica Urbană 2021-2035 și Planul de acțiune
- 4 Strategii de dezvoltare urbană la nivel local: Craiova, Suceava, Târgu Secuiesc și Simeria
- Grup de dialog și sprijin tehnic pentru asigurarea implementării la nivel național a acțiunilor convenite în cadrul parteneriatelor Agendei Urbane pentru UE.
- 5 mecanisme de implementare a Politicii Urbane:
  - Ghid de implementare a prevederilor Politicii Urbane 2021-2035;
  - Metodologie privind dezvoltarea și gestionarea serviciilor publice la nivel metropolitan / de zonă urbană funcțională;
  - Metodologie de identificare și delimitare a zonelor urbane funcționale și a zonelor metropolitane;
  - Metodologie privind planificarea strategică, prioritizarea, implementarea și monitorizarea proiectelor de investiții publice în zonele urbane;
  - Ghid de implementare la nivel național a acțiunilor Agendei Urbane pentru UE.
- Sesiune de training în domeniul instrumentelor realizate în cadrul proiectului (28 persoane din MLPDA).

Resursele umane implicate au constat într-o echipă multi-, pluri-, trans-disciplinară (12 membri din MDLPA, alături de peste 124 experți naționali și peste 25 experți internaționali).

Consultarea părților interesate în etapa de elaborare

Constatările, recomandările și prioritățile din cadrul Politicii Urbane a României sunt fundamentate de un amplu proces de consultare cu o gamă largă de părți interesate.

Instrumentele de dialog și colaborare utilizate au inclus: un chestionar adresat administrațiilor urbane (259 de răspunsuri), peste 50 de întâlniri în mediul online cu participanți de la nivel local, regional și

național, barometrul urban privind calitatea vieții (13.380 respondenți), 3 canale social media și platforma citadini.ro.

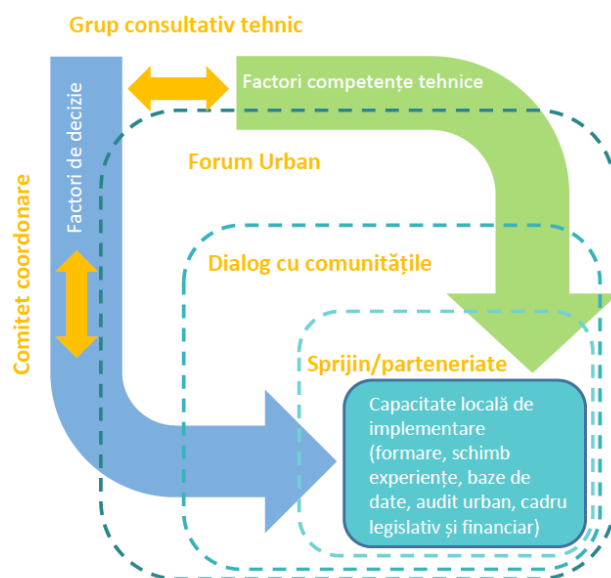
Au fost organizate 35 de consultări online, cu aproape 700 de participanți în toată România, au fost efectuate 2 sondaje pentru administrațiile locale de la nivel urban, respectiv cetățeni din 41 de orașe din România și 2 platforme online (site-ul web Citadini.ro și pagina de Facebook „Politica Urbană a României”), unde încă pot fi colectate opinii pentru prima politică urbană a României. De asemenea, au fost organizate reuniuni ale comitetului de coordonare format din reprezentanți la nivel politic de la ministerele ce gestionează domenii conexe dezvoltării urbane, precum și întâlniri de consultare cu reprezentanții nivelului central din Germania (care au coordonat Noua Carte de la Leipzig) și cu reprezentanții OECD.

Consultările au urmărit o mai bună înțelegere a celor mai presante probleme urbane cu care se confruntă orașele românești și locuitorii acestora, precum și identificarea de soluții inovatoare și idei noi pentru a le aborda. Aceste modalități de implicare au inclus autorități locale, societatea civilă, sectorul privat, precum și experți locali și mediul academic din toate cele opt regiuni de dezvoltare din România. Noul format online a permis participarea întregii echipe a Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, a echipei Băncii Mondiale, precum și a mai multor miniștri, secretari de stat, consilieri ai prim-ministrului și consilieri ai președintelui României, care, prin urmare, au putut interacționa cu părțile interesate locale.

Astfel, consultările au avut loc prin intermediul a 22 de sesiuni online desfășurate la nivel regional cu aproximativ 450 de factori interesați din toate cele 8 regiuni de dezvoltare, 6 sesiuni online la nivel național cu aproximativ 100 de participanți, 7 sesiuni online la nivel local cu aproximativ 150 de factori interesați, 1 sondaj trimis prin e-mail către 319 de orașe și orașe din România, cu 259 de respondenți, 1 sondaj derulat față în față sau prin telefon cu 13.380 de cetățeni din 41 de orașe reprezentative pentru România, 1 platformă online dedicată (citadini.ro), 1 pagină dedicată în rețelele de socializare (pagina de Facebook Politică Urbană a României) și multe alte evenimente online ale unor terți, precum diferite conferințe, proiecte ale ONG-urilor preocupate de dezvoltare urbană, diferite inițiative despre orașele românești, precum și evenimente la nivel național și european pe tematica legată de orașe și regiuni. În ceea ce privește diseminarea rezultatelor proiectului, au fost organizate 16 evenimente online, organizate câte două per fiecare regiune de dezvoltare cu reprezentanți autoritățile locale, cu societatea civilă (în total 914 de participanți). Acestea au fost completate de peste 200 de postări pe Instagram pentru promovarea Politicii Urbane, peste 500 postări pe pagina de Facebook a Politicii Urbane și peste 60 video pe Youtube.

Structura de dialog și guvernare

Fundația pentru dezvoltarea urbană o reprezintă dialogul, implicarea, consultarea, informarea. Parcursul consultativ și analiza factorilor interesați din perspectiva implementării Politicii Urbane au relevat nevoia următoarelor structuri și instrumente de dialog, schematizate mai jos: Comitet de coordonare (la nivel decizional), Grup consultativ tehnic (Think-Tank), Forum Urban, sprijin pentru parteneriate locale sau regionale și comunicare prin instrumente online.

Comitetul de coordonare a Politicii Urbane asigură abordările integrate, inter-sectoriale și guvernanta multinivel (multilevel governance) și se va concentra pe articularea programelor și demersurilor legislative, stabilirea și detalierea măsurilor de implementare a Politicii Urbane și corelarea și sincronizarea lor cu documentele de planificare la nivel național, în scopul asigurării coerenței.

Grupului consultativ tehnic va furniza suport din perspectiva practicienilor și cercetătorilor, idei referitoare la măsurile politicii urbane din cadrul tematicilor abordate, furnizarea de resurse de cercetare și contribuții la creșterea competențelor pentru implementarea politicii și pentru îmbunătățirea deciziilor și corelarea dintre diferitele demersuri conexe.

Forumul Urban va discuta bi-anual evoluția politicilor și va contribui la transferul de cunoștințe și experiențe, idei, soluții și practici inovatoare, reunind factori de decizie precum lideri guvernamentali, miniștri, primari și consilieri locali, profesioniști din administrația orașelor, agenții naționale și regionale, mediul academic și asociații profesionale, societatea civilă, mediul de afaceri și sectorul financiar, precum și cetățeni activi. Forumul Urban poate fi un cadru propice și pentru inițierea sau (re)asumarea de parteneriate cu privire la asumarea obiectivelor și a eforturilor de implementare.

Comunicarea online prin website-ul Citadini.ro și platforma de social media dedicate asigură conexiune și colaborare pentru specialiști și oameni pasionați de dezvoltarea urbană din România, dar și comunicarea cu publicul larg.

Obiectivul stabilirii unei platforme de dialog în cadrul procesului de elaborare și implementare a Politicii Urbane a României este coordonarea verticală și orizontală, colaborarea și învățarea din experiențe. Început pe parcursul elaborării Politicii urbane, dialogul între diferitele niveluri administrative, schimbul de bune practici și ajustări în urma experienței câștigate de către instituțiile din România și de orașe prin participarea lor în activități de cooperare cu privire la dezvoltarea urbană, precum și prin diferite parteneriate, grupuri de lucru sau participarea în cadrul proiectelor desfășurate la nivel european, va menține și eficientiza eforturile către atingerea obiectivelor propuse. Platforma de dialog generează un grad sporit de integrare cu privire la planificarea spațială și guvernanta teritoriului, susținerea abordărilor „de jos în sus” și a abordărilor bazate pe dovezi, punând accentul pe asumarea răspunderii, învățare, independență și parteneriat.

II. Viziunea – către o dezvoltare urbană durabilă și integrată

Energiile colective, resursele și pasiunea unei game largi de parteneri de dezvoltare vor fi mobilizate spre realizarea:

„Zonele urbane din România sunt reziliente, ecologice, productive, competitive și incluzive, oferind locuitorilor o înaltă calitate a vieții și oportunități economice. Administrațiile publice locale sunt proactive, interactive, accesibile și sustenabile din punct de vedere fiscal. Acestea plasează cetățenii în centrul preocupărilor, prin parteneriate și colaborare pentru a co-crea soluții inteligente și inovatoare la provocările lor.”

PUR 2035 este ancorată pe următoarele principii:

- Filonul principal al dezvoltării trebuie să fie recunoașterea faptului că orașele sunt destinate oamenilor și, în mod esențial, sănătății și bunăstării locuitorilor susținute de o bună calitate a vieții.
- Sprijinul pentru o direcționare proactivă către o economie circulară și ajutorarea orașelor să contribuie la atingerea obiectivelor naționale privind schimbările climatice și la decarbonizare va ajuta în cele din urmă locuitorii urbani să fie mai rezilienți și va îmbunătăți calitatea vieții prin asigurarea spațiului verde și alte inițiative.
- Preocuparea pentru dezvoltarea unor orașe mai compacte și o concentrare mai mare pe regenerarea urbană, cu accent pe realizarea sustenabilității și eficienței prin instrumente de planificare urbană (*orașul de 15 minute*).
- Adoptarea și maximizarea evoluției tehnologice atât în economiile orașelor, cât și în furnizarea către cetățeni de servicii prin abordări de tip oraș inteligent.
- Sprijin pentru ca orașele să fie spații incluzive și să ofere oportunități tuturor locuitorilor.
- Orașele trebuie să adopte abordări participative mai semnificative în planificarea urbană.
- Este necesar ca autoritățile publice de la toate nivelurile să fie transparente și responsabile și, atât la nivel de politică publică, cât și la nivel de strategie locală, este necesar să fie pus un accent semnificativ pe monitorizarea și evaluarea planurilor și rezultatelor.
- Colaborarea și parteneriatele între diversele categorii de orașe, în interiorul și între regiuni vor fi cruciale pentru construirea unei noi abordări de multi-governanță a dezvoltării urbane.
- Colaborarea dintre autoritățile publice de la niveluri teritoriale diferite (abordarea multi-nivel) pentru o dezvoltare urbană durabilă și integrată.
- Strabilirea unei viziuni clare pentru orașe a României trebuie să fie aliniată și să valorifice dimensiunea urbană europeană și internațională.

Propunerile pentru o politică urbană națională în România se angajează în cadrul reprezentat de Noua Cartă de la Leipzig, dar îl completează prin adăugarea unei a patra dimensiuni a orașelor bine guvernate. Această politică urbană mobilizează astfel întreaga administrație publică și partenerii săi de dezvoltare și angrenează orașele spre realizarea celor patru dimensiuni interconectate menționate anterior. Prin urmare, **(a) un oraș productiv și competitiv, (b) un oraș verde și rezilient, (c) un oraș echitabil și incluziv, și d) un oraș bine guvernat,** acționează ca scopurile fundamentale ale recomandărilor propuse.

Mai mult, există un pilon transversal cheie care unifică și asigură materializarea și articularea eficientă a scopurilor: forma și scara spațială. Provocările urbane au loc la diferite niveluri: la nivel de cartier, de oraș, de zonă urbană funcțională și la nivel național. Prin urmare, măsurile orientate spre a

avea orașe (a) productive și competitive, (b) verzi și reziliente, (c) echitabile și incluzive, (d) bine guvernate ar trebui proiectate la scara spațială adecvată, creând în același timp legături cu alte unități spațiale. În consecință, politicile ar trebui să vizeze în mod adecvat scara spațială și, de asemenea, să fie încorporate într-un cadru coerent atotcuprinzător de planificare spațială. Acest lucru va reduce în cele din urmă ineficiența implementării politicilor și va produce rezultate care se bucură de mai mult succes.

III. Contextul actual - Priorități, politici și cadrul legal

Din marea varietate de strategii naționale elaborate de autoritățile centrale, 44 de documente de planificare au un impact asupra dezvoltării urbane și, prin urmare, asupra Politicii Urbane a României 2035.

Trebuie remarcat faptul că mai multe planuri și strategii prezentate mai jos au fost elaborate pe o perioadă de timp care se încheie în 2020. În acest sens, în funcție de poziția ramurilor legislative și executive, unele dintre documente ar putea fi reînnoite sau extinse pentru perioada de programare viitoare și, prin urmare, au fost incluse în analiză.

În România, strategiile și legislația referitoare la dezvoltarea urbană se axează, în principal, pe mediul construit și amenajarea teritoriului. Cu toate acestea, politica urbană națională se încadrează într-un mediu strategic și legislativ care este în mare parte intersectorial. În acest sens, un număr mare de documente identificate se axează pe dimensiuni conexe, dar au un impact direct sau indirect în aplicarea politicii în domeniul urbanismului, al dezvoltării teritoriale și al construcțiilor. Pentru a evita supradimensionarea acestui document cu informații cuprinse în livrabilul complementar, acest capitol analizează un anumit număr de strategii de importanță majoră pentru dezvoltarea urbană.

Social			Economic		Urban/Teritorial				
Strategia Națională privind Incluziunea Socială și Reducerea Sărăciei 2015-2020	Strategia Națională de Sănătate 2014-2020	Strategia națională pentru promovarea îmbătrânirii active și protecția persoanelor vârstnice pentru perioada 2015-2020	Programul Operațional Competitivitate (POC) 2014-2020	Strategia națională pentru competitivitate 2015-2020	Strategia de dezvoltare teritorială a României (SDTR). România polcentrică 2035.	Programul Operațional Regional (POR) 2014-2020	Master Planul General de Transport al României	Strategia de transport intermodal în România 2020	
			Orizont 2020 - Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii și îmbunătățirea mediului de afaceri din România						
Strategia de Incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2015-2020	Strategia națională pentru protecția și promovarea drepturilor copilului 2014-2020	Strategia națională „O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități” 2015-2020		Strategia de export a României pentru perioada 2014-2020	Planul de Amenajare a Teritoriului Național (PATN)*	Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL), Etapa I și II	Strategia națională privind Agenda Digitală pentru România 2020	Planului Național de Dezvoltare a Infrastructurii – NGN (Next Generation Network)	Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM) 2014-2020
			Master Planul pentru turismul național al României 2007-2026	Strategia națională de dezvoltare a ecoturismului în România					
Strategie privind modernizarea infrastructurii educaționale 2017-2023	Strategia Națională pentru Învățământul Terțiar 2015-2020	Strategia națională în domeniul politicii de tineret pentru perioada 2015-2020			Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2013-2020-2030	Strategia Națională Energetică a României 2016-2030, cu perspectiva anului 2050	Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA) 2014-2020	Strategia pentru consolidarea administrației publice 2014-2020
			Strategie pentru cultură și patrimoniul național 2016-2022						
Strategia educației și formării profesionale din România 2016-2020	Strategia Națională pentru sport 2016-2032	Programul Operațional Capital Uman (POCU) 2014-2020	Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015-2020	Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014-2020	Strategia Națională privind Schimbările Climatice 2013-2020	Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor 2014-2020. Planul Național de Gestionare a Deșeurilor	Strategia privind mai buna reglementare 2014-2020	Strategia generală de descentralizare	
					Mediu		Bună guvernare		

■ Economic
 ■ Social
 ■ Urban/Teritorial
 ■ Mediu
 ■ Bună guvernare

Unele dintre documentele strategice de mai sus sunt extrem de importante pentru contextul general al unei politici urbane: și anume, Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă 2030, Strategia Generală de Descentralizare și Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL), etapele I și II. Alte strategii cheie, cum ar fi Master Planul General de Transport al României, Strategia Energetică și cea privind Schimbările Climatice, precum și Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014-2020 sunt prezentate în cadrul dimensiunilor respective.

Provocări legate de cadrul strategic general

Strategiile sunt puternic influențate de ciclurile de finanțare ale UE, având ca termen anul 2020.

Multe strategii sunt întocmite în scopul atragerii de fonduri UE, deoarece pentru a obține finanțare din partea UE este nevoie adesea ca obiectivele programelor să fie corelate cu obiectivul strategic național.

Astfel, strategiile au rolul de a asigura o justificare scrisă în scopul îndeplinirii cerințelor de finanțare, dar sunt însoțite de o lipsă de asumare a responsabilității și de angajamente fragile pentru îndeplinirea obiectivelor de politică pe termen lung. În același timp, având în vedere că majoritatea acestor strategii trebuie actualizate, acest lucru ar putea constitui o oportunitate de a asigura o corelare mai bună a strategiilor sectoriale și trans-sectoriale și de a crea o corespondență directă în cadrul Politicii Urbane. Pe scurt, actualizarea necesară a anumitor documente strategice și de planificare pentru a corespunde documentelor programatice viitoare este, de asemenea, privită ca un bun punct de plecare pentru punerea în aplicare a Politicii Urbane.

De multe ori, mediului legislativ nu i se acordă suficientă atenție la elaborarea planurilor și a strategiilor naționale. Planul în domeniul energiei este un exemplu elocvent de strategie al cărei inventar de legi a fost criticat pentru lipsa unei dimensiuni evaluative prin care să fie analizată eficacitatea legislației și modul în care ar putea fi îmbunătățită pentru îndeplinirea obiectivelor naționale și respectarea legislației UE. Inventarele și descrierile de legi ar trebui urmate de o verificare pentru a stabili dacă legislația preexistentă permite îndeplinirea obiectivelor și a țintelor strategice.

Implementarea strategiilor a fost dezamăgitoare din cauza lipsei de asumare a responsabilității și a angajamentului pentru îndeplinirea obiectivelor de politică pe termen lung. În timp ce mediul politic volatil a blocat frecvent implementarea multor strategii și programe, există și o nevoie clară de asumare a responsabilității pentru aceste strategii și de o implementare mai bună prin alocarea atribuțiilor corespunzătoare la toate nivelurile de guvernare. Procesul legislativ ad-hoc care are loc după adoptarea strategiilor nu furnizează instrumentele și condițiile necesare pentru îndeplinirea obiectivelor de politică pe termen lung. Există o tendință vizibilă la elaborarea strategiilor naționale de a furniza un inventar lung de planuri de acțiune, programe și legi în vigoare în sectorul respectiv, fără a detalia mecanismele specifice care vor garanta implementarea la nivel local și finanțarea acestor intervenții de politică. Astfel de acțiuni tind să conducă la intervenții ad-hoc ulterioare sau la alte modificări ale legislației în vigoare, în special prin utilizarea frecventă a ordonanțelor de urgență.

Monitorizarea și evaluarea (M&E) tind să fie limitate de deficitul de personal și de resurse, precum și de lipsa unei metodologii solide. Un proces riguros de monitorizare și evaluare este îngreunat și de o abundență a indicatorilor care împiedică o evaluare concisă a progresului. Având în vedere implementarea adesea limitată, accentul pus în prezent pe realizarea evaluărilor ex-ante a nevoilor, urmată de o monitorizare și de o evaluare ex-post superficiale, doar pentru a îndeplini condițiile în vederea obținerii de fonduri UE, pare să piardă din vedere etapa crucială în care sprijinul este esențial pentru îndeplinirea obiectivelor țintă: implementarea.

Provocări privind cadrul legislativ

Derivat dintr-un mediu strategic deja complex, mediul legislativ cu impact asupra dezvoltării urbane în România este la fel de complex și de fragmentat. Având în vedere că legile nu sunt doar de sine stătătoare, ci sunt adoptate și pentru aplicarea strategiilor, o mulțime de legi directe și conexe structurează mediul legislativ privind urbanismul în România.

O provocare majoră identificată în cadrul legislativ din România este faptul că legile sunt adesea făcute mai degrabă ca reacție la presiunea publică și nu ca urmare a unei viziuni proactive, orientate spre îndeplinirea obiectivelor, necesitând modificări rapide. Și presiunea politică joacă un rol important în procesul legislativ, ceea ce a dus la un număr mare de amendamente propuse pentru a corespunde modificărilor frecvente ale programelor de guvernare.

În acest cadru legislativ, lipsa unei viziuni proactive și orientate spre îndeplinirea obiectivelor nu doar afectează calitatea punerii în aplicare, dar împiedică și administrațiile locale să realizeze execuția bugetară și să își atingă obiectivele de dezvoltare. Legea bugetului de stat este un exemplu elocvent în acest sens, modificările aduse acesteia în ultimii ani generând un impact negativ asupra veniturilor administrațiilor locale. Pentru a reduce presiunea asupra bugetului local și a compensa pierderea de venituri, autoritățile centrale au creat soluții bugetare pe termen scurt, care au dus la alte modificări legislative.

În plus, legile sunt adesea fragmentate, redundante și formulate ca șiruri de dispoziții disparate. Numeroase rapoarte și documente privind dezvoltarea urbană au exprimat clar și au subliniat în mod repetat necesitatea de a elimina fragmentarea legislativă și de mai multă coerență din acest punct de vedere. Între timp, MDLPA depune eforturi pentru elaborarea unui Cod al amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor pentru sistematizarea legislației și a competențelor de administrare. Se preconizează că aceste eforturi vor contribui la simplificarea cadrului legislativ în ceea ce privește mediul construit. Vor fi însă necesare eforturi suplimentare pentru a asigura coerența legislativă și în ceea ce privește alte dimensiuni relevante pentru dezvoltarea urbană.

Cele mai bune practici indică faptul că natura tehnică și complexitatea legislației se reflectă într-o capacitate mai mică de alocare a resurselor locale. Pe măsură ce complexitatea cadrului legislativ crește, prioritățile de politică sunt îndeplinite mai greu de autoritățile locale din cauza capacității instituționale și a resurselor financiare limitate.

În fine, legislația în sine nu este suficientă pentru a sprijini dezvoltarea durabilă. Simpla existență a legislației nu garantează gestionarea eficace. Cadrul trebuie să fie stabilit de comun acord pentru a asigura coordonarea dintre autoritatea centrală și autoritățile locale în vederea integrării eficace în politici concrete. În ceea ce privește delegarea, atribuțiile trebuie să fie revizuite pentru ca nivelurile de guvernare cărora le este transferată responsabilitatea să beneficieze de competențe și funcții suficiente (acest lucru permite asumarea răspunderii).

Întrucât, în fond, politica urbană va fi implementată în orașe și în localități, vor fi necesare eforturi pentru consolidarea capacității administrațiilor locale. Cadrul legislativ în domeniul dezvoltării urbane indică o tendință spre atribuirea mai multor responsabilități autorităților locale și organismelor guvernamentale, însă acest lucru va trebui să fie însoțit de măsuri adecvate de consolidare a capacităților la nivel local. În prezent, presiunea tot mai mare pusă pe administrațiile locale, care sunt deja limitate de resursele mai mici de capital uman în raport cu administrația centrală, se reflectă într-o capacitate redusă de implementare, monitorizare și evaluare a obiectivelor strategice la nivel local.

Sinteza principalelor constatări pentru fiecare dimensiune a Politicii Urbane

Dimensiune	Principalele provocări strategice și legislative	Rolul Politicii Urbane
Sustenabilitate spațială	Legislația privind amenajarea teritoriului este modificată frecvent, creând dificultăți în respectarea acesteia de către autoritățile locale	Implementarea unei strategii clare de dezvoltare teritorială pentru ca administrațiile locale să beneficieze de o viziune pe termen lung
	Proliferarea strategiilor și a planurilor locale elaborate în vederea absorbției de fonduri UE a creat un vid pentru completarea investițiilor din bugetul de stat, local și surse private.	Regândirea strategiilor de dezvoltare locală pentru a permite o dezvoltare spațială și urbană adecvată
	Suprapunerea, lipsa de corelare și slaba coordonare între planurile de amenajare a teritoriului și strategiile de dezvoltare	Crearea unor instrumente pentru a ajuta autoritățile să elaboreze planuri de amenajare a teritoriului și de urbanism, coroborând în

Dimensiune	Principalele provocări strategice și legislative	Rolul Politicii Urbane
		același timp documentele strategice naționale pentru a asigura o dezvoltare urbană adecvată
Economic	Infrastructura de transport conectată rămâne într-o stare avansată de degradare din cauza lipsei cronice de măsuri de întreținere	Crearea unui cadru unitar pentru coordonarea investițiilor în infrastructura fizică finanțate din bugetul de stat și din fonduri UE
	Investiții publice blocate de incoerența surselor de finanțare și a proiectelor	
Mediu	Sunt necesare progrese suplimentare în materie de legislație și capacitate locală pentru a reduce depozitele de deșeuri și a crește rata de reciclare în municipii	Recunoașterea și integrarea rolului orașelor în prima linie a eforturilor de combatere a provocărilor de mediu pe probleme specifice; consolidarea guvernantei în materie de mediu la nivel local
	Aplicarea legislației în materie de gestionare a riscului de dezastre este subminată de capacitatea limitată la nivel subnațional	
	Nu au fost încă aplicate dispozițiile Directivei UE privind tratarea apelor reziduale urbane	
	Lipsă de coordonare instituțională în transpunerea reglementărilor stabilite la nivel european	
Social	Deși există legi care abordează inegalitățile urban-rural în domeniul educației, finanțele publice nu contribuie la reducerea acestui decalaj, fiind necesară corectarea anumitor mecanisme de finanțare publică la nivel local	Contribuție la consolidarea relației dintre urbanism și educație, în special prin conectarea persoanelor din comunitățile marginalizate de la periferiile orașelor. Asigurarea disponibilității și a unei calități ridicate a programelor de formare vocațională și profesională care să corespundă nevoilor economice locale. Consolidarea rolului autorităților publice locale.
	Legislația în materie de sănătate publică stipulează faptul că răspunsul public de urgență este organizat la nivel rural, urban, județean/București și regional. Cu toate acestea, nu există în legislație atribuții special delimitate pentru centrele urbane.	Umplerea vidului strategic privind integrarea sănătății publice în procesul de urbanism și asigurarea unui cadru pentru creșterea calității vieții în orașele din România

Dimensiune	Principalele provocări strategice și legislative	Rolul Politicii Urbane
Buna guvernare	Modificările legislative frecvente privind capacitatea administrativă reprezintă o sursă principală de îngrijorare pentru administrația publică locală	Încurajarea unei abordări pe termen lung, bazate pe politici, în ceea ce privește adoptarea propunerilor legislative, pentru utilizarea mai rară a ordonanțelor de urgență
	Utilizarea frecventă a ordonanțelor de urgență constituie o amenințare pentru procesul decizional participativ și o guvernare deschisă	
	De multe ori, administrațiile locale nu au capacitatea tehnică pentru a aborda probleme specifice de planificare sectorială sau urbanism	<p>Axarea într-o mai mare măsură pe capacitatea administrațiilor locale</p> <p>Susținerea parteneriatelor (orizontale și transversale) pentru depășirea problemelor actuale.</p> <p>Susținerea transparenței și implicării comunității în planificarea dezvoltării la nivel local.</p>

Documentele strategice privind dezvoltarea urbană și spațială la nivel local

Există două tipuri majore de astfel de documente de dezvoltare urbană și spațială elaborate de administrațiile publice locale din România:

- 1) director (care prevede opțiuni pentru dezvoltarea viitoare); și
- 2) normativ (care are forță de lege la nivel local și care reglementează modul de ocupare a terenurilor).

În privința dezvoltării urbane, majoritatea administrațiilor publice locale elaborează o multitudine de documente directe, de la planuri sectoriale (de exemplu, planuri de mobilitate) la strategii de dezvoltare integrată, și un singur document principal cu caracter de reglementare (Planul Urbanistic General - PUG). În plus, administrațiile locale elaborează adesea planuri urbanistice zonale (PUZ), care adaugă mai multe detalii unei zone dintr-un PUG sau ajustează unele dintre prevederile urbanistice. Din păcate, la nivel național se înregistrează un procent limitat de documentații PUG actualizate (aproximativ o treime din totalul UAT). Acest aspect face ca autoritățile publice locale să își ghideze dezvoltarea după documentații decuplate de la realitățile și necesitățile actuale și să îngreuneze atragerea de fonduri europene, pentru acestea fiind necesare documentații suplimentare care conduc la cheltuieli mai mari și o perioadă de timp mai mare pentru implementare.

Strategiile Integrate de Dezvoltare Urbană (SIDU) reprezintă un instrument de planificare care să răspundă nevoilor de dezvoltare locală și să asigure continuitatea pe termen lung a viziunii de dezvoltare. Strategiile ajută administrațiile locale să ia cunoștință de problemele/aspectele principale ale comunității, să formuleze priorități de viitor și, în special, să identifice investițiile pe care trebuie să le efectueze pentru accesarea finanțării externe și pentru dezvoltare. Pentru a identifica principalele aspecte acoperite de aceste strategii și pentru a identifica principalele lipsuri și provocări pentru orașe în elaborarea și implementarea strategiilor urbane, acest raport are la bază și o analiză a 183 de strategii ale orașelor din România cu o populație mai mare de 10.000 de locuitori.

Majoritatea municipiilor și orașelor au adoptat practica elaborării Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană (SIDU), valorificând rolul acestor strategii în planificarea locală. Inițial, acest instrument a fost

introdus drept condiție pentru accesarea anumitor fonduri UE de către unele orașe. Calitatea acestor strategii variază foarte mult, iar listele priorităților de investiții sunt afectate de procese opace de prioritizare – aparent menite să acceseze fondurile UE disponibile. Per ansamblu, se observă absența bunelor practici de monitorizare și evaluare (M&E) și o deconectare cauzată de lipsa unei împărțiri clare a responsabilităților în vederea trecerii de la stadiul de strategie, la stadiul de implementare. Deși există instrumente de planificare (PMUD și planurile de amenajare a teritoriului și de urbanism) care s-au aplicat cu succes în mediul urban, planificarea integrată adevărată, care combină planurile de infrastructură cu cele de utilizare a terenurilor și transport, nu s-a materializat până în acest moment. De asemenea, de cele mai multe ori, orașele nu elaborează planuri la nivel metropolitan sau peri-urban, în ciuda faptului că există un cadru legislativ în vigoare care le permite acest lucru. Acest lucru se datorează faptului că nu există mecanisme de control și nici stimulente pentru elaborarea de strategii și sancțiuni pentru absența unor astfel de strategii.

O principală concluzie care derivă din analizele efectuate asupra **documentelor strategice de urbanism și amenajare a teritoriului** este aceea că gradul de management spațial al localităților, ce ar putea fi realizat într-o mare măsură și în primii pași cu ajutorul PUG-urilor este tot mai scăzut calitativ direct proporțional cu scăderea rangului localității. Astfel, dacă aruncăm o privire pe mediile acestor indicatori pe fiecare din loturi în parte și le raportăm la mediile acestor indicatori pe toate localitățile urbane ale României, vom argumenta concluzia generală descrisă anterior.

În absența planificării urbane eficiente, creșterea populației tinde să conducă la o extindere urbană exagerată ocupând terenuri din zonele înconjurătoare localității. În lipsa planificării teritoriului privind alocarea de terenuri pentru facilități și infrastructuri, populația trebuie să se bazeze pe o mobilitate auto pentru necesitățile de bază. Costul infrastructurilor necesare pentru a rezolva ulterior aceste probleme este cu atât mai mare cu cât arealele respective sunt mai mari și mai dispersate.

Cu presiunea asupra terenurilor și a resurselor naturale vin efecte adverse asupra agriculturii și biodiversității sau chiar impermeabilizarea solului. Acestea au impact asupra economiei urbane și a eficienței generale a regiunii pe care o polarizează localitatea respectivă. De asemenea, cu cât localitatea este/devine mai mare și deci mai polarizatoare, presiunea pe sistemele adiacente care o deservește (infrastructură rutieră, edilitare, funcțiuni) este tot mai mare și tot mai greu de gestionat cu cât problemele cresc și rămân nerezolvate. Aceste extinderi de intravilan care nu au rezolvate de la început soluțiile scheletului dat de infrastructură vor genera în timp probleme tot mai mari și mai greu de rezolvat de administrațiile publice locale.

Aceste extinderi de intravilan care nu au rezolvate de la început soluțiile scheletului dat de infrastructură vor genera în timp probleme tot mai mari și mai greu de rezolvat de administrațiile publice locale. Într-o altă ordine de idei, la o primă parcurgere a informațiilor publice eliberate de diferite instituții identificăm o gravă necorelare a datelor publicate. Astfel din punct de vedere al suprafeței intravilanului localităților analizate observăm o lipsă totală a corelării informațiilor deținute de administrațiile publice locale, OCPI și INSSE. Deși datele calendaristice la care se referă sunt diferite și, probabil au la bază informații din surse diferite, valorile acestora ar trebui să fie corelate.

În acest context, două direcții de modificare legislativă devin necesare pentru restructurarea cadrului tehnic și a celui normativ care guvernează elaborarea și aprobarea documentațiilor de tipul Planurilor Urbanistice Generale (PUG).

Prima este stabilirea clară a raportului între caracterul strategic și cel operativ al Planurilor Urbanistice Generale. Problema este evidentă atât în cazul orașelor mari din România, cât și, din ce în ce mai des, în cazul celor mijlocii. Determinarea acestui raport ar asigura o eficiență mult mai mare a planificării strategice care se află în spatele acestor Planuri.

Una din soluțiile posibile ar fi următoarea: elaborarea și aprobarea unor Planuri Urbanistice Generale care să cuprindă două secțiuni – una strategică, mai flexibilă, care să stabilească principiile și direcțiile majore de dezvoltare urbană dar care să se plezească și pe programul de gestionare a localității; o a doua secțiune – de reglementare a utilizării terenurilor, care poate fi întreținută prin Planurile Urbanistice Zonale.

O asemenea abordare se bazează însă în mod explicit pe formularea unei politici funciare coerente, precum și pe ierarhia priorităților de investiție ale orașului.

Cea de a doua direcție presupune integrarea mult mai strânsă a dezvoltării centrului urban polarizator cu zona sa periurbană. În momentul de față, coordonarea dezvoltării unităților administrativ-teritoriale de bază care alcătuiesc coroana periurbană a centrului urban polarizator, se face doar prin intermediul Planurilor de Amenajare a Teritoriului, care nu au, momentan, decât un caracter director. Prin urmare, pentru zonele urbane de mari dimensiuni, ar putea fi considerate o abordare unitară prin elaborarea unei singure documentații PUG pentru toată zona urbană funcțională.

În practică, acestea presupun delegarea unor responsabilități limitate asociațiilor intercomunale sau celor interorășenești, prin intermediul unor contracte de asociere. Contractele se limitează însă doar la aspectele comune ale dezvoltării, restul deciziilor fiind luate de consiliul local al fiecărei localități.

IV. Definirea problemelor

Prezentare pe scurt a principalelor probleme cu care se confruntă orașele din România

Analiza situației existente a fost realizată pe baza următoarelor livrabile:

- Înțelegerea abordării globale și a UE
- Analiza documentelor strategice, legislative și de planificare de la nivel sectorial
- Analiza documentelor strategice privind dezvoltarea urbană la nivel local
- Analiza creșterii și contracției orașelor din România
- Sondaj al problemelor cu care se confruntă administrațiile locale

O traiectorie duală de creștere și micșorare urbană

Asemenea modului în care povestea României se împarte în două zone (urban și rural)⁷, și povestea municipiilor și orașelor prezintă o traiectorie duală de creștere și declin. Printr-o analiză detaliată a schimbărilor spațiale, demografice, de densitate și ale arealului construit apărute de-a lungul timpului în orașele din România, s-a identificat o extindere urbană cu golirea simultană a centrului urban ca formă dominantă de creștere, în timp ce, la nivelul orașelor de dimensiuni mici și medii s-a identificat o scădere dramatică a populației și o fragmentare a amprentei urbane.

În ciuda faptului că populația urbană a scăzut în ultimii 25 ani, suprafața arealului construit s-a extins, iar amprenta urbană a orașelor și a localităților învecinate a continuat să crească, adesea fără o planificare coerentă. Acest lucru a cauzat dificultăți majore în gestionarea infrastructurii și a serviciilor publice dincolo de limitele administrative, inclusiv în ceea ce privește întreținerea și modernizarea drumurilor și alte servicii de bază. Deși în joc se află dinamica pieței, lipsa unui răspuns corespunzător din partea administrației locale a permis extinderea urbană prin reglementări insuficiente privind mediul construit (atât din punctul de vedere al elaborării de reglementări, cât și din punctul de vedere al aplicării acestora) și prin absența coordonării inter-jurisdicționale. Doar câteva orașe din România și-au actualizat documentația de urbanism și instrumentele de planificare în vederea regenerării zonelor urbane aflate în declin, precum centrele istorice, zonele industriale abandonate, cartierele de locuințe comuniste care în unele cazuri au devenit „insule” de sărăcie care găzduiesc un număr disproporționat de populație îmbătrânită.

Fenomenul micșorării orașelor nu este specific doar României, ci reprezintă o caracteristică a mediului urban din Europa de Est și din UE per ansamblu. Cercetările arată că 20% din orașele europene se micșorează definitiv, cu precădere în țările postsocialiste din Europa Centrală și de Est. În România, orașele mai mici, aflate la baza piramidei urbane, sunt cele mai afectate de această micșorare. Până în prezent, această problemă a fost abordată la scară mică și de jos în sus, fără crearea unei strategii naționale sau a unei viziuni coerente privind soluționarea acestor probleme, cu care se confruntă numeroase municipii și orașe. În ciuda faptului că o schimbare semnificativă se poate produce doar în cadrul comunităților, utilizarea resurselor locale disponibile pentru îmbunătățirea calității vieții și susținerea acestor inițiative printr-un set exhaustiv de politici, programe și proiecte specifice ar putea genera rezultate semnificative. Localitățile din întreaga țară se află în curs de transformare, fapt care are implicații sociale profunde – un prim pas pentru aceste comunități ar putea fi acceptarea realității și adoptarea unei viziuni realiste cu privire la viitorul lor municipiu sau oraș, care ar putea fi mai mic ca dimensiune, dar mai prosper.

---

⁷ Banca Mondială 2018. De la o creștere inegală la o dezvoltare incluzivă. Calea României spre prosperitate comună (Diagnosticare sistematică a țării)

O nouă clasificare a orașelor

În total, în România există 2.862 de comune (localități rurale) și 319 orașe (localități urbane). Unitățile administrativ-teritoriale urbane includ capitala, 40 municipii reședință de județ, 63 municipii și 216 orașe.

Localitățile periurbane și zonele urbane funcționale nu se bucură încă de un statut juridic, dar s-au consolidat în cadrul procesului de elaborare a politicilor de dezvoltare națională și locală.

Zona periurbană reprezintă primul inel de localități adiacente unui oraș - denumit oraș-nucleu, dacă este discutat în contextul relației sale cu localitățile înconjurătoare. Zona periurbană poate include municipalități și orașe cu o populație mai mică, denumite orașe periurbane și comune. În total, în România există: 260 de orașe-nucleu, 59 de orașe periurbane și 1312 comune periurbane

Aglomerarea urbană este termenul folosit pentru a se referi la orașele-nucleu împreună cu primul inel de localități, atât urbane, cât și rurale. Acest raport studiază acest nivel de analiză.

Zonele urbane funcționale (ZUF) se referă la oraș și la zona de navetă, ceea ce ar putea reprezenta o zonă mai largă decât cea periurbană. Zona de navetă include localitățile înconjurătoare de unde cel puțin 15% dintre rezidenții angajați călătoresc pentru a lucra în oraș.

În ciuda complexității dinamicilor demografice, spațiale și economice, care uneori pot fi chiar divergente, prin combinația celor trei dimensiuni se obține astfel dinamica generală a unei zone urbane, permițând o diferențiere între zonele urbane în creștere, statice și în declin.

Metodologia agregă dinamica orașului și a localităților înconjurătoare situate în primul inel periurban, deoarece o înțelegere a performanței orașelor depinde atât de dinamica urbană, cât și de cea periurbană. Orașele dinamice au un efect de polarizare asupra localităților limitrofe, în multe situații, creșterea demografică, teritorială și economică fiind mai pronunțată în afara granițelor administrative, prin urmare, combinația tendințelor indică direcția în care se îndreaptă o zonă urbană și, mai important decât atât, oferă jaloane importante pentru orientarea intervențiilor viitoare prin care zonele urbane să devină spații ale vieții comunitare de bună calitate, de productivitate și de incluziune.

Această abordare necesită o diferențiere clară între cele *260 orașe-nucleu*, pentru care dinamica este analizată la nivel urban și periurban și cele *59 orașe periurbane*, care, pe de o parte, sunt contabilizate în dinamica orașelor-nucleu în jurul cărora gravitează, cu scopul a informa implementarea politicilor.

Prin urmare, clasificările de oraș în creștere, static și în declin sunt ilustrate diferențiind nuanțele care există în cadrul fiecărui grup. În primul rând, am utilizat intersecția datelor privind demografia spațială pentru a informa astfel intervențiile spațiale și pentru a evidenția variațiile tendințelor economice.

Această primă grupare este evaluată în continuare pentru a înțelege mai bine diferitele tendințe economice din cadrul fiecărui grup și pentru a informa mai profund o anumită abordare, clasificarea finală evidențiindu-se după intersecția celor trei indicatori, pe baza unui raționament simplu:

- **Orașe în creștere:** cel puțin doi dintre cei trei indicatori sunt în creștere;
- **Orașe statice:** doar unul dintre indicatori este în creștere sau toți trei sunt statici;
- **Orașe în declin:** cel puțin unul dintre indicatori scade și niciunul nu crește.

În total, dintre orașele-nucleu, 58 sunt în creștere, 119 sunt statice și 83 sunt în declin, acestea având 29, 12 și, respectiv, 18 orașe periurbane, situate în zona lor de influență.

Probleme privind furnizarea serviciilor și externalități negative generate de creșterea neplanificată

Deși furnizarea de servicii reprezintă, în general, o problemă în mediul rural, creșterea anumitor zone urbane a creat dificultăți semnificative în capacitatea de a furniza servicii. Serviciile de termoficare se află sub o presiune imensă ca urmare a lipsei de întreținere și investiții, ceea ce îngreunează semnificativ continuarea furnizării serviciilor. Infrastructura rutieră și investițiile în transportul public sunt insuficiente, ceea ce conduce la creșterea congestiei traficului și la probleme privind locurile de parcare în interiorul orașelor. Sectorul locuințelor și sectorul gestionării deșeurilor solide reprezintă două probleme îngrijorătoare. În ceea ce privește locuințele, în puținele orașe aflate în creștere, sectorul privat a răspuns în mare parte la cererea mare de locuințe⁸. Multe dintre aceste rezultate au fost generate într-o manieră neglijentă și neplanificată, ceea ce a generat externalități negative semnificative (congestionare, poluarea aerului etc.). Studiile recente arată că prețurile ridicate ale locuințelor din orașele mari reprezintă principalul motiv pentru limitarea mobilității interne. Gestionarea deșeurilor solide reprezintă un alt sector în care orașele din România au avut performanțe slabe, înregistrând printre cele mai ridicate rate de depozitare a deșeurilor din UE și rate scăzute de reciclare. Drept urmare, România riscă să nu mai îndeplinească standardele UE în multe domenii, inclusiv în reciclarea deșeurilor.

În contextul i) Pactului Verde European și a impactului acestuia asupra criteriilor de eligibilitate și a priorităților de investiții și ii) a expunerii semnificative a României la schimbările climatice, este necesară concentrarea asupra rolului orașelor și a rolului acestora în cadrul politicii climatice a României. Actualele investiții sectoriale fragmentate (apă, drumuri, energie etc.) generează investiții subevaluate și neconectate, care nu contribuie la o strategie ecologică generală pentru orașe. De asemenea, există o necesitate urgentă pentru creșterea semnificativă a investițiilor în prevenirea și pregătirea României pentru dezastre și schimbări climatice, deoarece nivelul actual al investițiilor este complet inadecvat pentru nivelul riscurilor la care este expusă România în acest sens. Stabilirea unor obiective și monitorizarea progresului vor fi dificil de realizat, deoarece multe zone sectoriale nu au datele disponibile, iar acolo unde datele sunt disponibile, de multe ori, acestea nu sunt introduse în baze de date accesibile la nivel național.

Probleme de capacitate administrativă

Capacitatea autorităților urbane de planificare strategică și de coordonare și cooperare eficientă este limitată, fapt care le împiedică să valorifice pe deplin oportunitățile de dezvoltare și finanțare. În cazul primăriilor mai mici, dimensiunea reprezintă o problemă suplimentară, atât în ceea ce privește capacitatea administrativă, cât și în ceea ce privește potențialul de furnizare eficientă a serviciilor publice. Insuficiența reformei instituționale de sus în jos indică necesitatea depunerii de eforturi suplimentare la nivelele descentralizate ale administrației publice și necesitatea unor abordări de jos în sus în vederea rezolvării problemelor de guvernare din România și îmbunătățirii răspunderii sectorului public față de cetățeni.

Deși analiza a fost realizată sectorial (social, economic, mediu, etc.), parcurgerea acestui document arată în mod clar că există câteva aspecte problematice care afectează mai multe domenii și care se pot identifica cu ușurință într-un sector sau în altul. Printr-un proces de prioritizare, rezultatele acestui studiu exhaustiv ar putea fi împărțit în mai multe domenii cheie care ar trebui să fie considerate prioritare în procesul de elaborare a Politicii Urbane.

Figura: Rezumatul provocărilor principale, constatările principale și implicațiile pentru politică

---

⁸ Migrarea în masă aflată în curs de desfășurare se traduce prin faptul că multe zone urbane pierd locuitori, ceea ce creează un dezechilibru între cerere și ofertă: supraaglomerarea centrelor urbane și o rată crescută de neocupare a locuințelor în celelalte zone urbane.

<p>Mediul, managementul riscului la dezastre și stadiul serviciilor urbane</p>	<p>Ca motoare ale creșterii economice și concentrări ale populațiilor, orașele au un impact disproporționat asupra mediului și sunt mai vulnerabile la dezastre. În virtutea funcțiilor lor, administrațiile orașelor joacă un rol incontestabil din punctul de vedere al ameliorării și adaptării. Acestea merg de la reglementarea formei urbane, deciziile investiționale și planificarea infrastructurii până la renovarea clădirilor existente pentru eficiența energetică și rezistența seismică. Pandemia globală recentă a adus în prim-plan rolul pe care îl joacă orașele pentru sănătatea publică. Ca parte a unei reveniri optime, orașele trebuie să se protejeze contra pandemiilor viitoare prin analizarea atentă a impactului deciziilor lor de investiții, printre altele, prin active publice adecvate care pot îndeplini mai multe scopuri în perioade de criză.</p>
<p>Modele de creștere urbană nesustenabile</p>	<p>Există dovezi că modelele curente de creștere vor duce la o dezvoltare nesustenabilă. Rata extinderii urbane depășește creșterea populației și dezvoltarea economică. Extinderea urbană către zonele periurbane și golirea rezultată a zonelor urbane centrale, cu precădere în orașe cu populații în scădere erodează beneficiile urbanizării. Deși complex, acesta este un fenomen a cărui rezolvare se situează integral în sfera de acoperire a unei politici urbane și a autorităților locale.</p>
<p>Mobilitatea și conectivitatea</p>	<p>Mobilitatea rapidă, sigură, eficientă și accesibilă a persoanelor și bunurilor este esențială pentru orice sistem urban. Extinderea curentă și axarea pe folosirea autovehiculelor private, precum și trecerea de la transportul feroviar la cel rutier ca principală modalitate de transport de marfă sunt inadecvate din punct de vedere economic, social și de mediu. Politica, planificarea și investițiile în domeniul transporturilor reprezintă o funcție trans-sectorială (pe orizontală și pe verticală), ceea ce îi crește complexitatea. Cu toate acestea, are și beneficii multiple (de mediu, sociale și economice), necesitând astfel o analiză și o atenție țintită.</p>
<p>Productivitatea economică</p>	<p>Productivitatea economică și competitivitatea sunt elemente cheie ale orașelor și sunt influențate de o serie de factori, cum ar fi situarea geografică, predominanța sectoarelor de dezvoltare, calitatea mediilor de trai, activele economice (infrastructură, universități, dotări naturale), accesul la forță de muncă de calitate și suficientă și procese de guvernare ușoare și transparente (cum ar fi obținerea autorizațiilor). Deși este posibil ca o parte dintre acestea să nu fie responsabilitatea exclusivă a autorităților locale – unele sunt controlate exclusiv de autoritățile locale. Administratorii orașelor trebuie să controleze ferm factorii care influențează productivitatea economică locală. La nivel național, politica urbană națională trebuie să acorde o atenție deosebită acestor lucruri și să își alinieze strategiile sectoriale (cum ar fi transportul) și să elimine barierele administrative (cum ar fi mediul de reglementare complex).</p>
<p>Contractia orașelor</p>	<p>Orașele din România se confruntă cu provocări specifice legate de creșterea randamentului economic, creșterea activității economice axate pe consum, scăderea ratei de creștere a populației și îmbătrânirea acesteia. Aceasta necesită o abordare diferențiată și țintită a orașelor aflate în creștere – pentru controlarea creșterii fără a periclita sustenabilitatea pe termen lung, dar și a orașelor care se micșorează – pentru identificarea unei politici adecvate și a unor investiții care să asigure medii de trai de calitate pentru atenuarea migrației. Politica trebuie să acorde o atenție specială și orașelor care înregistrează o scădere sub nivelul de sustenabilitate și unde perspectivele de inversare a acestei tendințe sunt reduse spre inexistente.</p>

<p>Calitatea locuințelor și oferta disponibilă</p>	<p>Strategia națională a locuirii elaborată în 2016 este încă în stadiul de proiect și nu a fost adoptată încă. Politica Urbană trebuie să ofere soluții care pot fi implementate pentru contracararea unor provocări legate de locuințe, cum ar fi fondul de locuințe moștenit din era comunistă, care reprezintă mare parte din spațiile rezidențiale urbane, dezvoltările rezidențiale monofuncționale de la periferii, care nu beneficiază de o infrastructură tehnică și socială corespunzătoare, consecința fiind navele lungi și furnizarea unui număr insuficient de locuințe sociale pentru a răspunde cererii în creștere din partea locuitorilor urbani vulnerabili.</p>
<p>Societatea incluzivă</p>	<p>Inegalitățile și excluderea reduc beneficiile creșterii economice și prosperității asociate urbanizării pentru anumite categorii sociale. În România, marginalizarea păturii sărace din mediul urban are 4 caracteristici predominante: etnică (comunitatea romă), pe criterii de vârstă (persoanele vârstnice), de gen și spațiale. Soluțiile la aceste provocări se bazează pe decizii legate de furnizarea de locuințe sociale, investiții în mediile publice, educație corespunzătoare economiilor locale și rezultate medicale îmbunătățite.</p>
<p>Guvernanța și capacitatea</p>	<p>Politica ar trebui să consolideze schimbarea de paradigmă dinspre guvern spre guvernanta, axându-se pe i) îmbunătățirea capacității autorităților locale (îmbunătățirea capabilității tehnice de planificare strategică și implementare a proiectelor, proiecte participative și parteneriate); ii) îmbunătățirea cooperării inter-guvernamentale (pe orizontală și pe verticală); iii) guvernanta electronică, în special pentru fondul funciar și cadastru; iv) un mediu de reglementare uniformizat și v) îmbunătățirea resurselor financiare municipale.</p>

În sondajul realizat la nivelul administrațiilor locale, marea majoritate a acestora (72%) au indicat faptul că se confruntă cu un deficit în ceea ce privește capacitatea de specialiști. Acest lucru a fost identificat mai ales în legătură cu procesul de planificare și de implementare a proiectelor. Nevoile de competențe tehnice în aceste privințe coincid parțial cu necesitățile de infrastructură, al de-al doilea deficit de capacitate tehnică fiind identificat în domeniile infrastructurii rutiere și urbanismului. Peste 60% dintre orașe au declarat că ar prefera să acopere acest deficit prin consolidarea capacității la nivel local și nu prin contractarea de servicii externe.

V. Obiectivele prioritare și specifice, măsuri pentru dezvoltarea urbană durabilă și integrată

Politica Urbană a României identifică o paletă largă de probleme urbane pe care orașele trebuie să le ia în considerare pentru a deveni în mod efectiv a) verzi și reziliente, b) productive și competitive, c) echitabile și incluzive, și d) bine guvernate.

Obiectivele prioritare reprezintă nucleul politicii naționale urbane din România, fiind direcțiile esențiale ale politicii pentru a aduce beneficii integrate și contribuții simultane la obiectivele și viziunea politicii.

Metodologia aplicată pentru identificarea obiectivelor prioritare a fost un proces de consultare cu o gamă largă de părți interesate relevante pentru a identifica problemele care respectă următoarele criterii:

1. Obiectivul abordează o prioritate a UE și/sau vizează rezolvarea unui aspect neconform cu aceasta
2. Obiectivul abordează o prioritate/un program național
3. Problema vizată este evidențiată în barometrul urban
4. Prioritățile ridicate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației
5. Obiectivul are efect multiplicator intersectorial
6. Obiectivul acceptă indicatorul ODDU
7. Obiectivul se aliniază cu prioritățile de investiții emergente pentru perioada de programare 2021-2027.

Acestea integrează un număr stabilit de măsuri specifice politicii care ajută la operaționalizarea lor concretă prin măsuri legislative, tehnice, de finanțare aliniate cu prioritățile RO pentru următorul CFM.

Obiectivele prioritare sunt următoarele:

- **Obiectivul prioritar 1: *Sustenabilitatea spațială***, care este alcătuit din patru obiective specifice ale politicii care articulează centralitatea dimensiunii spațiale.
  1. Consolidarea mediului favorabil pentru sustenabilitatea spațială
  2. Limitarea și controlul expansiunii urbane
  3. Revitalizarea zonelor urbane
  4. Cartiere complete și conectivitate îmbunătățită
- **Obiectivul prioritar 2: *Crearea de orașe locuibile și inteligente din punct de vedere climatic prin intensificarea infrastructurii verzi și albastre pentru a atenua și a se adapta la pericolele urbane***, care cuprinde trei obiective specifice ale politicii, care articulează consacrarea scopului de orașe verzi și reziliente.
  1. Atenuarea și adaptarea la riscurile urbane
  2. Reducerea poluării aerului
  3. Îmbunătățirea mobilității urbane durabile
- **Obiectivul prioritar 3: *Intensificarea activității economice prin furnizarea de medii de viață de calitate, îmbunătățirea oportunităților de muncă și a locațiilor de afaceri bine deservite***, care este alcătuit din trei obiective specifice ale politicii care sunt orientate spre consacrarea scopului de orașe competitive și productive.
  1. Încurajarea parteneriatelor pentru creșterea forței de muncă calificate și promovarea inovației

2. Eliberarea de terenuri adecvate, clădiri și infrastructură conectivă, pentru spații de afaceri bine deservite
  3. Asigurarea infrastructurii sociale și fizice pentru îmbunătățirea calității vieții
- **Obiectivul prioritar 4: Îmbunătățirea condițiilor de viață, în special prin extinderea accesului la locuințe și servicii publice**, care este alcătuit din trei obiective specifice ale politicii care fac ca scopul de orașe *echitabile și incluzive* să se materializeze.
    1. Creșterea accesibilității suportabilității financiare a locuințelor și utilităților publice de calitate
    2. Reducerea decalajului digital
    3. Absorbția proactivă a noilor rezidenți urbani
    4. Sprijin pentru ONG-uri
  - **Obiectivul prioritar 5: Îmbunătățirea capacității publice și a cooperării între jurisdicții și sectoare**, care este alcătuit din patru obiective specifice ale politicii, care operaționalizează scopul de orașe *bine guvernate*.
    1. Creșterea eficienței guvernării prin capital uman și instrumente adecvate
    2. Finanțare durabilă pentru stimularea investițiilor de capital
    3. Integrare pe orizontală și verticală a planificării strategice și investițiilor
    4. Consolidarea guvernantei participative

Obiectivul transversal - Valorificarea instrumentelor digitale pentru a atinge scopurile politicii

Cadrul propice de aplicare a măsurilor este consolidat printr-un set de instrumente dedicate smart city.

Obiectivul Prioritar 1: Sustenabilitatea spațială - măsuri

OBIECTIVUL PRIORITAR 1: Sustenabilitatea spațială		
Obiectiv(e) specific(e) de politică	Măsuri legislative și strategice	Măsuri instituționale / de capacitate
(1) Consolidarea mediului favorabil pentru sustenabilitatea spațială	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Consolidarea cadrului de planificare urbană include cel puțin următoarele: <ol style="list-style-type: none"> a) Îmbunătățirea utilizării mixte a terenului din zonele periurbane dezvoltate – se vizează o funcțiune dominantă de nu mai mult de 50% pentru orice tip de utilizare a terenurilor; b) Implementarea dezvoltării orientate spre tranzit la nivel metropolitan – în special gruparea și intensificarea utilizării terenurilor de-a lungul coridoarelor și nodurilor de transport public; c) Completarea deficiențelor de infrastructură periurbană și reamenajarea zonelor cu segregare socială sau în care s-au format zone urbane marginalizate; și d) Consolidarea coordonării planificării în cadrul zonelor urbane funcționale. ➢ Facilitarea actualizării Planurilor Urbanistice Generale folosind instrumente digitale, pentru a fundamenta planurile 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Elaborarea de strategii de gestionare a creșterii – fiecare administrație locală trebuie ca prin Planul Urbanistic General să recunoască tiparele proprii de creștere și să adopte măsurile adecvate, inclusiv spațiale și/sau financiare, facilitarea densificării, mixității funcționale și a unei structuri urbane echilibrate.
(2) Limitarea și controlul expansiunii urbane		
(3) Revitalizarea zonelor urbane		
(4) Cartiere complete și conectivitate intensificată		

OBIECTIVUL PRIORITAR 1: Sustenabilitatea spațială		
Obiectiv(e) specific(e) de politică	Măsuri legislative și strategice	Măsuri instituționale / de capacitate
	locale de investiții și a răspunde rapid la dinamice dezvoltării.	

Obiectivul Prioritar 2: Crearea de orașe locuibile și inteligente din punct de vedere climatic prin intensificarea infrastructurii verzi-albastre pentru a atenua și a se adapta la pericolele urbane

OBIECTIVUL PRIORITAR 2: Crearea de orașe propice locuirii și inteligente din punct de vedere climatic, prin dezvoltarea infrastructurii verzi-albastre pentru a atenua și a se adapta la riscurile urbane		
Obiectiv(e) specific(e) de politică	Măsuri legislative și strategice	Măsuri instituționale / de capacitate
<p>(1) Atenuarea și adaptarea la riscurile urbane</p> <p>(2) Reducerea poluării aerului</p> <p>(3) Îmbunătățirea mobilității urbane durabile</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Elaborarea unui ghid național pentru dezvoltarea unei baze de date municipale a activelor cu risc de cutremure. ➤ Oferirea unui cadru de reglementare care să faciliteze procesul de negociere echitabil între autoritățile locale și deținătorii de proprietăți private pentru a asigura terenuri pentru extinderea spațiilor verzi. ➤ În aliniere cu SRTL, elaborarea unui Registru al Imobilelor, pentru a susține o monitorizare eficientă și ținte de renovare realiste ➤ Adaptarea legislației actuale pentru a stabili un obiectiv măsurabil mai realist cu privire la spațiile verzi necesare, o posibilă țintă fiind 15 m²/locuitor la o distanță de 10 minute de zonele rezidențiale. ➤ Elaborarea unui Registru local al spațiilor verzi. ➤ Elaborarea unui Plan Național de Calitate a Aerului, conform prevederilor Directivei (UE) 2016/2284. Acest plan ar trebui să stabilească obiective și planuri și programe de reducere a poluării aerului la nivel național și subnațional. Ar trebui să includă impunerea unor obligații de evaluare a calității aerului în raport cu valorile limită, în diferite zone. ➤ Planul Urbanistic General (reglementat de Legea nr. 350/2001) ar trebui consolidat pentru a asigura minim și următoarele: <ul style="list-style-type: none"> a) Reducerea aglomerației prin densificarea rețelei de străzi către centrul urban. Ar trebui prioritizată reconfigurarea străzilor pentru a permite o bandă dedicată pentru transport public, acolo unde se pretează. b) În funcție de contextul urban (nucleu, centru, cartier, periurban etc.), asigurarea că PUG 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dezvoltarea unui program național pentru a ajuta orașele să înțeleagă (a) riscurile naturale la care sunt supuse (b) vulnerabilitatea lor actuală față de aceste pericole și factorul (factorii) care o determină. Rezultatele ar trebui incluse în mod consistent în PUG. ➤ Sprijinirea orașelor în integrarea soluțiilor bazate pe natură (SBN). ➤ Sprijinirea orașelor în efectuarea de analize ale riscului seismic (completate cu pierderile preconizate), urmate de analize economice (cost-beneficiu) pentru fundamentarea deciziilor de investiții. ➤ Efectuarea de expertize tehnice pentru a determina performanțele seismice, energetice și de consum de apă ale clădirilor. Pe baza acestora, susținerea orașelor în procesul de reducere a riscului seismic a blocurilor vechi de apartamente. Atenție acordată și restaurării estetice a spațiilor comune. ➤ Sprijinirea extinderii rețelei de monitorizare a calității aerului. Pentru aceasta, cel puțin o stație de monitorizare trebuie amplasată în fiecare centru urban. Rețeaua va fi, de asemenea, extinsă la zone periurbane și zone industriale. ➤ Sprijinirea orașelor în asigurarea unor sisteme de transport public mai competitive. Pentru aceasta, pot fi implementate noi rute alternative care

OBIECTIVUL PRIORITAR 2: Crearea de orașe propice locuirii și inteligente din punct de vedere climatic, prin dezvoltarea infrastructurii verzi-albastre pentru a atenua și a se adapta la riscurile urbane

Obiectiv(e) specific(e) de politică	Măsuri legislative și strategice	Măsuri instituționale / de capacitate
	<p>determină ca noile clădiri să fie construite la o distanță adecvată de drum. Aplicarea regulamentului care stabilește un standard de 1,5 m lățime pentru trotuare pentru a le face disponibile tuturor, inclusiv persoanelor cu dizabilități.</p> <p>c) Adoptarea principiilor de design pentru piste pietonale și pentru biciclete, acordând atenție reconfigurării intersecțiilor și a sensurilor giratorii. Ghidului metodologic referitor la infrastructura pentru biciclete poate fi folosit.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Modificarea Strategiei Naționale pentru Siguranța Rutieră pentru a include semne speciale pentru ciclism. ➤ Implementarea maximumului de parcări în avizarea planurilor urbanistice și autorizarea construcțiilor și îmbunătățirea aplicării măsurilor împotriva parcării ilegale prin consolidarea cooperării dintre operatorii de parcări, poliția locală și poliția rutieră. ➤ Instituirea obligativității pentru zonele urbane mari de a stabili zone cu emisii 0 sau aproape 0, benzi dedicate pentru transportul public, schimbarea parcului de vehicule pentru transportul public pentru utilizarea vehiculelor nepoluante. 	<p>leagă noi zone de dezvoltare de nucleele urbane pentru a spori eficiența și a reduce aglomerarea.</p>

Obiectivul Prioritar 3: Intensificarea activității economice prin asigurarea unui mediu de viață de calitate, îmbunătățirea oportunităților de muncă și a amplasamentelor de afaceri bine deservite

OBIECTIVUL PRIORITAR 3: Intensificarea activității economice prin oferirea unor condiții de trai prielnice, creșterea ofertei locurilor de muncă și îmbunătățirea accesului la centre de afaceri bine deservite		
Obiectiv(e) specific(e) de politică	Măsuri legislative și strategice	Măsuri instituționale / de capacitate
<p>(1) Încurajarea parteneriatelor pentru creșterea forței de muncă calificate și promovarea inovației (de exemplu, prin colaborarea activă dintre administrația locală și alte părți interesate relevante), pentru a îmbunătăți oportunitățile de angajare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Consolidarea cadrului de planificare urbană pentru a încorpora mecanismul de identificare a terenurilor bine amplasate (inclusiv cele din interiorul orașelor) și cu infrastructură conectivă pentru dezvoltarea parcurilor industriale. În consecință, cadrul de planificare ar trebui să conțină reglementări foarte specifice și precise privind reconversia funcțională a acestor platforme. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sprijinirea orașelor în utilizarea potențialului local, încurajarea antreprenoriatului prin scheme de sprijin, formarea unui birou în administrația locală, responsabil cu menținerea relațiilor cu mediul de afaceri. ➤ Încurajarea colaborării strânse între industriile înalt tehnologizate și industriile tradiționale pentru a cultiva inovația. În acest scop, sprijinirea

<p>(2) Eliberarea de terenuri adecvate, clădiri și infrastructură conectivă, pentru spații de afaceri bine servite.</p> <p>(3) Asigurarea infrastructurii sociale și fizice pentru îmbunătățirea calității vieții, care crește capitalul uman.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stabilirea unui cadru legal coerent și clar pentru cooperarea intercomunitară pentru transportul metropolitan, dar și parteneriate inter-municipale pentru dezvoltarea turismului. ➤ Clarificarea proprietății asupra clădirilor istorice pentru a le reabilita și a le reintegra în circuitul economic. 	<p>orașelor în stabilirea unor scheme de finanțare care să încurajeze aceste parteneriate.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Încurajarea cooperării între administrații locale și sectorul privat pentru a sprijini înființarea școlilor profesionale duale. Succesul acestui model de sistem se bazează pe implicarea activă a sectorului privat. Înființarea de centre pentru talente (<i>talent office</i>) ➤ Finanțarea de centre integrate de îngrijire medicală comunitară pentru a intensifica asistența medicală primară și preventivă. ➤ Diversificarea ofertei de consum cultural și de petrecere a timpului liber prin reactivarea spațiilor de patrimoniu.
--	---	--

Obiectivul Prioritar 4: Îmbunătățirea condițiilor de viață, în special prin extinderea accesului la locuințe și servicii publice

OBIECTIVUL PRIORITAR 4: Îmbunătățirea condițiilor de viață, în special prin creșterea accesului la locuințe și servicii publice		
Obiectiv(e) specific(e) de politică	Măsurile legislative și strategice	Măsurile instituționale / de capacitate
<p>(1) Creșterea accesibilității și suportabilității financiare a locuințelor și utilităților publice de calitate, mai ales pentru oamenii cu dizabilități sau în comunități marginalizate.</p> <p>(2) Reducerea decalajului digital</p> <p>(3) Atragerea și retenția de noi locuitori, mai ales cei tineri.</p> <p>(4) Sprijin pentru ONG-uri</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Crearea condițiilor legale pentru ca un fond minim de locuințe sociale să fie disponibil persoanelor cu dizabilități. ➢ Stabilirea unui program național pentru creșterea calității vieții și pentru integrarea ocupanților așezărilor informale, prin planificare participativă. ➢ Aplicarea în toate serviciile și dotările publice a unor reguli de accesibilizare pentru persoanele cu dizabilități, bazate pe principiile „proiectării universale”. ➢ Extinderea accesului la internet pentru cetățeni și firme prin acces la rețelele și servicii de comunicații electronice locale și punctele de acces Wi-Fi. ➢ Simplificarea regimului de autorizare a lucrărilor pentru construirea infrastructurilor publice. 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Revizuirea metodologiei de reglementare aplicată pentru a determina suportabilitatea tarifelor la sistemele de apă și de canalizare prin includerea unui prag de preț pentru gospodăriile vulnerabile. Supravegherea aplicării instrumentului legal care permite administrațiilor locale să ofere sprijin financiar pentru cheltuielile efectuate pentru racordarea la sistemele de canalizare. ➢ Crearea de fonduri de solidaritate pentru facturile de energie electrică. ➢ Supravegherea implementării eficiente a autorizațiilor de construire, inclusiv a standardelor de accesibilizare pentru persoanele cu dizabilități. ➢ Înființarea de cooperative locative și oportunități de locuințe pentru tineri. ➢ Crearea unui Registru ONG pentru a crește numărul de parteneriate între autoritățile locale și ONG-uri. ➢ Mai multe consultări cu organizațiile societății civile pentru a crea un sistem care încorporează ideile acestora.

Obiectivul Prioritar 5: Îmbunătățirea capacității administrative și a cooperării între jurisdicții și sectoare

OBIECTIVUL PRIORITAR 5: Îmbunătățirea capacității sectorului public și a cooperării între jurisdicții și sectoare (domenii)		
Obiectiv(e) specific(e) de politică	Măsurile legislative și strategice	Măsurile instituționale / de capacitate
<p>(1) Creșterea guvernancei eficiente prin capital uman și instrumente adecvate</p> <p>(2) Finanțare durabilă pentru stimularea investițiilor de capital</p> <p>(3) Integrarea orizontală și verticală a planificării strategice și a investițiilor</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Dezvoltarea unei baze de date comune a strategiilor existente la nivel național. Actualizarea metodologiei folosite pentru a elabora documente de planificare. ➢ Promovarea interoperabilității IT între diferite instituții, mai ales pentru baze de date (e.x. a investițiilor în infrastructură). ➢ Crearea unui Fond pentru Dezvoltare Urbană (FDU) pentru a integra sursele de finanțare, pentru a evita dublarea investițiilor și pentru a asigura finanțări mai îndelungate. 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Îmbunătățirea serviciilor digitale publice pentru cetățeni și întreprinderi. ➢ Consolidarea Consiliului de Dezvoltare Regională, care supraveghează activitățile ADR, pentru a se asigura că județele dintr-o regiune primesc un tratament echitabil și egal. ➢ Folosirea mai multor instrumente de consultare publică.

OBIECTIVUL PRIORITAR 5: Îmbunătățirea capacității sectorului public și a cooperării între jurisdicții și sectoare (domenii)

Obiectiv(e) specific(e) de politică	Măsuri legislative și strategice	Măsuri instituționale / de capacitate
<p>(4) Guvernanța participativă consolidată</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Creșterea veniturilor din surse proprii prin creșterea marjelor de impozitare pe proprietate și adoptarea unor surse alternative de impozitare și prin optimizarea planificării bugetare anuale. ➢ Autoritățile locale ar trebui să elaboreze un plan de maximizare a veniturilor proprii, ca parte din SIDU. ➢ Introducerea unor metode de finanțare inovatoare care cuprind creșterea în valoare a terenurilor – cum ar fi taxe de dezvoltare. ➢ Folosirea unor instrumente mai potrivite pentru evaluarea valorii proprietăților, aliniate cu cele folosite de evaluatorii autorizați pentru proprietățile non-rezidențiale. ➢ Accelerarea Programului Național Cadastru și Carte Funciară. ➢ Stabilirea de standarde comune de calitate pentru dezvoltarea și implementarea SIDU, care includ prioritizări, costuri clare, și proceduri M&E. ➢ Stabilirea cadrului de planificare și legal pentru a permite Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitară (ADI) metropolitane să fie inițiatorii planurilor de dezvoltare metropolitană. ➢ Introducerea obligației legale de a publica rapoarte cu privire la activitățile de consultare și implicare a publicului. ➢ Creșterea numărului de consultări cu ONG-urile și crearea unui cadru care să aplice ideile inovatoare în conceperea proiectelor locale. 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Creșterea capacității de implementare a bugetării participative prin înființarea unui birou dedicat. ➢ Stabilirea de programe de instruire pentru creșterea competențelor personalului administrației locale în domeniile de interes identificate. ➢ Capacitate pentru a înțelege importanța planificării urbane și a unei abordări coerente ➢ Capacitate de cooperare pentru proiecte la scara zonei urbane funcționale și între membrii ADI. ➢ Motivarea cooperării între jurisdicții prin încurajarea proiectelor dezvoltate în parteneriat. ➢ Promovarea soluțiilor de co-proiectare pentru infrastructura existentă în orașele mici. ➢ Crearea platformei digitale urbane de date interoperabile (ca parte componentă a Observatorului Teritorial), standardizate, care contribuie la gestionarea dinamică a planurilor de urbanism și la digitalizarea proceselor de emiterie a certificatelor de urbanism și autorizare a construcțiilor; furnizare de date în timp real; integrarea și interoperabilitatea serviciilor de date din interiorul și între sistemele orașelor prin exploatarea tehnologiilor moderne.

Digitalizarea este o tendință transformativă, trans-sectorială majoră, care afectează toate dimensiunile dezvoltării urbane durabile. În multe privințe, reprezintă o oportunitate și un factor pentru o transformarea urbană durabilă accelerată.

Au fost identificate câteva principii ale abordării orașului inteligent pe care ar trebui să le ia în considerare Politica Urbană a României:

- deși nu este o condiție prealabilă, proiectele și măsurile orașelor inteligente sunt din ce în ce mai coordonate și ancorate de strategiile orașelor inteligente;
- abordarea orașului inteligent implică o abordare integrată și cuprinzătoare asupra dezvoltării urbane (inclusiv guvernanță), profitând de noile tehnologii și de soluțiile TIC;

- în timp ce infrastructura este o piesă centrală a orașului inteligent și tehnologia este facilitatorul, combinația, conexiunea și integrarea tuturor sistemelor devin fundamentale pentru ca un oraș să fie cu adevărat inteligent;
- abordarea orașului inteligent trebuie să identifice și să abordeze provocările locale și prioritățile de dezvoltare urbană - „Orașul inteligent” nu este scopul, ci mijlocul de a aborda provocările urbane și de a atinge viziunea și obiectivele dezvoltării urbane.

Cu alte cuvinte, complementar propunerilor de politici dezvoltate mai sus, scopul ca orașele românești să devină: a) verzi și reziliente, b) productive și competitive, c) echitabile și incluzive, și d) bine guvernate, va integra o digitalizare cuprinzătoare în dimensiuni specifice, în care utilizarea instrumentelor orașului inteligent și efectele lor multiplicatoare pot face rețelele de infrastructură și serviciile publice mai eficiente și mai echitabile, conlucrând în beneficiul tuturor, al rezidenților și al întreprinderilor deopotrivă.

Principalele dimensiuni care trebuie luate în considerare pentru un oraș inteligent sunt: economie inteligentă, mobilitate inteligentă, mediu inteligent, populație inteligentă, stil de viață inteligent, guvernanta inteligentă.

Programele specifice în care instrumentele de oraș inteligent pot fi eficiente includ următoarele:

Instrumente ale orașului inteligent în sprijinul PUR

DIMENSIUNE	PROGRAM(E)
DIMENSIUNEA SPAȚIALĂ	
GUVERNANȚĂ INTELIGENTĂ	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea în continuare a cadastrului digital și asigurarea legăturilor cu bazele de date urbane/metropolitane • Actualizarea liniilor directe PUG și impunerea utilizării instrumentelor digitale și crearea bazelor de date urbane, inclusiv la nivelul zonei metropolitane / ZUF • Dezvoltarea instrumentelor digitale de monitorizare, prognozare și construire a scenariilor de dezvoltare urbană/metropolitană, pe baza băncilor de date metropolitane/urbane • Actualizarea și dezvoltarea în continuare a Observatorului Teritorial și furnizarea de date locale (inclusiv dezagregarea datelor NUTS 3 / LAU) pentru a descrie și analiza mai bine tendințele de dezvoltare spațială și ZUF
ORAȘE ECHITABILE ȘI REZILIENTE	
MEDIU INTELIGENT: MOBILITATEA	<ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea de politici de parcare fundamentate pe studii și utilizarea de instrumentele digitale pentru o gestionare eficientă a parcarii (inclusiv colectarea taxelor de parcare) • Investirea în baze de date privind transportul public pentru a optimiza serviciul (inclusiv tranzitul receptiv la cerere) și îmbunătățirea planificării rutei cu informații în timp real. • Sprijinirea serviciilor și platformelor de mobilitate partajată (ridesharing) și utilizarea datelor furnizate (datele ar trebui integrate în modelul de transport local) • Extinderea infrastructurii de încărcare a vehiculelor electrice pentru a sprijini decarbonizarea transportului. • Folosirea dispozitivelor de colectare a datelor pentru a sprijini schimbarea comportamentului în ceea ce privește alegerea transportului. • Investirea în și menținerea simulării diverselor scenarii de transport în oraș, județ sau la nivel regional pentru a înțelege mai bine impactul proiectelor de mobilitate. Modelele de transport la nivelul întregului

DIMENSIUNE	PROGRAM(E)
	oraș ar trebui utilizate mai mult în urbanism, mai ales atunci când se acordă autorizații de construire pentru noi dezvoltări.
MEDIU INTELIGENT: ENERGIA	<ul style="list-style-type: none"> Implementarea ulterioară a măsurătorilor inteligente și a soluțiilor digitale pentru monitorizarea și îmbunătățirea eficienței energetice Implementarea de soluții inteligente de energie și siguranță în clădirile publice (instituții publice, școli, spitale, etc.), inclusiv prin renovare pe termen lung Aplicarea principiilor renovării profunde în cadrul proiectelor de eficiență energetică pentru clădirile rezidențiale (blocuri de apartamente)
MEDIU INTELIGENT	<ul style="list-style-type: none"> Dezvoltarea rețelelor digitale pentru monitorizarea calității factorilor de mediu și informarea cetățenilor în proces (de exemplu, măsurători ale calității aerului) Testarea noilor tehnologii și soluții cu impact redus asupra mediului în laboratoarele vii, încurajând parteneriatele locale, urmând modelul de spirală cvadruplă/cvintuplă Monitorizarea vulnerabilității în fața riscurilor și integrarea monitorizării și a răspunsului la risc la nivel local/regional
ORAȘE ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	
STIL DE VIAȚĂ INTELIGENT	<ul style="list-style-type: none"> Dezvoltarea și pilotarea Instrumentului de Vecinătate al Planului de Acțiune pentru Tranziția Digitală a ZU pentru a sprijini incluziunea digitală Continuarea investițiilor în platformele digitale de servicii publice Suplimentarea platformelor digitale de servicii publice cu infrastructură fizică (centre de servicii publice, săli de servicii publice, chioșcuri de servicii publice, etc.) care susțin învățarea și accesul la serviciile digitale Modernizarea și dezvoltarea infrastructurilor TIC pentru a asigura acoperirea la nivel urban / ZUF Investirea în servicii electronice incluzive (e-învățare, e-sănătate, servicii sociale, etc.), prin evaluarea și luarea în considerare a nevoilor specifice ale grupurilor vulnerabile
ORAȘE BINE GUVERNATE	
GUVERNANȚĂ INTELIGENTĂ	<ul style="list-style-type: none"> Continuarea investițiilor în actualizarea și digitalizarea proceselor și procedurilor, inclusiv a investițiilor în infrastructura modernă de software și hardware; reducerea decalajului între orașele mari și mici Investirea în formarea angajaților publici pentru adoptarea și utilizarea soluțiilor digitale, dar și pentru planificarea strategică și implementarea abordărilor orașelor inteligente Introducerea unei abordări centrate pe cetățean în furnizarea serviciilor publice, bazată pe procese participative și de co-creare; integrarea CIIC și a altor abordări similare Furnizarea de linii directoare privind planificarea strategică și integrarea documentelor de planificare strategică - Strategii Integrate de Dezvoltare Urbană/Metropolitană Durabilă, Planuri de Mobilitate Urbană Durabilă, Planuri Urbanistice Generale, Strategii pentru un Oraș Inteligent, etc.

VI. Rezultatele așteptate și indicatori

Politica urbană a României stabilește o serie de indicatori pentru monitorizarea și evaluarea implementării și eficienței măsurilor recomandate. Înainte de atribuirea măsurilor bazate pe cele trei clusteruri urbane, este util să se evalueze modul în care fiecare dintre cele trei clusteruri finale – pe baza tuturor celor trei indicatori, se comportă în raport cu acești indicatori, utilizând datele colectate în Cadrul european pentru orașe durabile.

Performanță în raport cu indicatorii de monitorizare și evaluare.

Obiectiv prioritar	Obiectiv specific	Indicator	Unitate de măsură	Performanță (2035)		
				Orașe în creștere	Orașe statice	Orașe în declin
OP 1: Sustenabilitate spațială	OS 1.1. Consolidarea mediului propice pentru sustenabilitatea spațială și	RFSC 1.1. Raportul dintre consumul de teren și rata de creștere a populației	Ha. <i>Intravilan</i> / locuitor	0,003	-0,3	0,04
	OS 1.2. Limitarea și controlul expansiunii urbane	RFSC 1.5. Densitatea populației	Locuitori / km ²	2229	2024	1992
OP 2: Orașe locuibile și inteligente din punct de vedere climatic	OS 2.1. Atenuarea pericolelor urbane și adaptarea la acestea și	RFSC 25.1 Emisii de gaze cu efect de seră pe cap de locuitor	CO ₂ / cap de locuitor	3,9	3,8	3,3
	OS 2.2 Reducerea poluării aerului și					
	OS 2.3. Îmbunătățirea mobilității urbane durabile					
OP 3: Sporirea activității economice	OS 3.1. Stabilirea parteneriatelor de dezvoltare pentru o forță de muncă calificată și stimularea inovării și	RFSC 8.48 Impozitul pe venit pe cap de locuitor	RON / cap de locuitor	708	427	399
	OS 3.2. Terenuri, clădiri și infrastructură de legătură adecvate și					
	OS 3.3. Infrastructura socială și fizică pentru îmbunătățirea calității vieții					
OP 4: Îmbunătățirea condițiilor de viață	OS 4.1. Creșterea accesibilității la locuințe și utilități publice de calitate și	RFSC 13.1 Populația expusă riscului de sărăcie sau excluziune	%		25%	
	OS 4.2. Eliminarea decalajului digital					
OP 5: Îmbunătățirea capacității publice și a cooperării	OS 5.1. Guvernanța eficientă și	RFSC 8.33 Investiții pe cap de locuitor	RON / cap de locuitor	656	630	564
	OS 5.2. Finanțare durabilă					

Sursa datelor: Politica urbană a României, Output 3, Cadrul de monitorizare și evaluare, utilizând datele RFSC.

VII. Sursele de finanțare

O combinație de fonduri naționale și fonduri UE din cadrul financiar 2021-2027 poate fi integrată într-un mod coeziv pentru a asigura implementarea eficientă și cu succes a Politicii Urbane a României. O problemă majoră cu cheltuielile de capital la nivel local este aceea că finanțarea nu este utilizată într-un mod integrat, ceea ce duce la o cantitate mare de suprapuneri în investiții. Atunci când autoritățile locale au utilizat fondurile UE sau au alocat transferuri ale administrației centrale într-un mod izolat, a existat tendința de a investi sub-optimal în obiective care nu generează întotdeauna rentabilitatea economică adecvată. Integrarea fondurilor naționale și UE poate servi nu numai pentru a evita dubla cheltuie și pentru a profita la maximum de resursele financiare, ci și pentru a se asigura că sunt îndeplinite prioritățile sectoriale și locale, întrucât investițiile vor fi realizate mai degrabă strategic decât în funcție de disponibilitatea oportunităților de finanțare unice. În tabelele de mai jos, cele mai relevante fonduri naționale și programe UE au fost identificate pentru a armoniza investițiile naționale și UE și pentru a facilita prioritizarea⁹.

După cum se arată, în contextul Politicii Urbane a României, poate fi încorporată o gamă largă de potențiale domenii de investiții, care acoperă o varietate de programe operaționale (PO) 2021-2027 propuse. Regulamentul CE privind dispozițiile comune (RDC) pentru 2021-2027 (art. 52) prevede că instrumentele financiare vor oferi sprijin destinatarilor finali numai pentru noile investiții care se așteaptă a fi viabile din punct de vedere financiar, cum ar fi generarea de venituri sau economii, și care nu găsesc finanțare suficientă din surse de piață.

Sursele celor mai relevante fonduri UE și naționale

Scopul Politicii Urbane	Program / intervenții	Obiectiv de politică UE	Intervenții UE 2021-2027	Programe UE complementare
FONDUL PENTRU MEDIU ȘI INVESTIȚIILE UE RELEVANTE Reglementat prin OUG nr. 196/2005 privind Fondul pentru Mediu, acest fond este disponibil pentru: UAT, consilii județene, ministere, asociații de proprietari, instituții publice, instituții religioase, companii private, persoane fizice; scopul programului este de a sprijini și implementa proiecte prioritare pentru protecția mediului. 98% din fondurile disponibile sunt utilizate pentru investiții ecologice, 2% pentru campanii de informare și conștientizare, precum și pentru cercetarea de teren.				
Verzi și reziliente / Locuibile și inteligente din punct de vedere climatic	Program de sprijinire a eficienței energetice și a gestionării inteligente a energiei în infrastructura de iluminat public	O Europă mai verde, cu emisii reduse de carbon, prin promovarea unei tranziții energetice curate și corecte, investiții verzi și albastre, economie circulară, adaptarea la climat și prevenirea și gestionarea riscurilor	Renovarea eficienței energetice a infrastructurii publice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin	POR BI, POR Centru, POR Nord-Est, POR Nord-Vest, POR Sud-Est, POR Sud-M, POR Sud-Vest, POR Vest PNRR – Componenta 5 Valul renovării, Componenta 10 Fondul local

⁹ Banca Mondială (2020), Document însoțitor PUR: *Finanțarea politicii urbane*, Livrabilul 3.

Scopul Politicii Urbane	Program / intervenții	Obiectiv de politică UE	Intervenții UE 2021-2027	Programe UE complementare
Verzi și reziliente / Locuibile și inteligente din punct de vedere climatic	Casa Verde Clasic - Program pentru instalarea sistemelor de încălzire care utilizează energie regenerabilă, inclusiv înlocuirea sau completarea sistemului de încălzire convențional	2. O Europă mai verde, cu emisii reduse de carbon, prin promovarea unei tranziții energetice curate și corecte, investiții verzi și albastre, economie circulară, adaptarea la climat și prevenirea și gestionarea riscurilor	Energia regenerabilă: eoliană Energia regenerabilă: solară	POTJ POTJ, POR Sud-M PNRR – Componenta 5 Valul renovării,
Verzi și reziliente / Locuibile și inteligente din punct de vedere climatic	Casa Eficientă Energetic - Program de realizare a lucrărilor care vizează creșterea eficienței energetice în locuințele unifamiliale, beneficiari persoane fizice	2. O Europă mai verde, cu emisii reduse de carbon, prin promovarea unei tranziții energetice curate și corecte, investiții verzi și albastre, economie circulară, adaptarea la climat și prevenirea și gestionarea riscurilor	Energia regenerabilă: eoliană Energia regenerabilă: solară	POTJ POTJ, POR Sud-M PNRR – Componenta 5 Valul renovării
Verzi și reziliente / Locuibile și inteligente din punct de vedere climatic	Programul pentru instalarea sistemelor de panouri fotovoltaice pentru producția de energie electrică, pentru acoperirea consumului necesar și livrarea surplusului în rețeaua națională	2. O Europă mai verde, cu emisii reduse de carbon, prin promovarea unei tranziții energetice curate și corecte, investiții verzi și albastre, economie circulară, adaptarea la climat și prevenirea și gestionarea riscurilor	Energia regenerabilă: eoliană Energia regenerabilă: solară	POTJ POTJ, POR Sud-M
Verzi și reziliente / Locuibile și inteligente din punct de vedere climatic	Program privind instalarea sistemelor fotovoltaice pentru gospodăriile izolate neconectate la rețeaua de distribuție a energiei electrice	2. O Europă mai verde, cu emisii reduse de carbon, prin promovarea unei tranziții energetice	Energia regenerabilă: eoliană Energia regenerabilă: solară	POTJ POTJ, POR Sud-M

Scopul Politicii Urbane	Program / intervenții	Obiectiv de politică UE	Intervenții UE 2021-2027	Programe UE complementare
		curate și corecte, investiții verzi și albastre, economie circulară, adaptarea la climat și prevenirea și gestionarea riscurilor		
Verzi și reziliente / Locuibile și inteligente din punct de vedere climatic	Programul vizează protecția resurselor de apă, sisteme integrate de alimentare cu apă, stații de tratare, canalizare și stații de epurare	2. O Europă mai verde, cu emisii reduse de carbon, prin promovarea unei tranziții energetice curate și corecte, investiții verzi și albastre, economie circulară, adaptarea la climat și prevenirea și gestionarea riscurilor	Furnizarea de apă pentru consumul uman (extracție, tratare, stocare și infrastructură de distribuție, măsuri de eficiență, alimentare cu apă potabilă) Managementul apei și conservarea resurselor de apă (inclusiv managementul bazinelor hidrografice, măsuri specifice de adaptare la schimbările climatice, reutilizare, reducerea scurgerilor) Colectarea și tratarea apelor uzate menajere	PODD, POR Nord-Vest POTJ, POR Nord-Vest PNRR
Verzi și reziliente / Locuibile și inteligente din punct de vedere climatic	Programul a vizat educarea și sensibilizarea publicului cu privire la managementul deșeurilor	2. O Europă mai verde, cu emisii reduse de carbon, prin promovarea unei tranziții energetice curate și corecte, investiții verzi și albastre, economie circulară, adaptarea la climat și prevenirea și gestionarea riscurilor	Managementul deșeurilor menajere: măsuri de prevenire, minimizare, sortare, reciclare	PODD PNRR
Verzi și reziliente / Locuibile și	Schema regională de ajutor de stat pentru investiții vizând reducerea	2. O Europă mai verde, cu emisii reduse de	Managementul deșeurilor menajere:	PODD

Scopul Politicii Urbane	Program / intervenții	Obiectiv de politică UE	Intervenții UE 2021-2027	Programe UE complementare
inteligente din punct de vedere climatic	efectelor negative ale deșeurilor asupra mediului și reducerea consumului de resurse primare	carbon, prin promovarea unei tranziții energetice curate și corecte, investiții verzi și albastre, economie circulară, adaptarea la climat și prevenirea și gestionarea riscurilor	măsuri de prevenire, minimizare, sortare, reciclare	
Verzi și reziliente / Locuibile și inteligente din punct de vedere climatic	Monitorizare, studii, cercetare și dezvoltare în domeniul schimbărilor climatice	1. O Europă mai inteligentă prin promovarea transformării economice inovatoare și inteligente	Procese de cercetare și inovare, transfer de tehnologie și cooperare între întreprinderi axate pe economia cu emisii reduse de carbon, reziliență și adaptare la schimbările climatice	POTJ, POR Nord-Est
Verzi și reziliente / Locuibile și inteligente din punct de vedere climatic	Program pentru îmbunătățirea calității aerului și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin utilizarea vehiculelor mai puțin poluante în transportul public local de pasageri Program privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în transport, prin promovarea infrastructurii vehiculelor de transport rutier nepoluante din punct de vedere energetic: stații de reîncărcare pentru vehicule electrice în municipiile reședință de județ Program de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră în transport, prin promovarea infrastructurii pentru vehiculele de transport rutier fără acționare energetică: stații de încărcare pentru vehicule electrice și vehicule electrice hibride conectabile RABLA - Programul de stimulare a reînnoirii parcului auto național; RABLA PLUS - Programul de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră în transporturi prin promovarea vehiculelor de transport rutier curate și eficiente din punct de vedere energetic Schema de ajutor de stat pentru dezvoltarea infrastructurii de	3. O Europă mai conectată prin îmbunătățirea mobilității și a conectivității regionale TIC	Infrastructură de transport urbană curată	POTJ, POT, POR BI, POR Centru, POR Nord-Est, POR Nord-Vest, POR Sud-Est, POR Sud-M, POR Sud-Vest, POR Vest PNRR

Scopul Politicii Urbane	Program / intervenții	Obiectiv de politică UE	Intervenții UE 2021-2027	Programe UE complementare
	reîncărcare pentru vehiculele electrice și hibride electrice conectabile			

PROGRAMUL NAȚIONAL DE CONSTRUCȚII DE INTERES PUBLIC SAU SOCIAL ȘI INVESTIȚIILE UE COMPLEMENTARE RELEVANTE

Reglementat prin Ordonanța nr. 25/2001 privind înființarea Companiei Naționale de Investiții CNI S.A., cu modificările și completările ulterioare; acest fond este disponibil: autorităților administrației publice centrale, UAT-urilor, asociațiilor de proprietari, persoanelor fizice, instituțiilor publice, instituțiilor religioase. Programul este gestionat de Compania Națională de Investiții, sub coordonarea MDLPA și are ca principal obiect de activitate executarea programelor de interes public sau social în domeniul construcțiilor, aprobate de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice. Scopul este de a face investiții menite să asigure dezvoltarea economică și socială a țării prin crearea de noi locuri de muncă, dezvoltarea economiei locale și îmbunătățirea condițiilor de viață ale cetățenilor

Verzi și reziliente / Locuibile și inteligente din punct de vedere climatic	Sistem integrat de apă și canalizare Fose septice, stații de microtratate și sisteme de alimentare cu apă	2. O Europă mai verde, cu emisii reduse de carbon, prin promovarea unei tranziții energetice curate și corecte, investiții verzi și albastre, economie circulară, adaptarea la climat și prevenirea și gestionarea riscurilor	Furnizarea de apă pentru consumul uman (extracție, tratare, stocare și infrastructură de distribuție, măsuri de eficiență, alimentare cu apă potabilă) Managementul apei și conservarea resurselor de apă (inclusiv managementul bazinelor hidrografice, măsuri specifice de adaptare la schimbările climatice, reutilizare, reducerea scurgerilor) Colectarea și tratarea apelor uzate menajere	PODD, POR Nord-Vest POTJ, PODD, PNRR
Verzi și reziliente / Locuibile și inteligente din punct de vedere climatic	Reabilitarea blocurilor în zonele defavorizate Reabilitare termică pentru clădiri publice	2. O Europă mai verde, cu emisii reduse de carbon, prin promovarea unei tranziții energetice curate și corecte, investiții verzi și albastre, economie circulară, adaptarea la climat și prevenirea și gestionarea riscurilor	Renovarea eficienței energetice a fondului locativ existent, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin	POR BI, POR Centru, POR Nord-Est, POR Nord-Vest, POR Sud-Est, POR Sud-M, POR Sud-Vest, POR Vest PNRR
Competitive și productive / Competitive și ofertante din punct	Drumuri de interes local și județean	3. O Europă mai conectată prin îmbunătățirea mobilității și a	Autostrăzi și drumuri construite recent - rețeaua centrală TEN-T	POT, POR BI, POR Centru, POR Nord-Est, POR Nord-Vest, POR Sud-M, POR Sud-Vest, POR Vest

de vedere al locurilor de muncă		conectivității regionale TIC	Autostrăzi și drumuri construite recent - rețeaua cuprinzătoare TEN-T Legături rutiere secundare construite recent către rețeaua și nodurile rutiere TEN-T Alte drumuri naționale, regionale și locale de acces nou construite Autostrăzi și drumuri reconstruite sau îmbunătățite - rețeaua centrală TEN-T Autostrăzi și drumuri reconstruite sau îmbunătățite - rețeaua cuprinzătoare TEN-T Alte drumuri reconstituite sau îmbunătățite (autostradă, drum național, regional sau local)	POR Sud-Est, POR Sud-M, POR Sud- Vest, POR Vest
Competitive și productive / Competitive și ofertante din punct de vedere al locurilor de muncă	Infrastructura de sănătate	4. O Europă mai socială care pune în aplicare Pilonul European al Drepturilor Sociale	Infrastructura de sănătate	POS, POIDS, PNRR
Competitive și productive / Competitive și ofertante din punct de vedere al locurilor de muncă	Unități și instituții de învățământ de stat	4. O Europă mai socială care pune în aplicare Pilonul European al Drepturilor Sociale	Infrastructură pentru educația și îngrijirea copiilor antepreșcolari	POR BI POR Centru POR Nord-Est POR Nord-Vest POR Sud-Est POR Sud-M POR Sud-Vest POR Vest PNRR

PROGRAMUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE LOCALĂ ȘI INTERVENȚIILE RELEVANTE ALE UE

Reglementat prin Ordinul nr. 1.851/9.05.2013 pentru punerea în aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 28/2013 pentru aprobarea Programului Național de Dezvoltare Locală *) și OUG nr. 28/10.04.2013 pentru aprobarea Programului Național de Dezvoltare Locală. Este disponibil pentru: UAT-uri de la nivel local și județean. Obiectivele de investiții finanțate în cadrul programului includ lucrări pentru dezvoltarea, modernizarea sau extinderea următoarelor domenii specifice: sisteme de alimentare cu apă și stații de tratare a apei, sisteme de canalizare și stații de tratare a apelor uzate menajere, unități de învățământ preuniversitar, unități sanitare, drumuri județene, drumuri de interes local, drumuri comunale și/sau drumuri publice în cadrul localităților, poduri sau poduri pietonale, obiective culturale de interes local (biblioteci, muzee, centre culturale multifuncționale, teatre), piețe comerciale publice, târguri comerciale, târguri, modernizarea bazelor sportive, instituții publice ale autorităților administrației publice locale, precum și unități subordonate (lucrări de construcții, reparații capitale,

transformări, consolidări, modificări, extinderi, reabilitări, modernizări și reabilitări termice), infrastructură turistică dezvoltată de autoritățile locale				
Verzi și reziliente / Locuibile și inteligente din punct de vedere climatic	Sediile instituțiilor publice ale autorităților administrației publice locale, precum și ale instituțiilor publice subordonate acestora (lucrări de construcții, reparații capitale, transformări, consolidări, modificări, extinderi, reabilitări, modernizări și reabilitare termică a construcțiilor aferele obiectivelor de investiții propuse)	2. O Europă mai verde, cu emisii reduse de carbon, prin promovarea unei tranziții energetice curate și corecte, investiții verzi și albastre, economie circulară, adaptarea la climat și prevenirea și gestionarea riscurilor	Renovarea eficienței energetice a infrastructurii publice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin	POR BI, POR Centru, POR Nord-Est, POR Nord-Vest, POR Sud- Est, POR Sud-M, POR Sud-Vest, POR Vest PNRR
Verzi și reziliente / Locuibile și inteligente din punct de vedere climatic	Sisteme de alimentare cu apă și stații de tratare a apei; sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate menajere;	2. O Europă mai verde, cu emisii reduse de carbon, prin promovarea unei tranziții energetice curate și corecte, investiții verzi și albastre, economie circulară, adaptarea la climat și prevenirea și gestionarea riscurilor	Furnizarea de apă pentru consumul uman (extracție, tratare, stocare și infrastructură de distribuție, măsuri de eficiență, alimentare cu apă potabilă) Managementul apei și conservarea resurselor de apă (inclusiv managementul bazinelor hidrografice, măsuri specifice de adaptare la schimbările climatice, reutilizare, reducerea scurgerilor) Colectarea și tratarea apelor uzate menajere	PODD, POR Nord- Vest POTJ PODD PNRR
Verzi și reziliente / Locuibile și inteligente din punct de vedere climatic	Program care vizează îmbunătățirea calității mediului prin împădurirea terenurilor degradate, reconstrucția ecologică și gestionarea durabilă a pădurilor	2. O Europă mai verde, cu emisii reduse de carbon, prin promovarea unei tranziții energetice curate și corecte, investiții verzi și albastre, economie circulară, adaptarea la climat și prevenirea și gestionarea riscurilor	Reabilitarea siturilor industriale și a terenurilor contaminate	POTJ, PODD, POR Nord-Vest, POR Sud- Vest PNRR

Verzi și reziliente / Locuibile și inteligente din punct de vedere climatic	Program de dezvoltare și optimizare a Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului.	2. O Europă mai verde, cu emisii reduse de carbon, prin promovarea unei tranziții energetice curate și corecte, investiții verzi și albastre, economie circulară, adaptarea la climat și prevenirea și gestionarea riscurilor	Măsurile de îmbunătățire a calității aerului și de reducere a zgomotului	PODD, POR Nord- Est PNRR
Verzi și reziliente / Locuibile și inteligente din punct de vedere climatic	Programul național de îmbunătățire a calității mediului prin crearea de spații verzi în localități	2. O Europă mai verde, cu emisii reduse de carbon, prin promovarea unei tranziții energetice curate și corecte, investiții verzi și albastre, economie circulară, adaptarea la climat și prevenirea și gestionarea riscurilor	Protecția naturii și a biodiversității, infrastructură ecologică	PODD, POT, POR BI, POR Centru, POR Nord-Est, POR Nord- Vest, POR Sud-Est , POR Sud-M, POR Sud-Vest, POR Vest PNRR
Competitive și productive / Competitive și oferante din punct de vedere al locurilor de muncă	Infrastructura de sănătate	4. O Europă mai socială care pune în aplicare Pilonul European al Drepturilor Sociale	Infrastructura de sănătate	POS, POIDS PNRR
Competitive și productive / Competitive și oferante din punct de vedere al locurilor de muncă	Unități de învățământ preuniversitar, respectiv: grădinițe, școli generale primare și gimnaziale, licee, grupuri școlare, colegii naționale, școli profesionale, școli postliceale, unități de învățământ special de stat;	4. O Europă mai socială care pune în aplicare Pilonul European al Drepturilor Sociale	Infrastructură pentru educația și îngrijirea copiilor antepreșcolari	POR BI, POR Centru, POR Nord-Est, POR Nord-Vest, POR Sud- Est , POR Sud-M, POR Sud-Vest POR Vest PNRR
Competitive și productive / Competitive și oferante din punct de vedere al locurilor de muncă	Infrastructura turistică dezvoltată de autoritățile publice locale ca instrument de evidențiere a potențialului turistic local, pentru obiectivele de investiții în proprietatea publică sau privată a unităților administrativ- teritoriale sau în administrarea acestora.	5. O Europă mai aproape de cetățeni prin încurajarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale	Protecția, dezvoltarea și promovarea activelor turistice publice și a serviciilor turistice conexe	POR BI, POR Centru, POR Nord-Est, POR Nord-Vest, POR Sud- Est, POR Sud-M, POR Sud-Vest, POR Vest PNRR

Competitive și productive / Competitive și ofertante din punct de vedere al locurilor de muncă	Obiective culturale de interes local, respectiv biblioteci, muzee, centre culturale multifuncționale, teatre;	5. O Europă mai aproape de cetățeni prin încurajarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale	Protecția, dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural și a serviciilor culturale	POR BI, POR Centru, POR Nord-Est, POR Nord-Vest, POR Sud-Est, POR Sud-M, POR Sud-Vest, POR Vest PNRR
--	---	--	--	---

PROGRAME DE EFICIENȚĂ ENERGETICĂ INCLUSE ÎN MAI MULTE PROGRAME GESTIONATE DE MDLPA ȘI INTERVENȚIILE UE

Aceste programe acoperă construcția, reabilitarea și gestionarea locuințelor sociale / de urgență, împreună cu îmbunătățirea eficienței energetice

Incluzive și accesibile / Echitabile și incluzive	<p>Locuințe pentru tineri, pentru închiriere (administrare prin Agenția Națională pentru Locuințe (ANL)) Program de construcție a locuințelor de serviciu pentru funcționarii publici și personalul instituțiilor publice centrale și locale (ANL)</p> <p>Locuințe sociale pentru comunitățile de romi (ANL) Locuințe pentru persoane evacuate din locuințe naționalizate (OUG nr. 74/2007) Locuințe sociale (Legea nr. 114/1996)</p>	4. O Europă mai socială care pune în aplicare Pilonul European al Drepturilor Sociale	Infrastructura de locuințe (altele decât pentru migranți, refugiați și persoane aflate sub sau care solicită protecție internațională)	POIDS PNRR
---	---	---	--	---------------

VIII. Cadrul de monitorizare și evaluare

Structurile și responsabilitățile instituționale

Funcțiile de monitorizare și evaluare (M&E) sunt asigurate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației (MDLPA), prin direcția de specialitate, cu sprijin din partea autorităților locale, a Observatorului teritorial și a asistenței tehnice externe (dacă este cazul).

Principalele responsabilități ale Unității M&E sunt:

- Stabilirea unui sistem integrat de M&E eficient și funcțional pentru Politica Urbană a României;
- Dezvoltarea procedurii M&E, a instrumentelor și proceselor interne;
- Dezvoltarea de parteneriate interinstituționale pentru colectarea și agregarea datelor;
- Monitorizarea progresului Politicii Urbane, cu sprijinul Observatorului teritorial și al autorităților locale;
- Pregătirea și diseminarea raportului anual de implementare, inclusiv a planului de acțiune pentru atenuarea posibilelor riscuri și abateri;
- Coordonarea și diseminarea rezultatelor evaluărilor intermediare și finale, cu sprijinul asistenței tehnice externe / serviciilor de consultanță; și
- Asigurarea implementării, raportării și feedback-ului la timp al lecțiilor învățate în arhitectura decizională a Ministerului.

Principalele responsabilități ale autorităților locale sunt:

- Transmiterea de informații cu privire la portofoliul de proiecte urbane locale (de exemplu, numărul și valoarea proiectelor planificate, în curs și finalizate, domeniul de aplicare și durata proiectelor, sursa identificată de finanțare), anual sau conform cererii, în raport cu fiecare dintre cele cinci obiective prioritare a Politicii Urbane;
- Transmiterea de informații privind starea proiectelor urbane locale (de exemplu, progresul financiar - plăți; progresul fizic - indicatorii proiectului), anual sau conform cererii;
- Informarea cu privire la posibilele dificultăți întâmpinate în implementare, respectiv a proiectelor urbane locale, interne sau externe, și propunerea de soluții de remediere

Principalele responsabilități ale Observatorului teritorial sunt:

- Alertarea cu privire la posibile schimbări în contextul Politicii Urbane a României (de exemplu, indicatori urbani cu performanțe slabe)
- Transmiterea de date pentru o selecție de indicatori, anual sau conform cererii

Principalele responsabilități ale asistenței tehnice externe sunt:

- Analiza stabilirii, evaluărilor de progres și de impact și evaluării ex-post a politicii
- Pregătirea rapoartelor de evaluare intermediare și finale

Raportul anual de implementare

Direcția de specialitate va efectua verificări periodice cu privire la progresul politicii, pentru a identifica potențialele probleme și a lua măsuri corective în timp util. Aceasta implică o colectare și o analiză continuă și sistematică a datelor de monitorizare, la nivel de proiect și de politică.

Raportul anual de implementare va fi principalul livrabil al funcției de monitorizare, care conține informații despre:

- Numărul și valoarea proiectelor planificate, în derulare și finalizate, în funcție de obiectivul prioritar
- Detalii despre proiecte strategice (proiecte cu valoare ridicată sau impact estimat ridicat)
- Orice problemă care afectează performanța Politicii Urbane
- O sinteză a constatărilor și recomandărilor din Rapoartele de Evaluare disponibile

Rapoartele de evaluare

Direcția de specialitate va coordona evaluările selective privind eficacitatea, eficiența, relevanța și impactul politicii, pentru a încorpora lecțiile învățate în planificarea strategică și procesul de luare a deciziilor.

Sistemul de indicatori

Funcțiile M&E se vor baza pe sistemul de indicatori ai Observatorului teritorial asociați celor cinci dimensiuni ale Politicii Urbane - (1) dimensiunea spațială, (2) dimensiunea de mediu, (3) dimensiunea economică, (4) dimensiunea socială și culturală, și (5) guvernanta.

Va fi asigurată o monitorizare mai atentă a indicatorilor legați direct de intervențiile prioritare ale politicii, prezentate în tabelul de mai jos.

Figura 1: Lista indicatorilor pentru obiectivele prioritare și intervențiile conexe

Obiectiv prioritar	Obiectiv specific	Cod	Indicator
Sustenabilitatea spațială	Consolidarea mediului favorabil pentru sustenabilitatea spațială	7.3	Adoptarea planurilor urbane integrate (mediu, transport, urbanism)
	Limitarea și controlul expansiunii urbane	1.1	Raportul dintre consumul de teren și rata de creștere a populației
		5.1	Satisfacția față de spațiile publice (barometru urban)
Orașe verzi și reziliente: Crearea de orașe locuibile și inteligente din punct de vedere climatic prin intensificarea infrastructurii verzi și albastre pentru a atenua și a se adapta la pericolele urbane	Atenuarea și adaptarea la pericolele urbane	16.8	Zonele verzi pe cap de locuitor
		25.1	Emisii de gaze cu efect de seră pe cap de locuitor
	Reducerea poluării aerului	27.1	Numărul de depășiri ale limitei emisiilor principale de poluanți atmosferici definită de directivele europene privind calitatea aerului (PM10, O ₃ , NO ₂)
	Îmbunătățirea mobilității urbane durabile	2.2	Procentul de persoane aflate la 0,5 km de transportul public care circulă cel puțin la fiecare 20 de minute
		22.3	Discrepanțe în calificarea forței de muncă actuale

Obiectiv prioritar	Obiectiv specific	Cod	Indicator
Orașe productive și competitive: Intensificarea activității economice prin furnizarea de medii de viață de calitate, îmbunătățirea oportunităților de muncă și a locațiilor de afaceri bine deservite	Parteneriate pentru creștere pentru o forță de muncă calificată și pentru a sprijini inovația	20.4	Intensitatea cercetării și dezvoltării
		22.18	Produsul intern brut pe cap de locuitor
	Teren, clădiri și infrastructură conectivă adecvate	6.43	Traficul trenurilor de marfă
		21.37	Accesibilitatea drumurilor naționale (Km)
	Infrastructură socială și fizică pentru îmbunătățirea calității vieții	16.2	Satisfacția cetățenilor în ceea ce privește nivelul serviciilor sociale și de sănătate
		18.5	Satisfacția cetățenilor în ceea ce privește nivelul serviciilor culturale, recreative și de agrement
Orașe echitabile și incluzive: Îmbunătățirea condițiilor de viață, în special prin extinderea accesului la locuințe și servicii publice	Creșterea accesibilității la locuințe și utilități publice de calitate	13.1	Populația cu risc de sărăcie sau excluziune socială
		15.7	Asigurarea de locuințe accesibile ca preț
	Reducerea decalajului digital	21.4	Populația cu acces la internet
Orașe bine guvernate: Îmbunătățirea capacității publice și a cooperării între jurisdicții și sectoare	Guvernanța eficientă	12.2	Alocarea cheltuielilor pentru programe de formare profesională continuă și programe de schimburi
	Finanțarea durabilă	8.54	Venituri proprii pe cap de locuitor
		8.56	Fonduri UE primite (RON/pers)
	Integrarea pe orizontală și verticală	11.2	Cooperarea și/sau coordonarea cu alte administrații publice locale și/sau alte niveluri de guvernare
	Guvernanța participativă	10.1	Satisfacția părților interesate locale de oportunitățile de a participa la planificarea locală și la procesele de luare a deciziilor
		10.2	Participarea cetățenilor

Planificarea cronologică a activităților

Activitățile de M&E vor fi corelate în primul rând cu ciclul de viață al Politicii Urbane (configurare, implementare, închidere), dar și cu perioadele de programare financiară ale UE. Ulterior, se pot determina modificări ale documentului de politică sau ale planului de acțiune aferent. De exemplu: (1) lista actualizată a intervențiilor prioritare, pe baza noilor obiective ale UE, tradusă la nivel național, (2) surse financiare suplimentare pentru implementarea proiectelor urbane, și (3) portofoliul de proiecte la nivel local. Figura de mai jos prezintă principalele repere care trebuie luate în considerare, precum și activitățile specifice legate de M&E.

2021

- CONFIGURAREA POLITICII

Funcția de monitorizare:

- Evaluarea portofoliului de proiecte
- Evaluarea adecvării resurselor financiare
- Discuții cu autoritățile locale

2025

- PRIMELE REZULTATE

Funcția de evaluare:

- Evaluarea configurării politicii
- Evaluarea progresului intermediar (2021-2024)
- Oferirea de recomandări pentru realocarea fondurilor UE

2028

- PRIMELE IMPACTURI - POLITICI UE ACTUALIZATE

Funcția de evaluare:

- Evaluarea progresului intermediar (2021-2027)
- Estimarea impactului intermediar (2021-2027)
- Evaluarea relevanței Politicii și actualizarea intervențiilor prioritare

2032

- PROIECTE NOI ȘI - REZULTATELE AFERENTE

Funcția de evaluare:

- Evaluarea configurării Politicii (portofoliu nou de proiecte)
- Evaluarea progresului intermediar (2028-2032)

2035

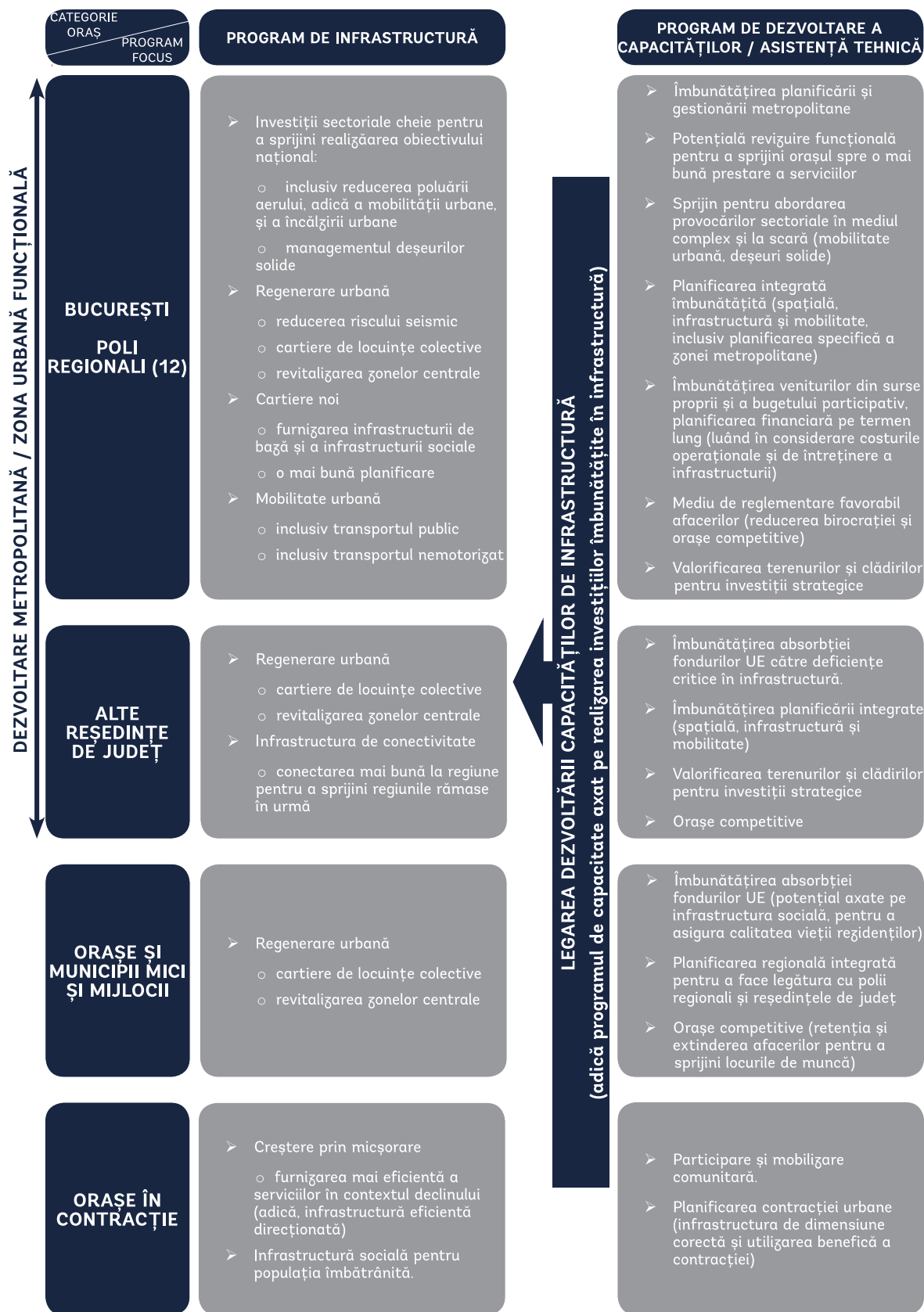
- ÎNCHIDERE

Funcția de evaluare:

- Evaluarea progresului intermediar (2028-2035)
- Estimarea impactului intermediar (2028-2035)
- Evaluare ex-post - rezultate globale și lecții învățate

IX. PLAN DE ACȚIUNE

Pe lângă măsurile identificate pentru fiecare obiectiv prioritar, politica definește și un plan de acțiune privind punerea în aplicare, ce are la bază doi piloni: i) investițiile în infrastructură și ii) consolidarea capacităților. Planul de acțiune privind punerea în aplicare urmărește să definească acțiuni concrete care ar trebui întreprinse pentru a realiza obiectivele politicii. De asemenea, se bazează pe același principiu al unei abordări diferențiate ca răspuns la dinamica de dezvoltare și instituțională din diferitele zone urbane. Prin urmare, urmărește să vizeze diferite investiții specifice în infrastructură (în funcție de tip și scară), fundamentate de tendințele de dezvoltare predominante. Intervențiile de consolidare a capacităților sunt, de asemenea, conceptualizate cu unele nuanțe, de exemplu, pentru orașele dinamice, măsurile de consolidare a capacităților ar trebui să includă un accent pe creșterea veniturilor din surse proprii (VSP), deși există o recunoaștere tacită a faptului că orașele în declin probabil nu își vor crește baza de venituri iar accentul ar trebui să fie pus mai degrabă pe consolidarea capacităților în vederea îmbunătățirii absorbției fondurilor UE. Figura de mai jos reprezintă o descriere schematică a abordării diferențiate adoptate în planul de acțiune privind punerea în aplicare.

Aplicarea măsurilor de politică în funcție de dinamica urbană

Măsurile aplicate în continuare sunt articulate pentru a interpreta Politica Urbană a României (PUR) în funcție de dinamica urbană care reiese din triplul nivel de analiză elaborat mai sus, și anume: dinamica populației, dinamica spațială și dinamica economică. Această analiză a permis gruparea celor 260 de orașe românești în trei mari categorii: în creștere, statice și în declin.

Aplicarea acestor măsuri este perfecționată în continuare prin aplicarea unui ultim nivel al analizei care ia în considerare amplasarea orașului în raport cu rețeaua urbană națională. Acest lucru se justifică pe baza relevanței pe care o are poziția unui oraș în rețeaua urbană pentru înțelegerea dinamicii de expansiune sau contracție. În consecință, acest lucru permite o interpretare și aplicare a măsurilor care sunt orientate spre viitor, anticipând tendințele viitoare ale performanței urbane.

Orașe în creștere

Există 58 de orașe-nucleu în creștere, dintre care 22 sunt reședințe de județ și 29 – orașe periurbane în zona lor de influență. O astfel de dualitate necesită o abordare diferențiată care să propună: a) măsuri pentru orașele periurbane care să consolideze planificarea la nivel metropolitan și coordonarea investițiilor, eliminarea lacunelor de infrastructură, furnizarea de servicii de bază și îmbunătățirea calității vieții în noile comunități; b) pentru orașele-nucleu, măsuri care urmăresc și gestionează expansiunea urbană necontrolată, atât în interiorul, cât și în afara granițelor lor administrative, abordând simultan golirea centrelor lor.

Lista orașelor-nucleu și periurbane în creștere - clasificare bazată pe dinamica demografică, spațială și economică.

ZONE URBANE ÎN CREȘTERE	Reședință de județ	Alba Iulia, Arad, Baia Mare, Bistrița, Botoșani, Brăila, Brașov, București, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Focșani, Galați, Iași, Oradea, Pitești, Ploiești, Satu Mare, Sfântu-Gheorghe, Sibiu, Suceava, Târgu Mureș, Timișoara
	Oraș din zona periurbană a reședinței de județ	Ardud, Baia Sprie, Bragadiru, Chitila, Cislădie, Ghimbav, Măgurele, Năvodari, Negrești-Oas, Ocna Sibiului, Odobești, Otopeni, Ovidiu, Pantelimon, Pecica, Popești Leordeni, Predeal, Râșnov, Săcele, Salcea, Sebeș, Ștefănești, Tăuții-Măgherăuș, Voluntari
	Zona ZUF a reședinței de județ	Avrig, Băicoi, Bolintin-Vale, Buftea, Codlea, Curtici, Eforie, Mihăilești, Pâncota, Plopeni, Podu Iloaiei, Recaș, Sântana, Șomcuța Mare, Tâlmaci, Techirghiol, Titu, Ungheeni
	Alte orașe	Băilești, Beclean, Borșa, Cajvana, Cristuru Secuiesc, Făgăraș, Găești, Întorsura Buzăului, Livada, Mangalia, Miercurea Sibiului, Milișăuți, Novaci, Rădăuți, Reghin, Săliște, Sângeorz-Băi, Sebiș, Seini, Sighișoara, Tândărei, Vicovu de Sus

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE	RESPONSABIL
OP1: SUSTENABILITATE SPAȚIALĂ			
<i>Sustenabilitatea spațială este un obiectiv transversal și fundamental care se intersectează cu și contribuie la realizarea altor obiective. Măsurile propuse sunt menite să plaseze evoluția viitoare a zonelor urbane din România pe o cale durabilă prin respectarea atentă a formei urbane.</i>			
Mediul de autorizare	Autoritățile urbane vor asigura revizuirea și adoptarea în timp util a planurilor urbanistice generale (PUG) pentru a direcționa și reglementa modul de utilizare a terenurilor, pentru încadrarea în principiile și abordările europene, pentru a răspunde la provocările actuale și viitoare și pentru a asigura corelarea la PMUD.	Consolidarea capacităților pentru a sprijini actualizarea adecvată a PUG. Acordarea sprijinului pentru a include accesul la capacitatea de modelare pentru a prognoza tiparele de dezvoltare, relaxarea reglementărilor pentru a facilita utilizarea terenurilor și obținerea autorizațiilor de construcție pentru dezvoltări care sunt în concordanță cu prevederile planului și definirea unei ierarhii clare între diferitele niveluri ale planurilor statutare, cum ar fi PUZ și planurile urbanistice de detaliu (PUD).	MDLPA

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE	RESPONSABIL
	Consolidarea integrării verticale și orizontale – Guvernul va adopta Legea zonelor metropolitane. Guvernul va consolida importanța analizei și oportunității extinderii spațiale la nivel metropolitan și va stabili un sistem național și local de gestionare a înregistrărilor funciare.	<i>Asigurarea unor resurse suficiente pentru a construi un nivel metropolitan și pentru a dezvolta capacitatea tehnică și de gestionare în vederea operaționalizării acestui nivel de guvernare odată cu intrarea în vigoare.</i> <i>Consolidarea capacităților</i> – Capacitatea sistemelor de informații funciare bazate pe GIS a autorităților urbane care este interoperabilă cu alte surse de date pentru a permite urmărirea dinamicii urbane în evoluție și a performanței zonelor urbane în raport cu politica urbană.	MDLPA
	Alinierea SIDU și a planurilor de investiții de capital pentru a se asigura că deciziile de investiții sporesc opțiunile strategice	Consolidarea capacităților în cadrul municipiilor pentru SIDU.	MDLPA, ADR, APL
Limitarea și controlul expansiunii urbane	Orașele în creștere vor adopta măsuri adecvate de gestionare a creșterii. Acestea cuprind: i) Stabilirea unor obiective privind consumul de terenuri care să aibă în vedere creșterea populației și creșterea economică ca bază pentru extinderea intravilanului. ii) Adoptarea unor măsuri adecvate de limitare a creșterii intravilanului care iau în considerare natura policentrică a creșterii la nivel metropolitan. Acestea ar putea include centuri verzi, zone cu interdicție de construire etc. iii) Revizuirea politicilor de planificare a teritoriului și stabilirea obiectivelor la nivel de cartier pentru o utilizare compactă, mixtă și o dezvoltare cu densitate ridicată. Aceste principii trebuie integrate în diferite niveluri ale planurilor, de la PUZ la PUG. iv) Consolidarea integrării sectoriale a instrumentelor de planificare, în special pentru utilizarea terenurilor (PUG), planificarea mobilității (PMUD) și managementul mediului. Aceasta – pentru a se asigura că utilizarea mixtă	<i>Sprijinirea consolidării capacității</i> prin actualizarea în timp util a PUG și asigurarea faptului că acestea includ: i) O politică favorabilă reutilizării terenurilor vacante/neutilizate în zonele urbane, evitând extinderea intravilanului. ii) Extinderea intravilanului trebuie efectuată numai după o planificare ce va avea la bază modele de creștere și dinamica pieței. iii) Stabilirea măsurilor de performanță a mediului construit (densitate, utilizare mixtă, acces și proximitate la spațiul public deschis ¹⁰ etc.) ca bază pentru un proces decizional dinamic și deciziile privind investițiile. iv) Zonele de dezvoltare prioritară definite pentru dezvoltarea urbană intensificată/reutilizarea loturilor vacante din zone intravilane. Acestea ar trebui să fie bine amplasate și bine deservite cu mijloacele de transport în comun și să adopte principii de bună vecinătate, cum ar fi orașul de 15 minute sau principiile UN-Habitat pentru o planificare durabilă la nivel de cartier ¹¹ v) Simplificarea proceselor de reglementare pentru reconversia proprietăților neutilizate sau subutilizate, cum ar fi proprietățile industriale dezafectate din centrul orașului. vi) Instrumente de planificare bine articulate în sprijinul dezvoltării compacte, cu utilizare mixtă, precum flexibilitatea în materie de zonificare, reconsiderarea parcărilor și reconversia terenurilor – pentru a permite reconfigurarea zonelor existente slab planificate.	MDLPA, CJ, APL

¹⁰ 73,4% din orașele românești au mai puțin de 26 m² pe cap de locuitor.

¹¹ UN-Habitat. 2014. "A New Strategy of Sustainable Neighbourhood Planning, Five principles" („O nouă strategie de planificare durabilă la nivel de cartier, cinci principii”). Disponibilă la adresa „<https://unhabitat.org/a-new-strategy-of-sustainable-neighbourhood-planning-five-principles-0>”.

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE	RESPONSABIL
	și dezvoltarea compactă sunt susținute de o infrastructură de transport adecvată, care se axează pe o mobilitate activă și pe spații verzi suficiente.	vii) Adoptarea și aplicarea contextuală a dezvoltării orientate spre tranzit ca o abordare a dezvoltărilor compacte cu utilizare mixtă care sunt susținute de mobilitatea activă și de transportul public.	
	Gestionarea dinamicii de creștere între centrele urbane și orașele/localitățile periurbane necesită flexibilitate în planificarea și investițiile interjurisdicționale.	<i>Consolidarea capacității de a dezvolta un pachet coordonat de stimulente și măsuri disuasive care sunt aliniate cu SIDU și PUG adoptate. Printre stimulente se numără investițiile inițiale în infrastructura civilă, relaxarea reglementărilor pentru utilizarea terenurilor și obținerea autorizațiilor de construire. Aceste stimulente ar trebui să ia în considerare dinamica la nivel metropolitan și să se coordoneze dincolo de granițele municipale pentru a evita tendințele spre politicile de stimulare a economiei proprii în defavoarea altor economii.</i>	APL
		<i>Investiții proactive în infrastructură în servicii publice, sociale și de transport în zonele identificate pentru intensitatea dezvoltării/reutilizarea loturilor vacante din zone intravilane.</i>	APL
	Reducerea progresivă a intravilanului în favoarea reconversiei loturilor vacante din zonele intravilane.	Recunoscând că acest lucru va avea implicații financiare pentru zonele urbane, ca atare, este necesară reechilibrarea transferurilor fiscale către administrațiile locale pentru a compensa potențialele pierderi de venituri cauzate de reducerea intravilanului. Acest lucru necesită reanalizarea Codului fiscal.	MDLPA, MF, CJ, APL
Revitalizarea zonelor urbane	SIDU și PUG trebuie să identifice în mod clar zonele vizate pentru regenerarea urbană și autoritățile să elaboreze planuri de regenerare urbană specifice fiecărei zone care să articuleze provocările în materie de dezvoltare ale acelor zone concrete. Aceste zone ar trebui să includă: i) Centrele tradiționale ale orașelor – în special cartierele de apartamente din era comunistă; ii) Cartierele recent dezvoltate, cu servicii necorespunzătoare și iii) Așezările informale.	<i>Îmbunătățirea capacității municipale de a dezvolta și adopta instrumente adecvate pentru a facilita regenerarea urbană, cum ar fi:</i> i) Adaptarea terenului ii) Conversia imobilelor neutilizate/subutilizate iii) Gestionarea proactivă a bunurilor de patrimoniu pentru a asigura conservarea și utilizarea activă a acestora. iv) Regularizarea terenurilor și a proprietății – în special pentru așezări informale, de obicei aflate la marginea orașului. v) Pentru orașele din zona periurbană, accentul ar trebui pus pe creșterea coordonării legate de utilizarea terenurilor și facilitarea schimbărilor în gestionarea urbană pentru a sprijini un mix mai mare de utilizare a terenurilor.	MDLPA, CJ, APL
	Recuperarea spațiilor deschise și diversificarea facilităților publice – aceasta include și adoptarea strategiilor de gestionare a parcarilor și a altor spații publice pentru a asigura condițiile necesare pentru valorificarea acestora în folosul locuitorilor	<i>Sprijin pentru consolidarea capacităților pentru a elabora planuri de regenerare urbană, în consultare cu proprietarii/dezvoltatorii imobiliari, întreprinderea planificării necesare în amonte pentru a îmbunătăți direcționarea și absorbția fondurilor UE și naționale corespunzătoare.</i>	
		<i>Îmbunătățirea capacității OC-urilor și ONG-urilor locale pentru a putea sprijini locuitorii să contribuie proactiv la inițiativele ce țin de regenerare.</i>	

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE	RESPONSABIL
	(activități recreative, culturale, comerciale, servicii de alimentație).	<p><i>Investiții în infrastructură</i> pentru a reduce lacunele de capacitate în infrastructura publică, socială și de transport. Acest lucru este deosebit de important pentru zonele periurbane în creștere, deoarece acestea se caracterizează prin deficite cronice în materie de infrastructură care duc la generarea mai multor deplasări pentru locuitori. Există oportunități în acest sens în cadrul programelor operaționale: POR, POAT, POIDS, PODD, POS și POTJ – vizate pentru furnizarea de servicii de bază, în special: transport urban corespunzător, furnizare de energie și renovare energetică în siguranță, servicii de sănătate și gestionarea deșeurilor menajere.</p> <p>Reabilitarea și readaptarea spațiului public pentru activități culturale, recreative, comerciale, servicii de alimentație.</p>	MDLPA, MIPE, ADR, CJ, APL
	Realizarea regenerării și a modernizării fondului imobiliar îmbătrânit. Inițiativele care vizează anvelopa clădirii ar trebui, de asemenea, să intervină pentru a îmbunătăți accesul universal, rezistența seismică, eficiența energetică și a apei.	<p><i>Investițiile în infrastructură pentru regenerarea urbană</i> – există oportunități de investiții în cadrul programelor operaționale: POT; PODD; POR.</p> <p>Resurse operaționale pentru activarea și întreținerea continuă a spațiilor și a clădirilor reabilite.</p>	MDLPA, MIPE, ADR, CJ, APL
	Autoritățile naționale trebuie să stabilească un cadru coerent și clar pentru cooperarea la nivel metropolitan, care să acopere cel puțin: înființarea flotelor de transport public și a infrastructurii aferente, deținute în comun de mai multe autorități publice locale și puse la dispoziția furnizorului de servicii de transport metropolitan.		MDLPA, MTI
Îmbunătățirea conectivității	<p>O mai bună integrare între Cadrele de amenajare a teritoriului, PUG și PMUD, în special:</p> <p>i) Identificarea zonelor care necesită o infrastructură conectivă pentru o conectivitate eficientă între orașe și în interiorul acestora, axându-se pe mobilitatea activă și transportul public și scoțându-le pe acestea în evidență în cadrul PUG și în cadrul de amenajare a teritoriului. Acest nivel de planificare și investiții în domeniul transporturilor ar trebui să consolideze conexiunile metropolitane bazate pe transportul public către o creștere durabilă.</p>	<p><i>Consolidarea capacității în abordările privind DoT</i> - luând în considerare schimburile de experiență și bune practici cu alte orașe din lume care au exemple pozitive (și negative) de DoT și măsuri de sprijinire și promovare a mobilității active.</p>	MDLPA, APL

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE	RESPONSABIL
	<p>ii) Regruparea și intensificarea utilizării terenurilor în jurul nodurilor multimodale existente și planificate de transportul public – adoptarea DoT (Dezvoltarea orientată spre tranzit) ca abordare de dezvoltare urbană.</p> <p>iii) Identificarea rețelei urbane stradale și delimitarea unei rezerve de terenuri adecvate pentru aceasta. Rețeaua stradală trebuie să aibă suficient spațiu pentru pietoni, bicicliști și transportul public – nu numai pentru mașini (reconfigurarea profilului stradal).</p>		
	<p>Investiții țintite pentru a elimina lacunele de conectivitate, acordându-se prioritate nodurilor comerciale și industriale care necesită o conectivitate îmbunătățită pentru a spori performanțele economice, precum și investiții în transportul public pentru naveta de acasă către muncă.</p> <p>În zonele urbane, ar trebui să se acorde prioritate asigurării unei infrastructuri care să încline balanța în favoarea mobilității active¹².</p>	<p><i>Investiții de capital</i> în noduri dedicate DoT și pentru a îmbunătăți conectivitatea din și dintre orașe. Se acordă prioritate infrastructurii de mobilitate activă și de transport public.</p> <p><i>Pentru orașele din zona periurbană, investițiile în conectivitatea din orașe</i> reprezintă un ingredient important pentru o performanță socioeconomică optimă. Există oportunități de transport urban îmbunătățit în următoarele programele operaționale: POTJ, POT. Pentru extinderea și reconstrucția rețelelor TEN-T, există oportunități de investiții în programele operaționale PODD.</p>	MDLPA, APL

OP 2 - ORAȘE VERZI ȘI REZILIENTE

Aceste măsuri urmăresc îmbunătățirea calității vieții și a orașelor inteligente din punct de vedere climatic, adoptând măsuri adecvate de atenuare și adaptare pentru a reduce vulnerabilitatea la pericolele naturale și pentru a îmbunătăți reziliența.

<p>Atenuarea pericolelor urbane și adaptarea la acestea</p>	<p>Administrația națională și cele locale trebuie să dezvolte o bază de date cu activele (clădiri și infrastructură) cu risc de cutremure, inundații etc. care să conțină indicatori importanți pentru analiza riscului seismic (de exemplu, pentru clădiri: poziție, anul construcției, materiale de construcție,</p>	<p>Consolidarea capacităților în scopurile următoare:</p> <p>i) Pentru ca autoritățile locale să elaboreze un registru local al zonelor verzi pentru a asigura protecția acestora.</p> <p>ii) Revizuirea metodologiei de măsurare a accesului la zonele verzi pentru a include și indicatori calitativi.</p> <p>iii) Permitea administrațiilor locale să efectueze audituri de risc care să includă riscurile seismice și meteorologice (pe lângă alte tipuri de riscuri cu care se confruntă orașele, cum ar fi cele financiare, politice</p>	MDLPA, MMAP, APL
--	--	--	------------------

¹² În marile orașe din România, cele mai multe călătorii sunt cu mașinile (36%), urmate de mers pe jos (35%) și transportul public (21,5%) și doar 3,4% cu bicicleta. Proportia deplasărilor pietonale arată afinitatea locuitorilor de la oraș față de acest lucru, iar experiența din alte părți ale lumii arată că infrastructura și conectivitatea îmbunătățită cresc adoptarea mobilității active.

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE	RESPONSABIL
	<p>structură de rezistență, regim de înălțime).</p> <p>Adoptarea generală a soluțiilor bazate pe natură (SBN) ca instrument de ecologizare urbană pentru a atenua efectele riscurilor meteorologice, cum ar fi inundațiile urbane și efectele de insulă termică urbană.</p>	<p>etc.) și să dezvolte planuri de gestionare a riscurilor cu resurse adecvate pentru acestea. Există oportunități de investiții pentru îmbunătățirea sistemelor de gestionare a riscurilor de dezastru în programul operațional: PODD.</p> <p>iv) Îmbunătățirea adoptării SBN ca abordare a dezvoltării și gestionării spațiilor deschise, a corpurilor de apă etc. Există oportunități de investiții pentru infrastructura verde în următoarele programe operaționale: PODD, POT.</p> <p>Srijin financiar pentru consolidarea antiseismică a clădirilor vulnerabile – în special a blocurilor de apartamente cu mai multe etaje și clădiri publice și instalații de utilități. Aceasta ar trebui să includă, de asemenea, eficiența energetică, intervențiile de reducere a apei și accesul universal.</p>	
Reducerea poluării aerului	<p>Extinderea rețelei de monitorizare a poluării aerului. Aceasta ar trebui să includă asigurarea schimbului de date între stații și analiza atentă a amplasării stațiilor pentru o monitorizare eficientă. Sprijinirea extinderii rețelei de monitorizare a aerului pentru a se asigura a) că există cel puțin o stație de monitorizare funcțională, publică, în nucleul urban al fiecărui oraș; b) există extinderi ale monitorizării în zonele suburbane și periurbane. Stațiile din zonele urbane ar trebui să măsoare poluanții care au un efect mai pronunțat asupra calității aerului și a contribuției generale la schimbările climatice, și anume: Senzorii de CO₂, CH₄, N₂O, PM₁₀, PM_{2.5}, CO, VOC, SO_x și NO_x. În plus, extinderea rețelei de monitorizare a aerului la zonele de activitate industrială care ar trebui să măsoare și poluanții specifici industriei.</p> <p>Elaborarea și verificarea în mod regulat a inventarelor emisiilor de GES.</p> <p><i>Formularea unui plan național de calitate a aerului, care este obligatoriu conform Directivei UE 2016/2284. Planul ar trebui să stabilească obiective clare de reducere a poluării aerului, iar autoritățile locale ar trebui să le</i></p>	<p><i>Consolidarea capacității locale</i> de a dezvolta și actualiza inventare de emisii de GES și măsuri de îmbunătățire a calității aerului. Pentru orașele-nucleu și orașele periurbane, este nevoie de o colaborare transfrontalieră privind măsurile de atenuare.</p> <p><i>Un program de investiții în infrastructură</i> pentru dezvoltarea stațiilor de monitorizare a aerului utilizate la nivel local și creșterea investițiilor necesare pentru îmbunătățirea calității aerului, cum ar fi plantarea mai multor copaci. Există oportunități de investiții pentru îmbunătățirea măsurilor privind calitatea aerului în următorul program operațional: PODD</p>	MMAP, MDLPA, MIPE, APL

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE	RESPONSABIL
	<p>ia în considerare la elaborarea măsurilor lor de reducere.</p> <p>Orașele trebuie să adopte obiective și strategii de îmbunătățire a calității aerului. Acestea ar trebui să încerce să contribuie la obiectivele stabilite la nivel național pentru a permite respectarea directivelor UE.</p>		
Îmbunătățirea mobilității urbane durabile	<p>Asigurarea că toate orașele în creștere adoptă un PMUD și actualizarea sa periodică. Următoarea generație de PMUD trebuie să:</p> <p>i) stabilească obiective clare în materie de transfer modal.</p> <p>ii) prioritizeze transportul public și mobilitatea activă.</p> <p>iii) se integreze cu și să ia în considerare propunerile de gestionare a creșterii în SIDU, cadrele de amenajare teritorială și PUG-uri.</p>		MDLPA, APL
	<p>Adoptarea unor instrumente de mobilitate inteligentă corespunzătoare, cum ar fi Mobilitatea ca serviciu, instrumente de parcare inteligentă etc.</p>	<p><i>Creșterea capacităților de a:</i></p> <p>i) Elabora următoarea generație de PMUD,</p> <p>ii) Integra în strategiile orașelor inteligente instrumente de transport inteligent, favorizând transportul public,</p>	MDLPA, ADR, APL
	<p>Adoptarea unor standarde de proiectare corespunzătoare pentru a sprijini tranziția modală la mobilitate activă – cum ar fi CROW pentru infrastructura de ciclism</p>	<p>iii) Sprijini o colaborare mai strânsă cu ONG-urile/OC-urile și dezvoltatorii imobiliari privați în implementarea unei infrastructuri adecvate de transport nemotorizat (TNM) și a mobilității active. Trebuie să existe o colaborare mai strânsă între administrația locală și ONG-urile active în domeniul mobilității urbane. Acestea pot face parte din consiliile consultative sau pot fi integrate în procesul de aprobare a planurilor și proiectelor.</p>	MDLPA
	<p>Asigurarea accesului universal în proiectarea tuturor activelor și infrastructurii de transport</p>		MDLPA
	<p>Extinderea rețelei TEN-T în coridoarele de bază pentru transportul de mărfuri și pasageri – în special pentru conexiunile între orașe și între nodurile economice de bază și piețele UE.</p>		MDLPA, MTI
		<p><i>Program de livrare a infrastructurii de sisteme de transport public îmbunătățite prin:</i></p> <p>i) creșterea numărului rutelor și a rutelor foarte tranzitate către nucleele urbane pentru a îmbunătăți frecvența.</p> <p>ii) extinderea transportului public la zonele periurbane și suburbane.</p> <p>iii) investiții îmbunătățite în infrastructura de mobilitate activă, cum ar fi trotuarele și piste pentru biciclete.</p> <p>iv) Alinierea la rețeaua Ten-T planificată pentru a asigura conexiuni locale, în special pentru</p>	MDLPA, MIPE, ADR, APL

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE	RESPONSABIL
		<p>circulația transportului public de marfă și rutier interurban.</p> <p>Există oportunități de investiții pentru îmbunătățirea transportului urban în următoarele programe operaționale: POTJ, POT. Pentru extinderea și reconstrucția rețelelor TEN-T, există oportunități de investiții în programul operațional PODD.</p>	
OP3 - ORAȘE COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE			
<p><i>Aceste măsuri au rolul de a îmbunătăți productivitatea și competitivitatea autorităților urbane. În acest scop, esențială este asigurarea unui ecosistem economic favorabil locurilor de muncă, bazat pe orașele care își valorifică activele, investițiile, autoritatea de reglementare și puterea de convocare pentru a spori performanța economică.</i></p>			
Eliberarea terenurilor și a clădirilor bine amplasate și asigurarea infrastructurii de legătură	<p>Instrumente de planificare locală (SIDU, PUG etc.) pentru identificarea zonelor bine amplasate pentru (re)dezvoltarea utilizărilor industriale și comerciale și, în cazul în care acestea sunt terenuri deținute de municipalitate, elaborarea unei strategii de eliberare a terenurilor și de parteneriat pentru a optimiza dezvoltarea și exploatarea activului municipal.</p>	<p><i>Sprrijin pentru consolidarea capacității pentru a revizui procesele de eliberare a terenurilor care permit optimizarea activelor publice, maximizând atât dezvoltarea, cât și investițiile/căștigurile financiare.</i></p> <p><i>Program de investiții de capital pentru îmbunătățirea infrastructurii de legătură și civile pentru zonele vizate pentru dezvoltarea comercială și industrială.</i></p>	APL
Stabilirea unor parteneriate pentru creștere și susținerea inovației	<p>Administrațiile orașelor vor trebui să creeze un mediu favorabil pentru atragerea, păstrarea și extinderea investițiilor. Aceasta include stabilirea și menținerea unor parteneriate puternice care să permită planificarea în comun și investițiile.</p>	<p><i>Revizuirea procedurilor legislative care permit investițiile cu sectorul privat pentru o varietate de activități, cum ar fi îmbunătățirea bazelor de competențe ale forței de muncă locale, scheme de sprijin pentru înființare etc.</i></p> <p><i>Sprrijin financiar acordat autorităților locale pentru a înființa unități de atragere și păstrare a afacerilor cu capacitatea de a înființa scheme de finanțare și spații de incubare antreprenorială. Oportunități de investiții pentru incubarea întreprinderilor noi, procese de inovare în IMM-uri, digitalizarea afacerilor și transferul de tehnologie și cooperarea între întreprinderi, centre de cercetare și sectorul învățământului superior există în programele operaționale: POTJ, POCIDIF.</i></p>	MDLPA, MIPE, ME
Asigurarea unei infrastructuri sociale și tehnice pentru o mai bună calitate a vieții.	<p>Extinderea infrastructurii publice și tehnice, efectuarea unor modernizări ale mediului public pentru a îmbunătăți calitatea vieții. O atenție specială trebuie acordată îmbunătățirii serviciilor în zonele marginalizate.</p>	<p><i>Programele de investiții în infrastructură trebuie să elimine deficitele de infrastructură, în special prin extinderea serviciilor către zonele marginalizate și îmbunătățirea utilizării patrimoniului istoric ca active care pot fi extinse ca să contribuie la turismul local. Există oportunități de investiții pentru protecția și promovarea activelor turistice și a patrimoniului cultural în următoarele programe operaționale: POIDS, POR.</i></p>	MDLPA, MMAP, APL
OP4 - ORAȘE ECHITABILE ȘI INCLUZIVE			
<p><i>Aceste măsuri se bazează pe aprecierea rolului orașelor și al administrațiilor orașelor în îmbunătățirea incluziunii, a justiției și a accesului pentru comunitățile vulnerabile. Accesul la locuințe bine situate, accesibile și universal accesibile este esențial în acest sens. În plus, autoritățile orașelor trebuie să</i></p>			

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE	RESPONSABIL	
<i>asigure accesibilitatea serviciilor publice și accesul la infrastructura digitală (materială și imaterială) pentru comunitățile marginalizate.</i>				
Îmbunătățirea accesibilității la locuințe și utilități publice de calitate	Creșterea disponibilității fondului locativ pentru găzduirea locuitorilor cu venituri mici. Aceste clădiri trebuie să respecte prevederile privind eficiența energetică, rezistența seismică și accesul universal.		MDLPA, MMSS, MIPE, APL	
	Autoritățile urbane trebuie să respecte prevederile Legii nr. 1/2005 (republicată) privind organizarea și funcționarea cooperăției prin înființarea de societăți cooperative de locuințe. Astfel de societăți cooperative de locuințe trebuie să respecte principii stricte de funcționare (inclusiv plafoanele chiriei) și ar trebui să fie auditate în mod regulat pentru a se conforma standardelor de calitate a vieții.	<i>Consolidarea capacității în vederea sprijinirii orașelor în activarea dispozițiilor legale care vizează modernizarea proprietății funciare prin planificarea urbană participativă pentru așezările informale. Se va acorda atenție la nivel local soluționării problemelor legate de proprietate și titluri în așezări informale – conform prevederilor Legii nr. 151/2019.</i>		
	Desfășurarea de programe de îmbunătățire a condițiilor de locuire în așezările informale. Deciziile de oficializare a așezărilor ar trebui să ia în considerare, acolo unde este posibil, amplasarea acestora în raport cu oportunitățile de angajare și accesul la mijloacele de transport în comun, pentru a nu bloca oamenii într-un cerc vicios al sărăciei.	<i>Investiții în infrastructură pentru a putea furniza mai multe locuințe sociale bine amplasate și alte scheme de locuințe asistate și îmbunătățirea condițiilor de viață din așezările informale.</i>	Oportunități de investiții pentru îmbunătățirea accesului la locuințe bine situate și accesibile pentru populațiile vulnerabile există în programul operațional: POIDS.	
	Administrațiile naționale vor revizui metodologia de reglementare pentru asigurarea accesibilității la serviciile de apă și apă uzată utilizate de ANRSC. Metodologia ar trebui să includă un prag bazat pe un prag de venit minim.	Sprijin (tehnic și financiar) acordat orașelor în aplicarea efectivă a prevederilor legale, care oferă în prezent administrațiilor locale posibilitatea de a acorda ajutor lunar sau de a acoperi integral sau minim 50% din cheltuielile suportate cu conectarea la serviciile de apă și apă uzată.		ANRSC
Integrarea unui cod de accesibilitate pentru a asigura accesul persoanelor cu dizabilități la serviciile publice. Cel puțin: i) Mecanisme care să permită cooperarea autorităților publice locale în scopul armonizării planurilor de mobilitate urbană și a planurilor urbane; ii) Consolidarea rolului Inspectoratului de Stat în	Asistență tehnică – orașele trebuie să efectueze un audit al tuturor infrastructurilor și clădirilor neconforme (cu articolul 63 din Legea nr. 488/2006, conform căruia este obligatoriu ca autorizațiile de construcție să ia în considerare standardele de accesibilitate) și să dezvolte strategii de modernizare.		MDLPA, MMSS	

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE	RESPONSABIL
	<p>Construcții în asigurarea controlului calității clădirilor și evaluarea conformității cu standardele universale de accesibilitate;</p> <p>iii) Asigurarea îndeplinirii obligației mijloacelor publice de transport de a respecta standardele minime de accesibilitate.</p>	<p>toate proiectele de regenerare și de modernizare a mediului public.</p>	
Reducerea decalajului digital	<p>Simplificarea regimului de autorizare pentru construcția infrastructurilor de telecomunicații reglementată de Legea 50/1991. Lansarea de noi rețele 5G necesită simplificare și condiții favorabile pentru accesul facil la proprietățile publice și private, precum și la infrastructura de alimentare cu energie electrică, iluminatul public etc. Pentru a crea un regim de autorizare simplificat, este necesar ca instituțiile responsabile (MCSI, ANCOM, MDLPA) să se implice în procesul de revizuire a legislației.</p>	<p>Sprijinirea orașelor în extinderea accesului la internet pentru cetățeni și întreprinderi prin puncte de acces comunitare prin rețelele electronice locale comunitare și puncte Wi-Fi.</p> <p>Accesul la Wi-Fi ar trebui oferit tuturor instituțiilor publice, precum școlile și municipalitățile. Conform deciziei ANCOM, asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități auditive și vizuale la servicii de telefonie și acces la internet, adaptate nevoilor lor specifice.</p> <p>Există oportunități de investiții pentru acces inclusiv la tehnologiile digitale în programele operaționale: POTJ, POCIDIF.</p>	MDLPA, MCSI, ANCOM, MIPE, MEN
Absorbția proactivă a noilor locuitori din zonele urbane	<p>Această măsură se aplică în special orașelor universitare care au un număr mare de studenți. Printre măsurile care pot fi puse în aplicare se numără:</p> <p>i) Dezvoltarea unui sistem suficient de sprijin pentru locuințe pentru studenți și a unei piețe imobiliare care să permită tinerilor absolvenți să aibă acces la locuințe la prețuri accesibile.</p> <p>ii) Dezvoltarea unor instrumente corespunzătoare pentru orașele inteligente pentru a facilita integrarea noilor studenți. Acestea ar putea include accesul ușor la serviciile de asistență destinate studenților.</p>	<p>Consolidarea capacităților pentru a permite cooperarea la nivel metropolitan pentru a sprijini integrarea studenților în următoarele domenii:</p> <p>i) autoritățile locale, în colaborare cu agențiile județene pentru ocuparea forței de muncă, ar putea evalua și certifica competențele dobândite în sistemul informal și non-formal pentru a contribui la consolidarea experienței profesionale</p> <p>ii) construirea parteneriatelor între administrațiile locale și universități și sprijinirea integrării studenților prin activarea evenimentelor din domeniul artei, al culturii și al inovării, care vizează respectivul public.</p> <p><i>Programe de investiții care vizează dezvoltarea și întreținerea locuințelor pentru studenți. Acest lucru se poate face în parteneriat cu dezvoltatori imobiliari privați.</i></p>	MDLPA, APL
Susținerea OC-urilor și a ONG-urilor	<p>Crearea unor parteneriate mai puternice cu OC-uri și ONG-uri prin:</p> <p>i) Includerea delegaților reprezentativi ai ONG-urilor și a OC-urilor în organele instituționale consultative sau de monitorizare, în special în cadrul agențiilor pentru dezvoltare regională. Astfel, se va crea un cadru mai puternic</p>	<p>Sprijin pentru consolidarea capacității autorităților locale pentru înființarea birourilor/unităților de consultare ale OC-urilor.</p> <p>Adoptarea și consolidarea proceselor de planificare participativă, bugetare și implementare.</p>	APL

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE	RESPONSABIL
	<p>pentru integrarea ideilor de la nivel local în proiecte,</p> <p>ii) încurajarea unor parteneriate mai solide cu OSC-urile cu rădăcini locale prin implementarea în comun a proiectelor finanțate prin Programul Operațional Capital Uman (POCU). Acest lucru va contribui în cele din urmă la consolidarea OSC-urilor și a ONG-urilor locale și la distribuirea mai uniformă a fondurilor între regiuni și localități.</p>		
OP 5. ORAȘE BINE GUVERNATE			
<p><i>Aceste măsuri urmăresc să consolideze arhitectura instituțională generală, cu accent pe construirea unor administrații subnaționale mai puternice, agile și mai receptivă. În acest sens, politica recomandă să se pună accentul pe consolidarea capacității instituționale susținute prin instrumente de guvernare inteligente, construirea unor finanțe durabile cu VSP solide, valorificarea oportunităților de la nivelul metropolitan/ZUF printr-o integrare pe orizontală mai puternică și aprofundarea democrației printr-o guvernare participativă extinsă.</i></p>			
Guvernare eficientă	Abordări dinamice ale managementului strategic și dezvoltării.		MDLPA, ANCPI, APL
	<p>Adoptarea unor instrumente de guvernare electronică transparente și accesibile pentru a extinde acoperirea și eficiența serviciilor publice.</p> <p>Autoritățile naționale și urbane vor accelera interoperabilitatea sistemelor IT între diferite instituții pentru a îmbunătăți eficiența și calitatea serviciilor, prin adoptarea și implementarea de către toate organismele publice a Legii privind interoperabilitatea.</p>	<p>Consolidarea capacității instituționale în domenii precum gestionarea creșterii prin implementarea tehnologiilor precum modelarea creșterii, analiza pentru a defini clusterelor de dezvoltare prioritare, planificarea integrată complexă, planificarea și implementarea multianuală a capitalului.</p> <p>Consolidarea capacității de abordare a problemelor de administrare a terenurilor, cum ar fi continuarea digitalizării cadastrului, creșterea numărului de specialiști în GIS instruiți și angajați de administrațiile locale și adoptarea sistemelor de informații funciare interoperabile.</p>	
	<p>Programul Național de Cadastru și Carte Funciară al Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară ar trebui accelerat pentru a include toate atributele care au impact asupra determinării valorii proprietății. Aceasta este o condiție prealabilă pentru a permite municipalităților să aibă instrumente mai bune pentru evaluarea proprietăților.</p>	<p>În parteneriat cu Observatorul teritorial, creșterea capacității de monitorizare și evaluare integrate pentru a urmări și raporta performanța zonelor urbane, în special în raport cu indicatorii cheie adoptați ca parte a politicii urbane.</p> <p>Investiții în infrastructură și în hardware și software adecvate pentru orașele inteligente.</p>	
Finanțare durabilă	Primăriile trebuie să adopte măsuri pentru creșterea	Consolidarea capacităților de sprijinire a orașelor pentru a stabili un plan de maximizare a VSP ca parte a SIDU. Acest lucru se va face prin:	MDLPA, MF

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE	RESPONSABIL
	veniturilor din surse proprii (VSP) ca procent din veniturile totale.	<ul style="list-style-type: none"> i) Introducerea unor abordări inovatoare în materie de finanțare care captează creșterea valorii terenurilor – cum ar fi taxele de impact pentru dezvoltare. ii) Extinderea metodologiilor de evaluare utilizate pentru determinarea valorilor proprietăților (în scopuri de impozitare), cum ar fi utilizarea valorilor de piață pentru proprietățile nerezidențiale. 	
	Adoptarea unor limite prudențiale clare ca parte a SIDU. Acestea pot avea o abordare axată pe dezvoltare, cum ar fi includerea obiectivelor de investiții de capital/capita.	<p>Consolidarea capacităților în utilizarea instrumentului de autoevaluare a finanțelor municipale (AEFM), înțelegerea și optimizarea proceselor de bugetare.</p> <p>Pe baza rezultatelor AEFM, elaborarea planurilor de acțiune care să includă limite prudențiale clare pentru sustenabilitatea financiară generală.</p>	APL
Integrarea pe orizontală și pe verticală.	Guvernul României trebuie să stabilească un cadru legal care să permită ADI-urilor metropolitane să fie inițiatorii planurilor de dezvoltare metropolitană. Sunt necesare modificări legislative pentru simplificarea cadrului actual și pentru a stabili servicii publice care să fie gestionate de către aceste asociații		MDLPA
	Administrațiile naționale vor consolida Consiliul pentru Dezvoltare Regională, care supraveghează activitățile ADR-urilor, asigurându-se că toate județele dintr-o regiune primesc un tratament echitabil și egal.		MDLPA, ADR
Guvernanță participativă		<p>Sprrijinirea orașelor și a guvernării la nivel metropolitan în următoarele domenii:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) integrarea instrumentelor de consultare publică: reuniuni ale părților interesate, instrumente digitale, sondaje telefonice, date deschise și răspunsul la cereri, implicarea prin rețelele sociale, comunicarea politicilor. Introducerea unor indicatori-cheie de performanță interni care să măsoare satisfacția cetățenilor. ii) Sprijinirea orașelor prin creșterea capacității de implementare a bugetului participativ prin înființarea unui birou dedicat, trecerea la instrumente ușor de utilizat, utilizarea asistenței tehnice sau contactarea partenerilor privați sau a OSC-urilor pentru a gestiona proiectul. iii) Folosirea unor modalități de comunicare eficiente care să implice cetățenii în procesele de dezvoltare și să explice în mod clar obiectivele și procedurile. Aceste strategii de comunicare vor fi adaptate pentru a se potrivi condițiilor locale. 	MDLPA, SGG
	Administrațiile naționale trebuie să modifice Legea 52/2003 – privind transparența decizională în administrația publică – pentru a introduce obligația legală de a raporta activitățile de implicare publică (către organismul guvernamental central responsabil).		

Orașe statice

Există 119 orașe statice și 12 orașe periurbane în zona lor de influență.

Unele zone urbane statice au performanțe economice bune, adesea explicate prin apropierea lor de un alt pol de creștere sau existența unei dotări naturale/istorice. Deși aceste active sau oportunități geografice există, ele nu au fost suficiente pentru a schimba soarta acestor zone. Cu toate acestea, există oportunități pentru intervenții țintite și specifice contextului pentru a exploata aceste active. Astfel, măsurile se bazează pe îmbunătățirea conectivității la zonele cu oportunități economice, consolidarea oportunităților economice locale, cum ar fi prin creșterea productivității sectoarelor locale printr-o forță de muncă calificată și condiții de viață mai bune pentru a atrage și a păstra talentele.

Alte zone urbane statice (79) au avut în ultimele decenii o performanță economică mai puțin dinamică, o scădere a populației, dar au continuat să se extindă. În consecință, articularea PUR în aceste zone se va axa pe limitarea extinderii urbane și îmbunătățirea calității spațiilor urbane pentru a permite populației să continue să trăiască acolo.

Lista orașelor-nucleu și periurbane statice - clasificare bazată pe dinamica demografică, spațială și economică

ZONE URBANE STATICHE	Reședință de județ	Bacău, Buzău, Drobeta-Turnu Severin, Giurgiu, Miercurea Ciuc, Piatra-Neamț, Râmnicu Vâlcea, Slatina, Slobozia, Târgoviște, Tulcea, Vaslui, Zalău
	Oraș din zona periurbană a reședinței de județ	Amara, Ocnele Mari, Vlăhița
	Zona ZUF a reședinței de județ	Băbeni, Băile Govora, Băile Olănești, Boldești-Scăeni, Bucecea, Budești, Buhuși, Cavnic, Ciacova, Costești, Fierbinți-Târg, Fundulea, Mărășești, Piatra-Olt, Răcari, Săcueni, Teiuș, Topoloveni, Urlați, Videle, Zlatna
	Alte orașe	Agnita, Aiud, Babadag, Băile Tușnad, Bălcești, Bârlad, Bechet, Beiuș, Blaj, Breaza, Brezoi, Călimănești, Câmpulung Moldovenesc, Caracal, Caransebeș, Căzănești, Cernavodă, Chișineu-Criș, Copșa Mică, Corabia, Cugir, Curtea de Argeș, Dăbuleni, Dărbani, Dej, Dolhasca, Dorohoi, Drăgănești-Olt, Dragomirești, Dumbrăveni, Făget, Fălticeni, Fetești, Fieni, Filiași, Frasin, Gâtaia, Geoagiu, Gherla, Gura Humorului, Hârșova, Horezu, Însurăței, Isaccea, Jibou, Jimbolia, Lipova, Liteni, Luduș, Măcin, Mioveni, Moldova Nouă, Moreni, Nădlac, Năsăud, Negru Vodă, Ocna Mureș, Odorheiu Secuiesc, Orăștie, Oravița, Panciu, Pogoanele, Potcoava, Pucioasa, Râmnicu Vâlcea, Roman, Rovinari, Roznov, Rupea, Săliște de Sus, Salonta, Sânnicolau Mare, Sărmașu, Segarcea, Șimleu Silvaniei, Slănic, Slănic-Moldova, Solca, Sovata, Ștefănești, Târgu Bujor, Târgu Cărbunești, Târgu Frumos, Târgu Lăpuș, Târgu Neamț, Târgu Ocna, Târnăveni, Tășnad, Tecuci, Tismana, Ulmeni, Valea lui Mihai, Vălenii de Munte, Vișeu de Sus

Măsuri de politică urbană pentru orașele statice.

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI de politică	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE
OP1 SUSTENABILITATE SPAȚIALĂ		
<p>Măsurile de sustenabilitate spațială pentru orașele statice sunt susținute prin aceleași principii de compactare, utilizare mixtă și conectare. Există impulsuri noi pentru a limita extinderea urbană și a atenua efectele negative asupra mediului, oamenilor și sustenabilității financiare. Orașele statice dinamice, cu activități economice din ce în ce mai multe, trebuie să acorde o atenție deosebită eliberării de terenuri în timp util pentru activitatea economică și intensificarea utilizărilor în cartierele existente.</p>		
Mediul de autorizare	Reducerea asimilării de terenuri de tip greenfield.	<p>Sprjin pentru consolidarea capacității pentru a evalua cu atenție impli reducerii intravilanului, luând în considerare posibilele provocări juridice implicații financiare (ale transferurilor fiscale reduse).</p> <p>În cazul în care autoritățile locale reduc intravilanul, este necesară reechilibrarea transferurilor fiscale către administrațiile locale pentru a compensa potențialele pierderi de venituri.</p>

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI de politică	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE
	<p>Sprrijinirea planificării interjurisdicționale – în special pentru orașele statice al căror potențial de creștere este indisolubil legat de apropierea de polii de creștere sau de reședințele de județ. Aprobarea legii zonelor metropolitane va îmbunătăți și mai mult soarta orașelor statice dinamice.</p>	
Limitarea și controlul extinderii urbane	<p>La fel ca orașele în creștere, și orașele statice trebuie să adopte măsuri adecvate de gestionare a creșterii – cu o atenție și o urgență deosebite pentru limitarea extinderii urbane și a dezvoltărilor rapide. Printre acestea se numără:</p> <p>i) Stabilirea unor obiective stricte privind consumul de teren care ia în calcul populația și creșterea economică drept bază pentru eliberarea terenurilor greenfield.</p> <p>ii) Adoptarea unor măsuri adecvate de limitare a creșterii care recunosc natura policentrică a creșterii la nivel metropolitan. Acestea ar putea include centuri verzi, zone definite pe care nu se poate construi etc. Ar trebui să se acorde atenție evitării dezvoltărilor liniare de-a lungul arterelor principale care leagă orașele statice și în creștere.</p> <p>iii) Revizuirea politicilor de planificare și stabilirea țintelor la nivel de vecinătate pentru utilizare compactă, mixtă și dezvoltarea cu densitate ridicată. Aceste principii trebuie integrate în diferite niveluri de planuri, de la PUZ la PUG.</p> <p>iv) Consolidarea integrării sectoriale a instrumentelor de planificare, în special pentru amenajarea teritoriului (PUG), planificarea în domeniul transporturilor (PMUD) și managementul de mediu. Aceasta – pentru a asigura că utilizarea mixtă și dezvoltarea compactă sunt susținute de o infrastructură de transport adecvată, axându-se pe mobilitatea activă și spațiile verzi suficiente.</p>	<p>Sprrijinirea consolidării capacităților prin revizuirea în timp util a PUG și asigurarea faptului că acestea includ:</p> <p>i) O tendință de politică declarată favorabilă mai degrabă rededicării loturilor vacante din zonele intravilane și reconversiiilor funcționale decât spre dezvoltarea terenurilor greenfield.</p> <p>ii) Pentru orașele statice dinamice (cu creștere economică), eliberarea planificată a siturilor de tip greenfield trebuie să se bazeze pe modelarea creșterii și pe inteligența pieței.</p> <p>iii) Stabilirea măsurilor de performanță a mediului construit (densitate, utilizare mixtă, acces și proximitate la spațiul public deschis etc.) ca bază pentru deciziile dinamice de elaborare a politicilor și investiții.</p> <p>iv) Zone de dezvoltare prioritare definite pentru dezvoltarea urbană intensificată/reutilizarea loturilor vacante din zonele intravilane. Acestea ar trebui să fie bine amplasate și bine deservite cu mijloacele de transport în comun și să adopte principii de bună vecinătate, cum ar fi orașul de 15 minute sau principiile UN Habitat pentru planificarea durabilă de vecinătate.</p> <p>v) Simplificarea proceselor de reglementare pentru reconversia proprietăților neutilizate sau subutilizate, cum ar fi proprietățile industriale dezafectate din centrul orașului.</p> <p>vi) Instrumente de planificare bine articulate în sprijinul dezvoltării compacte, cu utilizare mixtă, precum dereglementarea în materie de zonare, limitele parcarilor și reajustarea terenurilor – pentru a permite reconfigurarea zonelor existente slab planificate și protejarea zonelor de tip greenfield.</p> <p>vii) Adoptarea și aplicarea contextuală a dezvoltării orientate spre tranzit ca o abordare a dezvoltărilor compacte cu utilizare mixtă care sunt susținute de mobilitatea activă și de transportul public.</p>
Revitalizarea zonelor urbane	<p>Măsuri pentru a ușura conversia proprietăților dezafectate/subutilizate.</p> <p>Regenerarea cartierelor existente pentru îmbunătățirea calității vieții. Pentru nodurile comerciale și industriale, dacă este cazul, adoptarea</p>	<p>Investiții în infrastructură care vizează zonele identificate pentru reutilizarea loturilor vacante din zone intravilane</p> <p>Pentru orașele urbane statice, revitalizarea include următoarele măsuri:</p> <p>i) Elaborarea strategiilor integrate de regenerare în cadrul SIDU pentru clusterelor prioritare subperformante, cum ar fi centrele istorice, terenurile industriale abandonate, cartierele rezidențiale îmbătrânite.</p>

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI de politică	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE
	unor măsuri pentru îmbunătățirea mixului de utilizare a terenurilor și a accesului la infrastructura logistică.	<p>ii) Consolidarea criteriilor bazate pe accesibilitate în planificarea regenerării și îmbunătățirea mixului de utilizare a terenurilor (de exemplu conceptul de cartier de 15 minute).</p> <p>iii) Sprijinirea (re)activării spațiilor publice cu infrastructură verde, cum ar fi parcurile urbane, și completată cu o intervenție bine direcționată cu soluții bazate pe natură, cum ar fi grădinile urbane și refacerea râurilor</p> <p>Pentru orașele statice periurbane, revitalizarea urbană se va concentra pe îmbunătățirea guvernării la nivel metropolitan.</p> <p>i) prioritizarea gestionării proprietăților vacante față de dezvoltarea terenurilor de tip greenfield.</p> <p>ii) încurajează planificarea participativă.</p>
	Administrațiile naționale trebuie să aibă în vedere revizuirea normelor metodologice pentru ca PUG să ia în considerare un inel funcțional dincolo de granița teritorială (pe o rază de 1-5 km). Această măsură este deosebit de relevantă pentru orașele urbane statice, unde performanțele economice ridicate necesită îmbunătățirea conectivității cu alte piețe.	Sprijinirea orașelor pentru coordonarea planificării, cu un accent specific pe conectivitatea interurbană pentru circulația persoanelor și a mărfurilor.
Îmbunătățirea conectivității	Administrațiile naționale ar trebui să ia în considerare adoptarea dezvoltării orientate spre tranzit (DOT) prin alinierea strategiei de dezvoltare la amenajarea teritoriului, transporturi și planificarea infrastructurii – în special, gruparea și intensificarea utilizării terenurilor în jurul nodurilor de transport public multimodal.	<p>Pentru orașele statice, conectivitatea va avea loc, de asemenea, prin investiții de capital în extinderea rețelei TEN-T în coridoarele de bază pentru transportul de mărfuri și pasageri – în special între nodurile economice de bază și piețele UE. Acestea includ: (i) rețeaua TEN-T, cu un accent deosebit pe traversarea Munților Carpați și conectarea orașelor din nord-estul României la restul Europei. (ii) legăturile naționale care nu fac parte din rețeaua TEN-T de bază, cum ar fi Ploiești-Brașov-Bacău, Buzău-Galați, Baia Mare – Dej-Bistrița – Suceava – Botoșani sau Cluj-Napoca – Dej – Baia Mare – Satu Mare (iii) Finalizarea liniei Rin-Dunăre.</p> <p>Pentru extinderea și reconstrucția rețelelor TEN-T, există oportunități de investiții în programul operațional PODD.</p>
OP 2 - ORAȘE VERZI ȘI REZILIENTE		
<i>Urmând exemplul orașelor verzi și reziliente, orașele statice trebuie să optimizeze calitatea vieții printr-o gestionare atentă a spațiilor verzi, axându-se pe activele și dotările locale pe care să construiască și să consolideze economiile locale și aprofundând procesele participative pentru a activa energiile colective ale locuitorilor. Orașele statice se confruntă cu provocări semnificative și trebuie să îmbunătățească absorbția fondurilor UE, fiind conștiente de implicațiile operaționale ale acestor investiții.</i>		
Atenuarea pericolelor urbane și adaptarea la acestea	<p>Elaborarea și menținerea unui registru al zonelor verzi pentru protecție și explorarea oportunităților legate de modul în care acestea pot fi activate pentru a contribui la calitatea vieții – în special prin reducerea efectului de insulă termică urbană.</p> <p>Realizarea unei evaluări a principalelor clădiri publice și a caselor multifamiliale ocupate, care sunt vulnerabile la cutremure și conceperea unui proiect care să abordeze această chestiune, eficiența energetică și accesul universal.</p>	<p>Sprijinirea orașelor în crearea unui registru local al zonelor verzi pentru a se asigura că zonele verzi sunt protejate în timp. Metodologia aplicată pentru măsurarea zonelor verzi ar trebui să includă indicatori calitativi.</p> <p>Realizarea programelor la nivel local pentru a înțelege (a) pericolele naturale la care sunt supuse, (b) vulnerabilitatea lor actuală la aceste pericole și factorul (factorii) care le determină. Reglementarea acestei evaluări în PUG.</p> <p>Investițiile de capital în orașele statice trebuie să sprijine efectuarea de evaluări tehnice pentru a determina vulnerabilitatea seismică a clădirilor, și pe baza acesteia, să efectueze reabilitarea antisismică activă a blocurilor vechi, socialiste, împreună cu eficiența energetică și mecanismele de reducere a consumului de apă. Ar trebui să se pună accent și pe restabilirea esteticii spațiilor comune pentru a o adapta la cerințele actuale ale pieței.</p>

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI de politică	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE
Reducerea poluării aerului	<p>Sprijinirea extinderii rețelei de monitorizare a aerului pentru a se asigura că există cel puțin o stație publică de monitorizare funcțională în centrul fiecărui oraș. Această stație de nivel de bază ar trebui să măsoare poluanții care au un efect mai mare asupra calității aerului și contribuția generală la schimbările climatice, și anume: Senzorii de CO₂, CH₄, N₂O, PM₁₀, PM_{2.5}, CO, VOC, SO_x și NO_x. Pentru orașele mari, rețeaua ar trebui să fie mai robustă și mai extinsă.</p> <p>Transportul contribuie în mod semnificativ la poluarea aerului; pentru îmbunătățirea calității aerului, trebuie reduse emisiile de GES și îmbunătățită sustenabilitatea orașelor statice, iar orașele statice periurbane vor încuraja „modelele de mobilitate activă”, adică mersul cu bicicleta și mersul pe jos, prin campanii de informare care implică activ și consolidează parteneriatele cu ONG-urile și OSC-urile din acest domeniu.</p>	<p>Oportunitățile de investiții pentru gestionarea riscurilor de dezastre și atenuarea schimbărilor climatice sunt cuprinse în programul operațional: PODD</p> <p><i>Consolidarea capacității locale</i> de a dezvolta și actualiza inventarele de emisii de GES și măsurile de îmbunătățire a calității aerului în colaborare cu autoritățile locale învecinate.</p> <p><i>Un program de investiții în infrastructură</i> pentru dezvoltarea stațiilor de monitorizare a aerului utilizate la nivel local și creșterea investițiilor necesare pentru îmbunătățirea calității aerului, cum ar fi prin plantarea mai multor copaci. Există oportunități de investiții pentru îmbunătățirea măsurilor privind calitatea aerului în următorul program operațional: PODD</p>
Îmbunătățirea mobilității urbane durabile	<p>Îmbunătățirea conectivității din interiorul orașelor prin creșterea infrastructurii de transport nemotorizat, acordând suficientă atenție accesului universal.</p> <p>Îmbunătățirea conectivității între orașe pentru a îmbunătăți legătura între orașele statice și centrele urbane învecinate pe fondul unui sistem sustenabil de transport public.</p>	<p>Pentru orașele statice, investiții de capital în sistemele de transport public îmbunătățite prin 2 domenii de acțiune: (i) găsirea de rute alternative către centrele urbane pentru a îmbunătăți periodicitatea, (ii) extinderea transportului public către suburbii.</p> <p>Pentru orașele statice periurbane investițiile ar trebui să se axeze pe dimensionarea corectă a transportului urban. Aceasta înseamnă punerea în aplicare a unei infrastructuri de transport dimensionate în mod corespunzător și scalabile pentru numărul fluctuant de călători și ar trebui să includă transport receptiv la cerere (demand-responsive transit) sau transport comunitar (paratransit), folosind vehicule cu capacitate redusă.</p> <p>Oportunități de investiții pentru îmbunătățirea transportului urban există în programele operaționale: POTJ, POT.</p>
OP 3 - ORAȘE COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE.		
<p><i>Unele orașe statice prezintă semne de activitate economică. Acest lucru este determinat atât de factori exogeni (apropierea de zonele urbane în creștere), cât și endogeni (active naturale, industrii istorice etc.). Pentru orașele statice cu perspective puternice de creștere economică viitoare, aplicarea măsurilor ar trebui să se axeze pe îmbunătățirea performanței economiei locale, prin măsuri precum crearea de locuri care să răspundă nevoilor oamenilor, consolidarea parteneriatelor cu OCS și sectorul privat și îmbunătățirea conectivității la centrele economice adiacente. Unele au suferit o deteriorare a situației economice și trebuie să-și analizeze cu atenție perspectivele de creștere economică fără a suprasolicita trezoreria locală. Pentru aceste orașe, strategiile de creștere economică ar trebui să fie centrate pe intervenții care nu depind de cheltuieli mari de capital.</i></p>		
Eliberarea terenurilor, a clădirilor bine amplasate și asigurarea	<p>Instrumente de planificare locală (SIDU, PUG etc.) pentru identificarea zonelor bine amplasate pentru (re)dezvoltarea utilizărilor industriale și comerciale și, în cazul în care acestea sunt terenuri deținute de municipalitate, elaborarea</p>	<p><i>Srijin pentru consolidarea capacității</i> pentru a revizui procesele de eliberare a terenurilor care permit optimizarea activelor publice, maximizând atât dezvoltarea, cât și investițiile/rentabilitățile financiare.</p>

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI de politică	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE
infrastructurii de legătură	unei strategii de eliberare a terenurilor și de parteneriat pentru a optimiza dezvoltarea municipală.	<i>Program de investiții de capital</i> pentru îmbunătățirea infrastructurii de legătură și civile pentru zonele vizate pentru dezvoltarea comercială și industrială.
Stabilirea unor parteneriate pentru creștere și susținerea inovației	<p>Administrațiile orașelor trebuie să creeze un mediu favorabil pentru atragerea investițiilor și păstrarea acestora. O intervenție importantă ar putea fi stabilirea de parteneriate cu școlile profesionale pentru a asigura armonizarea programei și a competențelor necesare economiei locale.</p> <p>Pot exista parteneriate într-o serie de alte servicii și produse, cum ar fi crearea unor locuri care să răspundă nevoilor oamenilor, furnizarea de servicii de bază în vederea contribuției la calitatea vieții și la creșterea urbană. De exemplu, entități locale independente susținute de administrațiile locale, formate din rezidenți, grupuri comunitare, organizații non-profit (care beneficiază uneori de ajutor public), care oferă servicii precum îngrijirea copiilor și reamenajarea proprietăților vacante.</p>	<p>Sprrijinirea orașelor în ceea ce privește dezvoltarea și adoptarea strategiilor economice locale care se bazează pe înțelegerea punctelor forte și a oportunităților acestora. Investițiile ar trebui să vizeze în mod ideal îmbunătățirea capacității/competențelor umane pentru a se potrivi cu ce se cere pe piața forței de muncă, precum și crearea unor locuri potrivite pentru bunăstarea oamenilor și promovare.</p> <p>Sprrijinirea consolidării capacității orașelor de a stabili parteneriate/infrățiri/legături între industriile tradiționale și sectoarele de mare succes și între instituțiile publice și private. Sfera de aplicare a parteneriatelor poate varia de la planificare până la coinvestiții și furnizarea de servicii în colaborare. Identificarea sectoarelor și a partenerilor corespunzători care să reprezinte o parte centrală a acestei consolidări a capacității.</p>
Asigurarea unei infrastructuri sociale și tehnice pentru o mai bună calitate a vieții.	<p>Orașele statice se vor axa pe îmbunătățirea mediilor de viață pentru a păstra populația și vor adapta investițiile care se depărtează de infrastructura materială către comunități mai rezistente.</p> <p>Activarea proiectul „Monumente istorice – planificare strategică și politici publice optimizate” (SIPOCA 389/SMIS 115895) implementat de Ministerul Culturii în parteneriat cu Institutul Național al Patrimoniului (INP), care este punctul de plecare din punct de vedere al reglementării pentru dezvoltarea unui cadru legal care să permită rezolvarea problemei proprietății spațiilor culturale și a clădirilor.</p> <p>Orașele statice se vor concentra pe crearea de noi modele economice de succes, construite mai degrabă pe capital social decât pe infrastructura materială, cum ar fi economiile sociale, cooperativele, atelierile artiștilor și cele</p>	<p>Consolidarea capacităților pentru refacerea clădirilor și a spațiilor subutilizate și a investițiilor țintite în infrastructură pentru condiții de viață mai bune. Reactivarea acestor active pentru uz cultural poate fi făcută fie de sectorul public, fie în parteneriat cu sectorul privat prin diferite programe, cum ar fi parteneriatul public-privat.</p> <p>Pentru orașele periurbane statice activarea și reabilitarea pot fi întreprinse prin guvernarea de la nivel metropolitan, adică în cooperare cu alte administrații. Aceste investiții pot completa planurile regionale/metropolitane de turism/antreprenariat/dezvoltare industrială.</p> <p>Consolidarea capacității de îmbunătățire a capacității administrațiilor locale de a sprijini crearea economiilor sociale. Instrumentele esențiale sunt evaluarea capitalului social, precum și evaluarea inițiativelor culturale, civice sau antreprenoriale și reutilizarea patrimoniului existent.</p>

de creație. De exemplu, valorificarea mișcărilor artistice sau creative care reutilizează spațiile urbane din oraș care atrag interesul public. Acest lucru se poate transforma în cele din urmă în puncte culturale și locuri de schimburi sociale între locuitori. Administratorii locali vor sprijini în mod activ aceste inițiative pentru a contribui la medii de viață de o calitate mai bună.

OP4 - ORAȘE ECHITABILE ȘI INCLUZIVE

Declinul demografic este una dintre cele mai mari amenințări la adresa orașelor statice. Acesta poate fi contracarat prin păstrarea forței de muncă formată din migranți, un mai mare nivel de incluziune și îmbunătățirea realităților socioeconomice ale comunităților vulnerabile și marginalizate, astfel încât acestea să devină participanți activi la economia locală.

Explorarea oportunităților de refacere a patrimoniului neutilizat în fondul locativ pentru locuitorii vulnerabili, asigurând că aceste clădiri respectă prevederile privind eficiența energetică, rezistența la cutremure și accesul universal.

Autoritățile urbane trebuie să respecte prevederile Legii nr. 1/2005 (republicată) privind organizarea și funcționarea cooperăției prin înființarea de societăți cooperative de locuințe. Astfel de societăți cooperative de locuințe trebuie să respecte principii stricte de funcționare (inclusiv plafoanele chiriei) și ar trebui să fie auditate periodic pentru a se conforma standardelor locative.

Consolidarea capacității în vederea sprijinirii orașelor în activarea dispozițiilor legale care vizează modernizarea proprietății funciare prin planificarea urbană participativă pentru așezările informale. Se va acorda atenție la nivel local soluționării problemelor legate de proprietate și titluri în așezări informale – conform prevederilor Legii nr. 151/2019.

Investiții în infrastructură pentru a putea furniza mai multe locuințe sociale bine amplasate și alte scheme de locuințe asistate și îmbunătățirea condițiilor de viață în așezări informale.

Creșterea accesului la locuințe și utilități publice de calitate

Desfășurarea de programe de îmbunătățire a condițiilor de locuire în așezările informale. Deciziile de oficializare a așezărilor ar trebui să ia în considerare, acolo unde este posibil, amplasarea acestora în raport cu oportunitățile de angajare și accesul la mijloacele de transport în comun, pentru a nu bloca oamenii într-un cerc vicios al sărăciei.

Oportunități de investiții pentru îmbunătățirea accesului la locuințe bine situate și accesibile pentru populațiile vulnerabile există în programul operațional: POIDS.

Administrațiile de la nivel național vor reprojeta metodologia de reglementare pentru asigurarea accesibilității la serviciile de apă și apă uzată utilizate de ANRSC. Metodologia ar trebui să includă un prag bazat pe un prag de venit minim.

Sprijin (tehnic și financiar) acordat orașelor în aplicarea efectivă a prevederilor legale, care oferă în prezent administrațiilor locale posibilitatea de a acorda ajutor lunar sau de a acoperi integral sau minim 50% din cheltuielile suportate de conectarea la serviciile de apă și apă uzată.

Integrarea unui cod de accesibilitate pentru a asigura accesul persoanelor cu dizabilități la serviciile publice. Cel puțin:
i) Consolidarea rolului Inspectoratului pentru construcții în asigurarea controlului calității clădirilor și

Asistență tehnică – orașele trebuie să efectueze un audit al tuturor infrastructurilor și clădirilor neconforme (cu articolul 63 din Legea nr. 488/2006, conform căruia este obligatoriu ca autorizațiile de construcție să ia în considerare standardele de accesibilitate) și să dezvolte strategii de modernizare.

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI de politică	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE
	<p>evaluarea conformității cu standardele universale de accesibilitate;</p> <p>ii) Asigurarea îndeplinirii obligației mijloacelor publice de transport de a respecta standardele minime de accesibilitate.</p>	<p>Investiții în infrastructură în vederea modernizării clădirilor pentru a asigura persoanelor în vârstă și celor cu dizabilități accesul universal. Acest lucru ar trebui integrat în toate proiectele de regenerare și de modernizare a mediului public.</p> <p>În orașele periurbane statice, modernizările locuințelor trebuie să fie văzute în cadrul general al modernizărilor cartierelor și ale investițiilor în regenerare.</p>
Reducerea decalajului digital	<p>Simplificarea regimului de autorizare pentru construcția infrastructurilor de telecomunicații reglementată de Legea 50/1991. Lansarea de noi rețele 5G necesită simplificare și condiții favorabile pentru accesul ușor la proprietățile publice și private, precum și la infrastructura de alimentare cu energie electrică, iluminatul public etc. Pentru a crea un regim de autorizare simplificat, este necesar ca instituțiile responsabile (MCSI, ANCOM, MLDP) să fie implicate în procesul de revizuire a legislației.</p>	<p>Sprijinirea orașelor în extinderea accesului la internet pentru cetățeni și întreprinderi prin puncte de acces ale comunității prin rețelele electronice locale comunitare și puncte Wi-Fi.</p> <p>Accesul la Wi-Fi ar trebui oferit tuturor instituțiilor publice, cum ar fi școlile și municipalitățile. Conform deciziei ANCOM, asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități auditive și vizuale la servicii de telefonie și acces la internet, adaptate la nevoile lor specifice.</p> <p>Există oportunități de investiții pentru acces inclusiv la tehnologiile digitale în cadrul următoarelor programe operaționale: POTJ, POCIDIF.</p>
Absorbția proactivă a noilor locuitori din zonele urbane	<p>Această măsură se aplică în special orașelor universitare care au un număr mare de studenți sau orașelor statice cu activități economice în plină dezvoltare – un indicativ al forței de muncă migratorii. Printre măsurile care pot fi puse în aplicare se numără:</p> <p>i) Dezvoltarea unui sistem de sprijin pentru obținerea unui număr suficient de locuințe la prețuri accesibile (de exemplu, locuințe pentru studenți) și a unei scări locative care să permită tinerilor absolvenți să aibă acces la locuințe la prețuri accesibile – transformându-i din vizitatori în localnici.</p> <p>ii) Dezvoltarea unor instrumente adecvate pentru orașele inteligente pentru a facilita integrarea noilor locuitori din zonele urbane. Acestea ar putea include accesul facil la serviciile de asistență destinate studenților și părinților cu copii mici.</p>	<p>Consolidarea capacităților pentru a permite cooperarea la nivel metropolitan pentru a sprijini integrarea noilor locuitori din zonele urbane în următoarele domenii:</p> <p>i) Strategiile locative trebuie să fie fundamentate de dinamica și nevoile locale și să vizeze o ofertă progresivă de locuințe – adică de la locuințe pentru studenți la locuințe accesibile pentru tineri profesioniști etc.</p> <p>ii) autoritățile locale, în colaborare cu agențiile județene pentru ocuparea forței de muncă, ar putea evalua și certifica competențele dobândite în sistemul informal și non-formal pentru a contribui la consolidarea experienței profesionale.</p> <p>iii) Construirea unor parteneriate între administrațiile locale și universități și sprijinirea integrării studenților și a noilor locuitori din zonele urbane prin activarea evenimentelor din domeniul artei, culturii și inovației, care vizează această populație.</p> <p>Programe de investiții care vizează dezvoltarea și întreținerea locuințelor studențești/la prețuri accesibile. Acest lucru se poate face în parteneriat cu dezvoltatori imobiliari privați.</p>
Susținerea OC-urilor și a ONG-urilor	<p>Crearea unor parteneriate mai solide cu OSC-urile și ONG-urile prin:</p> <p>i) Includerea delegaților reprezentativi ai ONG-urilor și ai OC-urilor în organele instituționale consultative sau de monitorizare, în special în cadrul agențiilor pentru dezvoltare regională. Aceasta va crea un cadru mai puternic pentru integrarea ideilor locale în proiecte,</p> <p>ii) încurajarea unor parteneriate mai puternice cu OSC-urile locale prin implementarea în comun a proiectelor</p>	<p>Sprijinirea consolidării capacității autorităților locale de a înființa birouri/unități de consultare a OC-urilor.</p> <p>Adoptarea și consolidarea proceselor de planificare participativă, bugetare și implementare.</p>

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI de politică	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE
	<p>finanțate prin Programul Operațional Capital Uman (POCU). Acest lucru va contribui în cele din urmă la consolidarea OSC-urilor și a ONG-urilor locale și la distribuirea fondurilor mai uniform între regiuni și localități.</p>	
OP 5. ORAȘE BINE GUVERNATE		
<p><i>Guvernarea orașelor statice necesită un dinamism care să permită integrarea pe verticală și pe orizontală. Integrarea pe verticală va permite armonizarea strategiilor și a resurselor, în timp ce integrarea pe orizontală va asigura aglomerarea și economiile de scară dincolo de granițele administrative.</i></p>		
Guvernare eficientă	<p>Abordări dinamice ale managementului strategic și al dezvoltării.</p>	
	<p>Adoptarea unor instrumente de guvernare electronică transparente și accesibile pentru a extinde acoperirea și eficiența serviciilor publice.</p> <p>Autoritățile naționale și urbane vor accelera interoperabilitatea sistemelor IT între diferite instituții pentru a îmbunătăți eficiența și calitatea serviciilor, prin adoptarea și implementarea de către toate organismele publice a Legii privind interoperabilitatea.</p>	<p>Creșterea capacității și împărțirea expertizei tehnice între membrii ADI, prin dezvoltarea de programe comune de consolidare a capacității în următoarele domenii-cheie: planificare strategică, elaborarea documentației tehnice, achiziții publice, accesarea fondurilor UE, elaborarea documentelor de planificare strategică, competențe digitale pentru accelerarea interoperabilității.</p>
	<p>Guvernul trebuie să dezvolte o bază de date națională comună a strategiilor existente la nivel local. Această bază de date cuprinde și informații despre modul în care aceste proiecte se integrează în prioritățile naționale și cele ale UE integrate în CFM.</p>	<p>Stabilirea responsabilităților și procedurilor de monitorizare și evaluare și de asigurare a potrivirii, aplicabilității și alinierii strategiilor existente.</p>
Finanțare durabilă	<p>Programul Național de Cadastru și Carte Funciară al Agenției Naționale pentru Cadastru și Publicitate Imobiliară ar trebui accelerat ca să includă toate atribuțiile care au impact asupra determinării valorii proprietăților. Aceasta reprezintă o condiție prealabilă pentru a permite municipalităților să aibă instrumente mai bune pentru evaluarea proprietăților.</p>	<p>Sprijinirea orașelor în stabilirea unui plan de maximizare a VSP ca parte a SIDU. Acest lucru se va realiza simultan pentru:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) Evaluarea caracterului complet al veniturilor – pentru a se asigura că municipalitatea colectează toate veniturile care îi revin, cum ar fi prin reducerea pierderilor tehnice și non-tehnice de apă – fără a impune o povară financiară suplimentară asupra contribuabililor. ii) Introducerea unor abordări inovatoare în materie de finanțare care captează creșterea valorii terenurilor – cum ar fi taxele de impact asupra dezvoltării. iii) Echiparea cu instrumente mai bune de evaluare a valorilor proprietăților pentru clădirile nerezidențiale – cum ar fi utilizarea valorilor de piață pentru proprietățile comerciale și industriale.
	<p>Integrarea surselor de finanțare în investiții pentru a spori eficiența și asigurarea că prioritățile sectoriale sunt îndeplinite. Susținerea planificării integrate în selectarea proiectelor.</p>	<p>Pentru zonele statice-periurbane cu bugete locale tensionate. Bugetele locale, accentul investițiilor se va îndrepta către obiective specifice legate de îmbătrânirea activă, incluziunea și legăturile sociale care pot fi foarte utile</p>

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI de politică	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE
<p>Integrarea pe orizontală și pe verticală.</p>	<p>în crearea unor comunități mai unite și a unor populațiilor îmbătrânite mai reziliente.</p> <p>Administrațiile naționale vor consolida Consiliul pentru Dezvoltare Regională, care supraveghează activitățile ADR-urilor, asigurându-se că toate județele dintr-o regiune primesc un tratament echitabil și egal. Rolul de coordonare al defunctului Comitet Regional de Evaluare Strategică și Corelare trebuie să fie ocupat de o altă entitate.</p>	<p>Sprrijin pentru consolidarea capacității pentru a permite orașelor statice să consolideze legăturile în cadrul comunităților. În acest sens, este necesară o coordonare la nivel metropolitan, precum și acțiuni la nivel de oraș, pentru a asigura dezvoltarea activă a Grupurilor de Acțiune Locală (GAL). Aceasta înseamnă o planificare plasată sub responsabilitatea comunității. GAL solicită tuturor părților interesate să colaboreze într-un mod coerent, inclusiv: administrația locală, societatea civilă, OSC-urile, ONG-urile, precum și sectorul privat. Rezultatul este un proces de planificare a dezvoltării urbane care este integrat, intersectorial și incluziv. Alte acțiuni care asigură includerea întregii populații necesită:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) Asigurarea că persoanele în vârstă sunt incluse în politicile și programele locale. Deoarece oamenii cu experiență reprezintă o resursă umană valoroasă, cu ani întregi de experiențe profesionale, fiind, de asemenea, puternic implicați în rețelele locale. Adesea, oamenii vârstnici pot avea rolul de lideri locali și pot constitui exemple pentru alții legate de modul cum se realizează anumite lucruri și pot participa activ la proiectele locale. ii) Integrarea intervențiilor în zonele urbane marginalizate. Pentru îmbunătățirea calității generale a vieții, incluziunea socială și coeziunea sunt fundamentale. Intervențiile în aceste zone marginalizate vor cuprinde acțiuni locale care creează coeziune și schimburi comunitare, împreună cu o contribuție la reducerea segregării. Printre astfel de proiecte se numără evenimente culturale și artistice, activități educaționale, excursii, dar și instrumente concrete pentru a obține informații de la locuitori (instrumente de cartografiere, cum ar fi o cutie pentru întrebări și sugestii, întâlniri publice etc.)
	<p>Guvernanță participativă</p>	<p>Administrațiile naționale vor modifica Legea 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică pentru a introduce obligația legală de a raporta activitățile ce țin de angajamentul public (către organismul guvernamental central responsabil).</p> <p>Pentru a asigura coeziunea socială și îmbunătățirea calității vieții, se va acorda atenție nevoilor specifice de mobilizare a comunităților marginalizate. În special, se va acorda atenție transmiterii mesajelor către oamenii și liderii din comunități, prin intermediul unui facilitator extern (formator sau mediator).</p>

Orașe în declin

Există 83 de orașe-nucleu care se încadrează în această categorie și 18 orașe periurbane. Dintre toate orașele în declin, 85% sunt orașe situate în afara ZUF a unei reședințe de județ. Aceasta este o dovadă

în plus a rolului pe care îl joacă apropierea de orașele dinamice în performanța economică a orașelor mici/în declin. De asemenea, este important de reținut că poate exista și creștere și declin chiar și în cadrul aceluiași oraș, necesitând astfel o înțelegere la nivel de oraș a fenomenului pentru a perfecționa în continuare aplicarea locală a propunerilor din politica urbană. Proporția declinului sugerează nevoia de a regândi strategiile de dezvoltare adoptate de aceste orașe, de exemplu, mai degrabă folosind contracția decât ignorând-o, și folosind în mod activ resursele urbane existente, axându-se în pe crearea unor comunități locale coerente și rezistente. Acest lucru se poate realiza prin integrarea activă a locuitorilor în proiectele de dezvoltare urbană, crearea și proiectarea în comun a spațiilor urbane pentru a îmbunătăți calitatea vieții populației existente împreună cu îmbunătățirea capitalului social pentru a îmbunătăți performanța economică a acestor orașe.

Lista orașelor-nucleu și periurbane în declin – clasificare bazată pe dinamica demografică, spațială și economică

ZONE URBANE ÎN DECLIN	Reședință de județ	Alexandria, Călărași, Deva, Reșița, Târgu Jiu
	Oraș din zona periurbană a reședinței de județ	Bocșa, Bumbesti-Jiu, Hunedoara, Simeria
	Zona ZUF a reședinței de județ	Bălan, Lehliu-Gară, Medgidia, Murfatlar, Oltenița, Zărnești
	Alte orașe	Abrud, Adjud, Aleșd, Anina, Aninoasa, Azuga, Baia de Aramă, Baia de Arieș, Băile Herculane, Balș, Baraolt, Berbești, Berești, Bicz, Borsec, Brad, Broșteni, Bușteni, Buziaș, Calafat, Călan, Câmpeni, Cămpia Turzii, Cămpina, Câmpulung, Carei, Cehu-Silvaniei, Comănești, Comarnic, Covasna, Dărmănești, Deta, Drăgășani, Făurei, Flămânzi, Gheorgheni, Hârlău, Hațeg, Huedin, Huși, Ianca, Iernut, Ineu, Lugoj, Lupeni, Marghita, Mediaș, Miercurea Nirajului, Mizil, Moinești, Motru, Murgeni, Negrești, Nehoiu, Nucet, Onești, Orșova, Oțelu Roșu, Pașcani, Pătărlagele, Petrila, Petroșani, Roșiori de Vede, Sângeorgiu de Pădure, Săveni, Scornicești, Sighetu Marmației, Sinaia, Siret, Ștei, Strehaia, Sulina, Târgu Secuiesc, Țicleni, Toplița, Turceni, Turda, Turnu Măgurele, Uricani, Urziceni, Vânju Mare, Vascău, Vatra Dornei, Victoria, Vulcan, Zimnicea

Aplicarea măsurilor de politică urbană în orașele în declin.

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE
OP1 Sustenabilitate spațială		
<i>Cele mai importante intervenții spațiale pentru orașele în declin sunt limitarea extinderii urbane și facilitarea reutilizării siturilor industriale abandonate. Extinderea este costisitoare, în special pentru orașele cu venituri în scădere – pune presiune pe cheltuielile de funcționare și ar putea duce la o degradare urbană și mai accentuată, în timp ce reutilizarea patrimoniului existent prezintă oportunități de creștere a legăturilor sociale, a interacțiunilor, este sensibilă din punct de vedere ecologic și protejează resursele publice.</i>		
Mediul de autorizare	Orașele în declin cu o proporție mare de intravilan subdezvoltat trebuie să elaboreze politici pentru a bloca extinderea intravilanului în aceste zone, mai ales în cazul în care aceasta este fragmentată (au fost sărite etape) și nu este justificată printr-o creștere demografică și economică. Acolo unde declinul demografic persistă, autoritățile urbane pot redeveni comune pentru a reduce povara fiscală.	Reechilibrarea transferurilor fiscale către administrațiile locale pentru a compensa potențialele pierderi de venituri datorate restricțiilor de dezvoltare sau reducerii intravilanului sau transformării în comune.
Limitarea și controlul extinderii urbane	Orașele în declin trebuie să se axeze pe reamenajarea și reutilizarea patrimoniului existent și punerea în valoare a patrimoniului construit neutilizat.	<i>Srijin pentru consolidarea capacităților în vederea revizuirii documentelor de planificare locală pentru relaxarea reglementărilor pentru a facilita:</i> i) Conversia clădirilor subutilizate, dezafectate și abandonate. ii) Facilitarea proceselor de aprobare pentru acordarea posibilității de utilizare temporară a spațiilor și clădirilor și

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE
	Adoptarea și aplicarea unor măsuri stricte de limitare a creșterii pentru a limita extinderea amprentei urbane.	iii) programe de demolare controlată, încercând să se găsească un echilibru între „aerisirea” orașului și crearea unui oraș compact. <i>Investiții în infrastructură</i> în sprijinul infrastructurii sociale și civile dimensionate corespunzător pentru reamenajarea terenurilor industriale abandonate.
Revitalizarea zonelor urbane prin sustenabilitate și bunăstare sporite	Recuperarea spațiilor deschise, regenerarea domeniului public cu trotuare generoase și accesibile universal, benzi pentru biciclete/mobilitate asistată, mobilier stradal etc.	Consolidarea capacității autorităților locale de a adopta o abordare pragmatică în revizuirea politicilor locale de planificare și investiții pentru a permite: i) Implementarea conceptului de reducere/încetinire. ii) Furnizarea unui spațiu public de calitate și a unor facilități adecvate, bazate pe politici proactive de rezervare/eliberare a terenurilor. iii) Utilizarea resurselor publice cu spații private partajate – adică un anumit sprijin financiar pentru un program de activare pentru grădinile din spatele clădirii/locuinței.
	Diversificarea facilităților publice – în special a spațiilor și clădirilor recreative comune care vizează „îmbătrânirea activă” și „economia de argint”.	Consolidarea capacităților pentru îmbunătățirea planificării participative și a investițiilor. Aceasta ar trebui să se adreseze funcționarilor publici, OC-urilor și ONG-urilor și publicului larg.
	Inițierea activităților de regenerare la scară mică sub responsabilitatea comunității („massive small” ¹³) care vizează activarea spațiilor publice dezafectate și îmbunătățirea coeziunii sociale.	
	Folosirea peisajului ca instrument important de planificare urbană ¹⁴ pentru a crea echilibru între mediul natural și cel construit și ca peisaj de (co)producție. De exemplu, suprafețe mari ale fostelor terenuri industriale pot fi re-proiectate astfel încât să devină un peisaj cu o prezență mai puternică a naturii care ar putea constitui un spațiu de practicare a sporturilor și de recreere pentru toate vârstele (parcuri de aventură, zone pentru bicicliști și role, promenade etc.)	Efectuarea de investiții în infrastructură pentru a permite reamenajarea peisajelor și crearea de rețele.
	Implementarea conceptului de reducere/încetinire ¹⁵ . Acesta presupune stabilirea unor standarde minime de servicii și infrastructură pentru a asigura echitatea și adaptarea la condițiile de viață și diversitatea comunităților locale.	

OP 2 - ORAȘE VERZI ȘI REZILIENTE

Orașele în declin pot fi mai vulnerabile la pericolele urbane din cauza unei proporții mai mari de locuitori în vârstă. Totuși, intensitatea redusă a dezvoltării și abundența resurselor naturale prezintă, de asemenea, oportunități de a atenua aceste riscuri și de a contribui la îmbunătățirea calității vieții.

Atenuarea pericolelor urbane și	Matricea de vulnerabilitate integrată în documentele de urbanism. Această matrice trebuie să ia în considerare	Măsuri de consolidare a capacităților pentru a sprijini autoritățile să-și înțeleagă mai bine profilul de risc și să adopte măsuri adecvate de atenuare. Acest lucru ar trebui să fie
--	--	---

¹³ Massive Small. N.d. Disponibil la adresa: <https://www.massivesmall.org/>

¹⁴ *Ibid*, p-54.

¹⁵ *Ibid*, p-54.

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE
adaptarea la acestea	factori precum clădirile vulnerabile la riscul seismic, lipsa accesului universal, slaba eficiență energetică, expunerea la efectul de insulă termică urbană și profilul demografic al locuitorilor din aceste clădiri/zone. Dezvoltarea unor măsuri de atenuare a riscurilor și de adaptare la o scară corespunzătoare.	integrat în documentele de planificare strategică și de amenajare a teritoriului existente și să fie luat în calcul în planurile de investiții. Program de investiții în sprijinul măsurilor de atenuare a riscurilor. Sprijinirea orașelor în crearea unui registru local al zonelor verzi pentru a se asigura că zonele verzi sunt protejate în timp. Metodologia aplicată pentru măsurarea zonelor verzi ar trebui să includă indicatori calitativi.
Reducerea poluării aerului	Extinderea stațiilor de testare a poluării aerului cu senzori pentru detectarea CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O, PM ₁₀ , PM _{2.5} , CO, VOC (compuși organici volatili), SO _x și NO _x . Amplasarea senzorilor trebuie să ia în considerare nu numai sursele de poluare, ci și existența unor locuitori deosebit de vulnerabili. Dezvoltarea unor măsuri de reducere a poluării aerului la scară adecvată. Acestea ar trebui să ia în calcul relațiile cu jurisdicțiile învecinate care pot fi sursele poluării aerului.	Program de investiții în infrastructură pentru extinderea stațiilor de monitorizare și sprijinirea măsurilor de reducere a poluării aerului.
Îmbunătățirea mobilității urbane durabile	Încurajarea „modelelor de mobilitate activă”, adică ciclismul și mersul pe jos, prin campanii de informare care să implice activ și să consolideze parteneriatele cu ONG-urile și OSC-urile din acest domeniu. Îmbunătățirea interconexiunilor cu zonele de interes strategic din oraș.	Sprijinirea consolidării capacităților pentru un transport urban durabil, precum și investiții în infrastructură axate pe îmbunătățirea mobilității active în interiorul orașului.
OP 3 - COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE		
<i>În timp ce orașele în declin sunt caracterizate în general de declin, 66% au demonstrat totuși tendințe economice pozitive. Acest lucru se datorează existenței activelor locale (fizice, sociale și umane) care au fost optimizate pentru utilizare productivă.</i>		
Stabilirea unor parteneriate pentru creștere și alimentarea inovației prin economii de argint	Utilizarea contracției înseamnă valorificarea activă a resurselor umane și materiale existente și crearea parteneriatelor necesare pentru a permite colaborarea. Un număr semnificativ de orașe românești se luptă cu acest fenomen și resursele naționale ar putea fi utilizate pentru a pune la dispoziție oportunități de cercetare și capacități în timp util.	Sprijin pentru consolidarea capacităților și facilitarea reglementărilor pentru a facilita parteneriatele multisectoriale și multipartite.
Eliberarea de terenuri și clădiri bine amplasate și asigurarea infrastructurii sociale și tehnice pentru o	Orașele în declin trebuie să analizeze cu atenție eliberarea și dezvoltarea terenurilor bine amplasate pentru activități economice – în sprijinul sectoarelor economice consacrate cu perspective de creștere sau de dezvoltare a întreprinderilor sociale.	Creșterea capacității de a sprijini administrații locale în crearea de noi modele economice de succes, cum ar fi economiile sociale. Instrumentele principale sunt valorificarea capitalului social, precum și valorificarea inițiativelor culturale, civice sau antreprenoriale și reutilizarea patrimoniului existent. De exemplu, valorificarea mișcărilor artistice sau creative din oraș care atrag interesul public.

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE
calitate mai ridicată a vieții.		
OP 4 – ECHITABILE ȘI INCLUZIVE		
<i>Capacitatea umană reprezintă un atu esențial pentru orașele în declin, iar măsurile ar trebui să urmărească situația în care cât mai mulți oameni încep o viață socioeconomică activă și extinderea plaselor de siguranță necesare pentru a garanta calitatea vieții.</i>		
<p>Creșterea accesibilității la locuințe și utilități publice de calitate</p>	<p>Guvernul trebuie să creeze un ghid național de implementare pentru a pune în aplicare în mod eficient Legea nr. 1/2005 (republicată) privind organizarea și funcționarea cooperativei. Astfel de societăți cooperative de locuințe trebuie să respecte principii stricte de funcționare (inclusiv plafoanele chiriei) și ar trebui să fie auditate periodic pentru a se conforma standardelor locative.</p> <p>Întreprinderea unei modernizări urbane, având grijă să se asigure amplasamente dorite care să nu adâncească sărăcia. Nevoile locative ar putea fi satisfăcute și prin reutilizarea unor proprietăți dezafectate/vacante.</p> <p>Adoptarea unor măsuri pentru extinderea subvențiilor pentru serviciile municipale către grupurile vulnerabile.</p>	<p>Capacitatea investițională de a sprijini orașele în prezentarea unui program de locuințe și servicii de bază pentru gospodăriile vulnerabile, inclusiv plafoane de chirie, subvenții la electricitate și măsuri de acces la rețeaua de apă și apă uzată. Pentru astfel de măsuri de accesibilitate, trebuie avute în vedere următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) aplicarea dispozițiilor legale care permit înființarea, cu aprobarea Consiliului Concurenței, a unui fond de solidaritate format din contribuții și/sau impozitarea suplimentară a profitului neașteptat obținut din condițiile favorabile de piață de către furnizorii de energie electrică și gaze naturale. Aceste fonduri pot fi direcționate ca subvenții pentru o mai bună accesibilitate. ii) aplicarea efectivă a prevederilor legale, care oferă în prezent administrațiilor locale posibilitatea de a acorda ajutor lunar sau de a acoperi integral sau minim 50% din cheltuielile suportate cu conectarea la serviciile de apă și apă uzată. iii) Sprijinirea orașelor pentru a asigura aplicarea efectivă a articolului 63 din Legea nr. 488/2006, conform căruia este obligatoriu ca autorizațiile de construcție să ia în considerare standardele de accesibilitate. În orașele în declin, reabilitările locuințelor trebuie să fie analizate în cadrul general al modernizărilor cartierelor și al investițiilor în materie de regenerare. <p>Dincolo de măsurile de accesibilitate, orașele în declin vor pune un accent deosebit pe implementarea programelor de asistență pentru a asigura o viață independentă persoanelor cu dizabilități, vârstnicilor și altor grupuri. Pentru majoritatea grupurilor vulnerabile, capacitatea de a întreține și gestiona o casă necesită servicii personalizate de asistență socială, sprijin psihologic și medical, calificarea forței de muncă și mediere.</p> <p>Investiții în infrastructură pentru (re)construcția locuințelor sociale/accesibile și asistate bine amplasate.</p>
<p>Reducerea decalajului digital</p>	<p>Autoritățile trebuie să simplifice regimul de autorizare pentru construirea infrastructurilor de telecomunicații reglementat de Legea 50/1991 cu modificările și completările ulterioare. Lansarea de noi rețele 5G necesită o simplificare și condiții favorabile pentru accesul facil la proprietățile publice și private, precum și la infrastructura de alimentare cu energie electrică, iluminatul public etc. Pentru a crea un regim de autorizare simplificat, este necesar ca instituțiile responsabile (MCSI, ANCOM, MDLPA) să se implice în procesul de revizuire a legislației.</p>	<p>Sprijinirea orașelor în vederea extinderii accesului la internet pentru cetățeni și întreprinderi prin rețelele electronice locale comunitare și punctele de acces Wi-Fi în spații publice precum parcurile și instituțiile publice (precum bibliotecile). Conform deciziei ANCOM, asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități auditive și vizuale la servicii de telefonie și acces la internet, adaptate nevoilor lor specifice. Pentru generațiile mai în vârstă, se vor desfășura programe locale pentru a ajuta această tranziție a populației în era digitală.</p>

DIRECȚIA DE POLITICĂ	MĂSURI	SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE
Suținerea OC-urilor și a ONG-urilor	Încurajarea unor parteneriate mai puternice între guvernele locale și ONG-uri și OSC-uri prin următoarele activități: crearea de cadre locale pentru a integra ideile locale în proiecte și implementarea în comun a proiectelor finanțate prin Programul Operațional Capital Uman (POCU).	Sprijinirea orașelor în crearea unor platforme de partajare a informațiilor și de colaborare. În acest sens, este necesar să se creeze un registru al ONG-urilor și al OSC-urilor pentru a permite identificarea partenerilor relevanți la nivel local. Pentru a sprijini acest proces, orașele pot folosi un registru permanent la nivel național menținut de Ministerul Justiției.

OP 5 - BINE GUVERNATE

Guvernare eficientă	Guvernul va accelera interoperabilitatea sistemelor IT între diferite instituții pentru a îmbunătăți eficiența și calitatea serviciilor, prin adoptarea și implementarea de către toate organismele publice a Legii privind interoperabilitatea.	Creșterea capacității în domeniul modalităților de comunicare eficientă. Acest lucru va permite implicarea cetățenilor în procesele de dezvoltare și explicarea în mod clar a obiectivelor și procedurilor. Aceste strategii de comunicare vor fi adaptate la populație pentru a asigura eficiența diseminării informațiilor. Mobilizarea comunităților marginalizate necesită câteva elemente esențiale, inclusiv mobilizarea resurselor și a liderilor din aceste comunități, implicând un facilitator extern (formator sau mediator).
Finanțare sustenabilă	Programul Național de Cadastru și Carte Funciară al Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară ar trebui accelerat pentru a include toate atribuțiile care au impact asupra determinării valorii proprietăților. Aceasta este o condiție prealabilă pentru a permite municipalităților să aibă instrumente mai bune pentru evaluarea valorilor proprietăților. Orașele în declin ar trebui să mențină ratele actuale de impozitare.	Bugetele locale, în special cele limitate, ar putea ținti obiective locale specifice legate de îmbătrânirea activă, prevenire, incluziune și legăturile sociale, care pot fi foarte utile în crearea unor comunități mai încheiate și a unor populații îmbătrânite mai reziliente.
Integrarea pe orizontală și pe verticală	Dezvoltarea unei baze de date comune interoperabile bazate pe GIS a tuturor investițiilor în infrastructură din România pentru a facilita planificarea și coordonarea.	Dezvoltarea de programe de consolidare a capacităților pentru a împărtăși expertiza membrilor ADI în ceea ce privește îmbunătățirea sustenabilității învățând orașelor cum să își exploateze propriile resurse și contexte locale. Aceasta va integra, de asemenea, schimbul de experiențe în domeniul contractării pentru a învăța din diferite exemple despre cum să-și găsească propriile instrumente specifice pentru a aborda în mod adecvat procesul de contractare.
	Modificarea Legii 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică în vederea introducerii obligației legale de	1) Programe de consolidare a capacității pentru a asigura dezvoltarea activă a grupurilor de acțiune locală (GAL) . Aceasta înseamnă o planificare plasată sub responsabilitatea comunității. GAL solicită tuturor părților interesate să

**DIRECȚIA DE
POLITICĂ****MĂSURI****SPRIJIN PENTRU IMPLEMENTARE**

raportare a activităților de implicare publică (către organismul guvernamental central responsabil).

colaboreze într-un mod coerent, incluzând: administrația locală, societatea civilă, OSC-urile, ONG-urile, precum și sectorul privat. Rezultatul este un proces de planificare a dezvoltării urbane care este integrat, intersectorial și incluziv. Alte acțiuni care asigură includerea tuturor cetățenilor necesită:

(i) Asigurarea că persoanele în vârstă sunt incluse în politicile și programele locale. Deoarece oamenii cu experiență reprezintă o resursă umană valoroasă, cu ani întregi de experiențe profesionale, fiind, de asemenea, puternic implicați în rețelele locale. Adesea, vârstnicii pot avea rolul de lideri locali și pot constitui exemple pentru alții legate de modul cum se realizează anumite lucruri și pot participa activ la proiectele locale.

(ii) Integrarea intervențiilor în zonele urbane marginalizate. Îmbunătățirea calității generale a vieții, incluziunea socială și coeziunea sunt fundamentale. Intervențiile în aceste zone marginalizate vor include acțiuni locale care creează coeziune și schimburi comunitare, precum și o contribuție la reducerea segregării. Printre astfel de proiecte se numără evenimente culturale și artistice, activități educaționale, excursii, dar și instrumente concrete pentru a obține informații de la locuitori (instrumente de cartografiere, cum ar fi o cutie pentru întrebări și sugestii, întâlniri publice etc.)

**Guvernanță
participativă**

Creșterea capacității în domeniul modalităților de comunicare eficiente. Acest lucru va permite implicarea cetățenilor în procesele de dezvoltare și explicarea în mod clar a obiectivelor și procedurilor. Aceste strategii de comunicare vor fi adaptate la populație, în încercarea de a asigura eficiența diseminării informațiilor. Mobilizarea comunităților marginalizate necesită câteva elemente esențiale, inclusiv mobilizarea resurselor și a liderilor din aceste comunități, prin implicarea unui facilitator extern (formator sau mediator).
